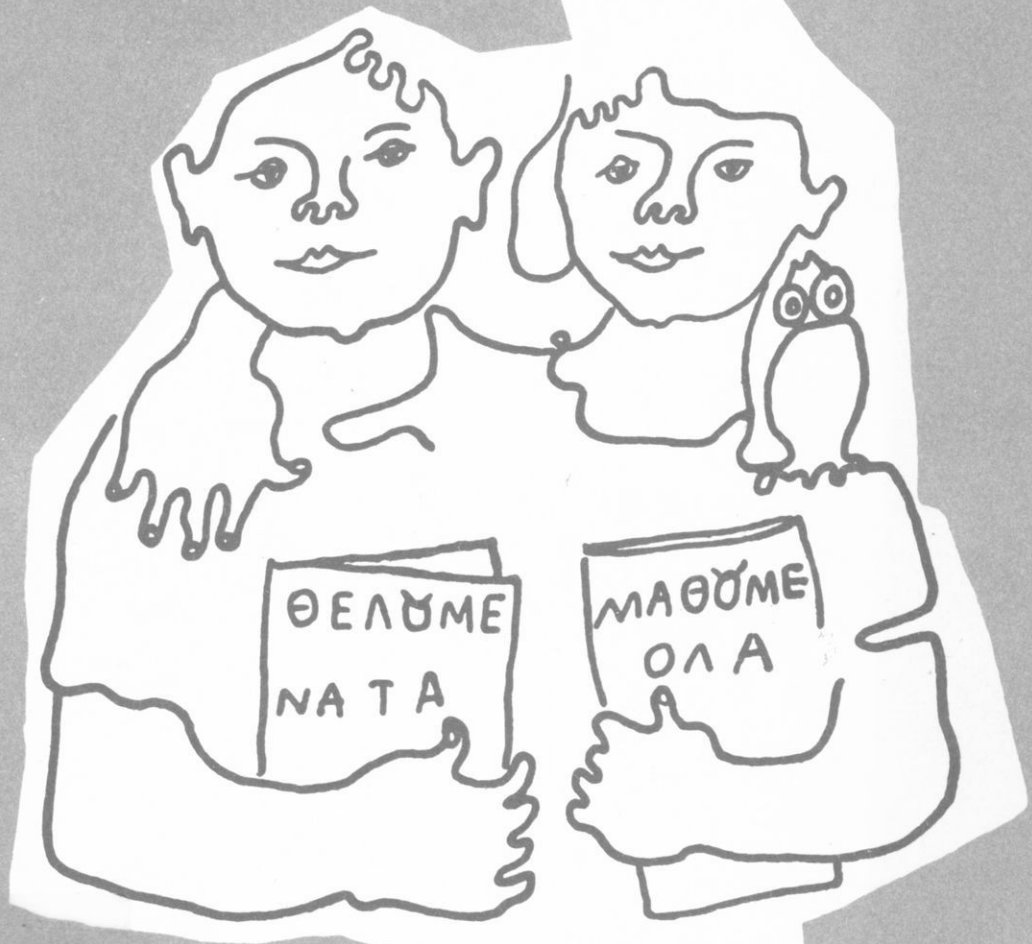

ΑΓΝΗΣ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

19339

ΑΓΩΓΗ
ΤΟΥ

ΔΩΡΕΙΑΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Μ. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ & ΣΙΑ Α.Ε.

ΑΤΛΑΝΤΙΣ

ΟΔΟΣ ΚΟΡΑΗ ΑΡ.8 - ΑΘΗΝΑΙ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΘΕΛΟΥΜΕ
ΝΑ ΤΑ ΜΑΘΟΥΜΕ ΟΛΑ
(ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ)

ΜΥΣΤΗΡΙΑ
ΑΛΟΞΗΜΥΘΟΛΑ
ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΗ

Α Γ Ν Η Σ Ο . Ρ Ο Υ Σ Ο Π Ο Υ Λ Ο Υ

ΘΕΛΟΥΜΕ ΝΑ ΤΑ ΜΑΘΟΥΜΕ ΟΛΑ!

('Αγωγή τοῦ Πολίτη γιά τή ΣΤ' Δημοτικοῦ)

Συνεργασία : ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ ΦΑΡΑΚΟΣ

Σκίτσα : ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ

Ἐξώφυλλο καί σκίτσα : ΤΖΕΝΗ ΚΑΡΑΚΑΛΛΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Μ. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ & ΣΙΑ Α. Ε.

“ΑΤΛΑΝΤΙΣ,, ΚΟΡΑΗ 8 - ΑΘΗΝΑΙ 1974

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΒΕΛΟΥΜΕ ΝΑ ΤΑ ΜΑΘΟΥΜΕ ΟΛΑΙ

(Άγωγή του Έθνους για τη ΣΤ' Δημοτικού)

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Έλληνόπουλα από διαφορετικές χώρες

Γιαννάκης τελειώνει έφétος τó Δημοτικό Σχολείο. Τώρα πηγαίνει στην Έκτη τάξη και, óπως πολλά παιδιά τής ηλικίας του, νομίζει óτι τὰ ξέρει όλα ή σχεδόν όλα. Έ αλήθεια βέβαια είναι óτι ó Γιαννάκης ξέρει πολλά πράματα για τήν ηλικία του. Αυτό τó κατάφερε όχι μόνο έπειδή διαβάζει βιβλία, αλλά και έπειδή ρωτᾶ συνεχώς για κάθε άπορία πού έχει. Έπί πλέον άκούει πάντα με προσοχή και τις ζωηρές συζητήσεις πού άρχίζει καμμιᾶ φορά ó πατέρας του με διαφόρους φίλους του. Γι' αυτόν τó λόγο ó Γιαννάκης περνᾶ συχνά για παντογνώστης μέσα στην τάξη και πότε - πότε τόν ζηλεύουν μερικοί άπο τούς συμμαθητές του. Έκείνος όμως πού όχι μόνο δέν τόν ζηλεύει, αλλά και τόν θαυμάζει είναι ó Περικλῆς, ó πιό καλός του φίλος. Αυτός διαβάζει μόνο όσα τούς βάζει ó δάσκαλος, γιατί δέν άγαπᾶ πολύ τὰ βιβλία. Θα ήθελε όμως νά ξέρη κι αυτός πολλά πράματα χωρίς ν' άνοίξη βιβλίο και τὰ μαθαίνει συζητώντας με τó φίλο του τó Γιαννάκη.

Μιά μέρα ó Περικλῆς πέρασε νά πάρη τó Γιαννάκη, νά πᾶνε μαζί στό σπίτι ενός θείου του πού εἶχε έρθει άπό τήν Άμερική. Ήθελε νά γνωρισθοῦν ó φίλος του με τόν ξάδερφό του τó Τζών, πού ήταν γεννημένος στην Άμερική και ήρθε για πρώτη φορά στην Έλλάδα.

Ό Τζών ήταν δύο - τρία χρόνια μεγαλύτερος άπό τὰ δύο παιδιά. Φορούσε μακριά παντελόνια και χρωματιστό πουκάμισο. Έπαιζε μπάλα έξω άπό τó σπίτι με ένα άλλο παιδί, συγγενή και αυτό, τó Σωκράτη άπό τήν Πόλη.

Άφοῦ έπαιξαν τὰ παιδιά, κάθησαν στό πεζούλι τής πόρτας και ó Περικλῆς άρχισε, κατὰ τή συνήθειά του, τις έρωτήσεις:

— Έσύ, Τζών, τί είσαι; Έλληνας ή Άμερικάνος;

Σ' αυτό ó Τζών ήξερε ν' άπαντήσει. Ήταν Άμερικανός πολίτης, γιατί εἶχε γεννηθῆ και ζούσε στην Άμερική, άνήκε δηλαδή στό

κράτος έκείνο. Ἡ καταγωγή του ὅμως καὶ ἡ γλῶσσα του ἦταν ἑλληνική. Ἦταν καὶ χριστιανὸς ὀρθόδοξος. Ἀνῆκε λοιπὸν στὸ ἑλληνικὸ ἔθνος.

— Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μ' ἐμένα, εἶπε ὁ Σωκράτης. Ἐγὼ εἶμαι γεννημένος στὴν Τουρκία καὶ εἶμαι πολίτης τοῦ τουρκικοῦ κράτους, μὰ ἡ ἔθνική μου συνείδηση εἶναι ἑλληνική.

Ὁ Γιαννάκης, πού εἶχε διαβάσει ἓνα βιβλίο γιὰ τὸ κράτος καὶ γιὰ τὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τότε πού ἐμφανίσθηκαν στὴ γῆ, ἐξήγησε τότε στὸν Περικλῆ, πού ἤθελε νὰ τὰ μάθη ὅλα, καθὼς καὶ στὰ ἄλλα παιδιά, πὼς οἱ ἄνθρωποι ζοῦν ὅλοι μαζί σὲ κοινωνία, ὅπως καὶ οἱ μέλισσες ἢ τὰ μυρμήγκια, καὶ εἶναι ὀργανωμένοι ἔτσι, ὥστε νὰ ὑπάρχη κάποια τάξη στὴ συμβίωσή τους καὶ νὰ μὴν κἀνῃ ὁ καθένας ὅ,τι θέλει καὶ ἰδίως πράματα πού θὰ βλάψουν τὸν ἄλλον.

— Στὴν ἀρχὴ δὲν ὑπῆρχαν οὔτε βασιλιάδες οὔτε πρωθυπουργοὶ ὅπως τώρα. Κάθε οἰκογένεια εἶχε τὸ δικό της βασιλεῖο καὶ ὁ πατέρας τῆς οἰκογένειας ἦταν σὰ βασιλιάς.

— Τί ἀστεῖο πού μοῦ φαίνεται αὐτό! φώναξε ὁ Περικλῆς. Ἐμεῖς στὸ σπίτι εἶμαστε πέντε ἄνθρωποι. Τί εἶδους βασιλεῖο θὰ γινόταν αὐτό, μὲ πέντε ἀθρώπους;

Ὁ Τζῶν καὶ ὁ Σωκράτης ἐπλησίασαν περισσότερο καὶ ἄκουγαν μὲ προσοχὴ αὐτὰ πού ἤξερε ὁ Γιαννάκης.

Τότε ἐκεῖνος τοὺς διηγήθηκε ὅτι οἱ οἰκογένειες ἐκείνων τὸν καιρὸ δὲν ἦταν σὰν τὶς σημερινές. Καὶ τὰ παιδιά καὶ τὰ ἐγγόνια, ὅταν παντρεύονταν, ἔμεναν μαζί καὶ ἀποτελοῦσαν μία μεγάλη ὁμάδα. Εἶχαν, μάλιστα, κοντὰ τους καὶ τοὺς δούλους καὶ ὅλοι μαζί ἀποτελοῦσαν τὴν πατριαρχικὴ οἰκογένεια.

— Σκέψου, ἀλήθεια, νὰ ἦταν ὁ παππούς βασιλιάς! ἐφώναξε ὁ Περικλῆς. Τί ὠραῖα πού θὰ ἦταν!

— Ναί. Ἄν ζούσαμε ἐκείνη τὴ μακρινὴ ἐποχὴ, στὴν οἰκογένειά σου θὰ ἦταν ἀρχηγὸς ὁ παππούς σου καὶ θὰ λεγόταν «πάτερ φαμίλιας», ἐξήγησε ὁ . . . σοφὸς Γιαννάκης. Ὅσο περνοῦσαν ὅμως οἱ αἰῶνες, τὰ πράματα ἄλλαζαν. Πολλές μαζί ἀπὸ τὶς πατριαρχικὲς ἐκεῖνες οἰκογένειες ἐνώθηκαν, ἀναγνώρισαν γιὰ ἀρχηγό τους τὸ δυνατότερο ἄντρα ἢ τὸν ἀρχηγὸ τῆς μεγαλύτερης οἰκογένειας καὶ δημιούργησαν ἔτσι τὴ φυλὴ.

Οἱ οἰκογένειες πού ἐνώθηκαν σὲ μιὰ φυλὴ κατοικοῦσαν σὲ γει-

τονικές περιοχές, μιλούσαν την ίδια γλώσσα, προσκυνούσαν τους ίδιους θεούς και είχαν κοινούς προγόνους.

— Έτσι, φαίνεται, δημιουργήθηκε και η πατρίδα μας ή Ελλάδα, είπε ο Περικλής. Κ' έμεις μιλάμε όλοι ελληνικά, πιστεύουμε στην ίδια θρησκεία, κατοικούμε στην ίδια χώρα και έχουμε τους ίδιους προγόνους. Θυμάσαι πού στις 28 'Οκτωβρίου ο δάσκαλός μας, ο κύριος Χαρίδημος, μās μίλησε για τους προγόνους μας και για τὰ ήρωϊκά τους κατορθώματα;

— Και βέβαια τὸ θυμάμαι, φώναξε ὁ Γιαννάκης. Ὁ μπαμπάς μου, πού τὸν ρώτησα ὅταν γύρισε ἐκεῖνο τὸ βράδι, μοῦ ἐξήγησε ὅτι οἱ διάφορες φυλές στὴν ἀρχὴ ἐγύρισαν ἀπὸ τὸν ἕνα τόπο στὸν ἄλλο, χωρὶς σπίτια, χωρὶς προστασία καί, ὅταν κάποτε τύχαινε ν' ἀνακαλύπτουν κάποια εὐφορὴ καὶ μεγάλη πεδιάδα, ἐφτιαχναν ἐκεῖ τὰ κονάκια τους, κουβαλοῦσαν τὰ κοπάδια τους, ἔσπερναν τὰ χωράφια καὶ σιγὰ - σιγὰ συνήθιζαν πιὰ στὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ἀγαποῦσαν καί, στὸ τέλος, δὲν ἀποφάσιζαν νὰ τὸ ἐγκαταλείψουν, ἀκόμη καὶ ὅταν ἔβρισκαν ἄλλη καλύτερη περιοχὴ. Αὐτὴ πιὰ ἦταν ἡ πατρίδα τους.

— Τώρα πού τὸ λές, θυμήθηκα τὰ Θρησκευτικὰ, φώναξε ὁ Σωκράτης. Ὁ Μωϋσῆς δὲν ἦταν ὁ ἀρχηγὸς τῆς φυλῆς τοῦ Ἰσραήλ; Δὲν πῆρε τὸ λαὸ του γιὰ νὰ πᾶνε νὰ ἐγκατασταθοῦν γιὰ πάντα σὲ μιὰ δική τους γῆ; Ὁ Μωϋσῆς ἦταν μάλιστα καὶ ἀρχηγὸς τῆς θρησκείας. Θυμάσαι πού μάθαμε στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἐπικοινωνοῦσε μὲ τὸ Θεό, πού τοῦ ἔδωσε τὶς Δέκα Ἐντολές;

— Δηλαδή τοῦ ἔδωσε τοὺς νόμους! ἐξήγησε θριαμβευτικὰ ὁ Γιαννάκης.

— Καὶ τί ἔγινε, ἀφοῦ ἡ κάθε φυλὴ ἐγκαταστάθηκε σὲ ὀρισμένο τόπο; Τότε ἔγινε καὶ ἡ Ἑλλάδα; θέλησε νὰ μάθη ὁ Περικλής.

Ἄλλὰ ὁ Γιαννάκης δὲ μπορούσε νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν καινούργια αὐτὴ ἀπορία τοῦ φίλου του. Ἦξερε μόνο νὰ τοῦ πῆ, ὅτι οἱ φυλές αὐτὲς σὲ κάθε χώρα σχημάτισαν τὰ πρῶτα κράτη.

Ἐποσχέθηκε ὁμῶς στὰ παιδιὰ νὰ διαβάσῃ τὸ βράδι ἐκεῖνο καὶ νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ τὴν ἄλλη μέρα.

Οἱ τέσσερες φίλοι χωρίστηκαν καὶ καθένας σκεφτόταν τί ὥραϊα πού ἦταν, νὰ ἔχῃς φίλους καὶ νὰ μπορῆς νὰ συζητᾶς μαζί τους.

Οί φυλακές του Σωκράτη

Περικλής και ὁ Γιαννάκης πήγαν στο δωμάτιο τῆς Καλλιόπης, τῆς ἀδελφῆς τοῦ Γιαννάκη, γιὰ νὰ τῆ ρωτήσουν ἂν εἶχε νὰ τοὺς δανεῖση κόλλα, νὰ φτιάξουν ἕναν ἀετὸ πού θὰ τὸν πετοῦσαν τὴν Καθαρὴ Δευτέρα. Βρῆκαν ὅμως τὴν Καλλιόπη νὰ διαβάξῃ γιὰ τοὺς διαγωνισμοὺς τὸν «Κρίτωνα» τοῦ Πλάτωνα. Ἦταν δύσκολο τὸ κείμενο καὶ ἡ Καλλιόπη δὲν τὰ κατάφερε καὶ τόσο καλά. Προσπάθησαν λοιπὸν νὰ τῆ βοηθήσουν στὴν ἐξήγηση καί, στὸ τέλος, κατόρθωσε ἡ Καλλιόπη νὰ μεταφράσῃ τὸ ἀρχαῖο κείμενο, πού μὲ λίγα λόγια ἔλεγε τὰ ἑξῆς :

ἽΟ Σωκράτης εἶναι στὴ φυλακὴ καταδικασμένος ἀπὸ τὸ δικαστήριον τῶν Ἀθηναίων νὰ πιῇ τὸ κώνειο, ἕνα δηλητήριο δηλαδὴ πού φέρνει τὸ θάνατο. Ὁ μαθητὴς του, ὁ Κρίτων, τὸν ἐπισκέπτεται στὴ φυλακὴ καὶ τοῦ λέει ὅτι μπορεῖ νὰ δραπετεύσῃ, γιὰτὶ ἔχει πληρώσει τὸ φύλακα τῆς φυλακῆς. Ὁ Σωκράτης ὅμως ἀρνεῖται νὰ φύγῃ καὶ ἐξηγεῖ στὸν Κρίτωνα, πὼς πρέπει νὰ μείνῃ καὶ νὰ πιῇ τὸ κώνειο, γιὰτὶ σὰν πολίτης πού εἶναι πρέπει νὰ ὑποταχθῇ στοὺς νόμους τῆς πατρίδας του. Λέει μάλιστα στὸν Κρίτωνα πὼς οἱ νόμοι φανερώθηκαν στὸν ὕπνο του σὰν ἄνθρωποι καὶ τοῦ εἶπαν :

«Νομίζεις, Σωκράτη, πὼς εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ κράτος, ὅταν οἱ ἀποφάσεις του δὲν εἶναι ἰσχυρὲς καὶ ὅταν οἱ πολῖτες τὶς περιφρονοῦν; Ἐμεῖς οἱ νόμοι σὲ γεννήσαμε, σὲ ἀναθρέψαμε καὶ σὲ μορφώσαμε, δίνοντας σὲ σένα καὶ στοὺς ἄλλους πολῖτες ὅ,τι πιὸ καλὸ εἶχαμε. Σὲ ὅποιον δὲν ἀρέσουμε, εἶναι ἐλεύθερος νὰ φύγῃ καὶ νὰ πάῃ νὰ ἐγκατασταθῇ ἄλλοῦ. Αὐτὸς ὅμως πού θὰ μείνῃ, ἀφοῦ ἐξετάσῃ καὶ μάθῃ μὲ ποιὸν τρόπο ἔμεῖς διοικοῦμε καὶ δικάζουμε, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ κἀνῃ ἐκεῖνο πού διατάζουμε ἔμεῖς.»

Τὰ παιδιὰ συγκινήθηκαν ἀπὸ τὴν ἱστορία τοῦ Σωκράτη καὶ παρακάλεσαν τὸ ἴδιο ἀπόγευμα τὸν κύριο Κώστα, τὸν πατέρα τοῦ Γιαννάκη, νὰ τὰ πάῃ στὸ Μνημεῖο τοῦ Φιλοπάππου, ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη, γιὰ νὰ δοῦν καὶ ἀπὸ κοντὰ τὶς «Φυλακὲς τοῦ Σωκράτη», γιὰ τὶς ὁποῖες εἶχαν ἀκούσει νὰ μιλοῦν διάφοροι συμμαθητὲς τους.

Καί, ὅταν βρέθηκαν ἐκεῖ, τοὺς φάνηκε ὅτι ἔβλεπαν τοὺς νόμους σὰν ἀσπροντυμένες νέες νὰ πλησιάζουν τὸ γερο - Σωκράτη καὶ νὰ σκύβουν ἐπάνω του καὶ νὰ τοῦ μιλοῦν.

Ἐκεῖνος τότε συγκινήθηκε κ' ἐκεῖνος μὲ τὴ σειρά του καὶ ἐξήγησε στὰ παιδιά ὅτι, γιὰ ἕνα λαὸ ἐλεύθερο, ἡ ὑπακοή στους νόμους δὲν εἶναι ὑποδούλωση, ἀλλὰ κάτι ἐντελῶς διαφορετικό, σὰν ὁ πολίτης νὰ ὑπακούῃ στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του. Εἶναι συμφέρον τοῦ πολίτη νὰ ὑπάρχη τὸ κράτος καὶ νὰ διοικῆται καλά, γιατί, εἴτε ἔμπορος εἶναι, εἴτε ὑπάλληλος, εἴτε ἐπαγγελματίας, εἴτε ἐργάτης, πάντα θὰ ἔχη κάτι νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸ κράτος καὶ τὸ κράτος θὰ μπορέσῃ ν' ἀνταποκριθῇ σὲ ὅλες αὐτὲς τὶς αἰτήσεις, μόνο ὅταν τὸ βοηθοῦν ὅλοι οἱ πολῖτες καὶ ὁ καθένας χωριστά, ὑπακούοντας στους νόμους.

Τὰ παιδιά ἄκουσαν μὲ ἐνδιαφέρον ὅσα τοὺς εἶπε ὁ κύριος Κώστας καὶ ὑποσχέθηκαν ὁ ἕνας στὸν ἄλλον νὰ γίνουν καλοὶ πολῖτες, νὰ ὑπακούουν στὸ κράτος καὶ στους νόμους καὶ νὰ μὴν κάνουν ποτὲ κακὸ στὴν πατρίδα τους παρακούοντας τους νόμους της.

Μπρὸς ἀπὸ τὴ Μητρόπολη

να μεσημέρι ὁ Γιαννάκης καὶ ὁ Περικλῆς, πού εἶχαν τελειώσει νωρὶς τὸ σχολεῖο τους, περπατοῦσαν χαζεύοντας στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας. Χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν, βρέθηκαν ἔτσι ἔξω ἀπὸ τὴ Μητρόπολη. Εἶχαν πάει καὶ ἄλλοτε καὶ εἶχαν δῆ τὴ μεγάλη αὐτὴ ἐκκλησία κοντὰ στὴν πλατεία Συντάγματος, πού εἶναι ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τῆς πρωτεύουσας. Σήμερα ὁμως οἱ πόρτες ἦταν κλειστές, ἐνῶ πλῆθος κόσμος, ἀνάμεσα στὸν ὅποιον ἦταν καὶ πολλοὶ ἱερεῖς, περίμεναν ἀπ' ἔξω. Ὁ Γιαννάκης μὲ τὸν Περικλῆ πλῆσιασαν γρήγορα ἐκεῖ καὶ ἀνακατώθηκαν μὲ τὸ πλῆθος, προσπαθώντας νὰ καταλάβουν τί ἀκριβῶς συνέβαινε. Γιατὶ ἔμεναν οἱ πόρτες τῆς ἐκκλησίας κλειστές καὶ τί ἤθελε ὁ κόσμος ἐκεῖ ἀπ' ἔξω;

Πιὸ περίεργος ἀπὸ τοὺς δύο ὁ Περικλῆς, δὲν κρατήθηκε καί, ὅταν δὲ μπόρεσαν νὰ καταλάβουν ἀπὸ τὶς κουβέντες τῶν ἄλλων τί συνέβαινε, ρώτησε ἕναν κύριο πού στεκόταν δίπλα τους. Ἐκεῖνος ἐξήγησε στὰ δύο παιδιά, ὅτι μέσα στὴ Μητρόπολη εἶναι κλεισμένοι ὅλοι οἱ Μητροπολίτες, γιὰ νὰ ἐκλέξουν τὸ νέο Ἀρχιεπίσκοπο τῆς χώρας.

Ἄ! Εἶναι αὐτὸς πού θὰ πάρῃ τὴ θέση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πού πέθανε τὴν περασμένη ἐβδομάδα; ρώτησε ὁ Γιαννάκης.

— Ἀκριβῶς. Πρέπει νὰ βγῆ ἕνας καινούργιος Ἀρχιεπίσκοπος στὴ θέση ἐκείνου πού πέθανε. Γι' αὐτὸ ἡ Ἱεραρχία συνεδριάζει τώρα, ἐξήγησε ὁ εὐγενικὸς κύριος.

— Ποιὰ εἶναι αὐτὴ ἡ Ἱεραρχία; ρώτησε ὁ Περικλῆς.

— Εἶναι οἱ Ἐπίσκοποι καὶ Μητροπολίτες ἀπ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἐξήγησε ὁ συνομιλητὴς τῶν παιδιῶν.

Ὁ Γιαννάκης τότε θυμήθηκε νὰ ρωτήσῃ κι αὐτὸς κάτι :

— Ἄλλο πράμα εἶναι ἡ Ἱεραρχία καὶ ἄλλο ἡ Ἱερά Σύνοδος πού μάθαμε στὰ Θρησκευτικά;

— Ἡ Ἱερά Σύνοδος εἶναι τὸ σῶμα πού διοικεῖ τὴν Ἐκκλησία, εἶπε πρόθυμα ὁ νέος τους φίλος. Εἶναι ὅπως ἡ Κυβέρνηση πού διοικεῖ ὁλόκληρο τὸ κράτος ἢ ὅπως τὸ διοικητικὸ συμβούλιο ἑνὸς φι-

λανθρωπικού σωματείου πού διοικεί αυτό τὸ σωματεῖο. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος διοικεῖ τὴν Ἑλληνική Ἐκκλησία σύμφωνα μὲ τοὺς λεγομένους Ἱεροὺς Κανόνες καὶ τοὺς νόμους τοῦ κράτους.

— Τὸ καταλάβαμε αὐτό, φώναξε ὁ Γιαννάκης. Ἀλλὰ πέστε μας τώρα, σᾶς παρακαλῶ, ποιοὶ ἀποτελοῦν τὴν Ἱερὰ Σύνοδο;

— Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, πού εἶναι ἡ κορυφή τῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελεῖται ἀπὸ ὀρισμένους Ἐπισκόπους ἢ Μητροπολίτες, ὅπως λέγονται οἱ Ἐπίσκοποι ὅταν ἔχουν ἔδρα τους μιὰ Μητρόπολη. Ἡ Ἑλλάδα ἔχει πολλοὺς Μητροπολίτες καὶ πολλοὺς Ἐπισκόπους, ἀλλὰ οἱ κανόνες τῆς Ἐκκλησίας ὀρίζουν ποιοὶ Μητροπολίτες κατὰ τὴ σειρά τους ἀποτελοῦν τὴν Ἱερὰ Σύνοδο, τοὺς ἐξήγησε ἕνας παπᾶς πού εἶχε στὸ μεταξύ πλησιάσει καὶ παρακολουθοῦσε τὴν κουβέντα.

— Καλά. Μόνο Ἐπίσκοποι μποροῦν νὰ γίνουν μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου; Ὁ παπα - Νικόλας τῆς ἐνορίας μας δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι στὴν Ἱερὰ Σύνοδο καὶ αὐτός; ρώτησε ξανά ὁ Περικλῆς.

— Δὲν τὸν ξέρω τὸν παπα τῆς ἐνορίας σας, οὔτε ξέρω τί βαθμὸ ἔχει, ἀλλὰ νομίζω πὼς τώρα δὲ μπορεῖ νὰ γίνῃ μέλος στὴν Ἱερὰ Σύνοδο. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀποτελεῖται ἀπὸ Ἐπισκόπους ἢ Μητροπολίτες.

— Καλά, πετάχτηκε ὁ Γιαννάκης. Καὶ οἱ Ἐπίσκοποι δὲν εἶναι παπάδες;

Ὁ παπᾶς τότε τοὺς ἐξήγησε ὅτι, ὅπως γίνεται παντοῦ, ἔτσι καὶ στὴν Ἐκκλησία ὑπάρχουν βαθμοί. Γιὰ τὴν ἀκρίβεια, ὑπάρχουν τρεῖς βαθμοί. Ὁ διάκονος, πού εἶναι καὶ ὁ κατώτερος βαθμός· ὁ ἱερέας (πρεσβύτερος), δεύτερος βαθμός· καί, τέλος, ὁ Ἐπίσκοπος. Ἐπίσκοποι ὅμως γίνονται μόνον οἱ ἄγαμοι παπάδες.

— Ὅλες οἱ ἄλλες ὀνομασίες πού ἀκοῦτε δὲν εἶναι βαθμοί, εἶναι τίτλοι, πρόσθεσε.

Περίεργος ὁ Περικλῆς, θέλησε νὰ μάθῃ ἂν αὐτὸ γίνεται σὲ ὅλα τὰ κράτη. Ὁ εὐγενικός κύριος, πού στὴν ἀρχὴ εἶχε λύσει τὶς ἀπορίες, πῆρε καὶ πάλι τὸ λόγο :

— Ἀ, ὄχι, εἶπε. Κάθε χώρα μπορεῖ νὰ ἔχῃ τὸ δικό της σύστημα καὶ τὸ δικό της τρόπο νὰ διοικῆ τὴν Ἐκκλησία. Καί, καθὼς θὰ ξέρετε χωρὶς ἄλλο, ὑπάρχουν πολλὲς θρησκείες, ὅπως π.χ. οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ Μουσουλμάνοι, οἱ Βουδδιστὲς καὶ ἄλλοι. Ἀκόμη καὶ ἡ

Χριστιανική θρησκεία είναι χωρισμένη σε διάφορα δόγματα. Υπάρχουν Χριστιανοί Ὁρθόδοξοι, Καθολικοί, Διαμαρτυρόμενοι. Ἐσείς οἱ δύο, πού θά πηγαίnete ἀσφαλῶς σχολεῖο, πρέπει νά ξέρετε ποιά εἶναι ἡ δική μας θρησκεία.

Ὁ Γιαννάκης καί ὁ Περικλῆς φώναζαν τότε μὲ μιὰ φωνή :

— Πῶς δὲν ξέρομε! Εἴμαστε Χριστιανοὶ Ὁρθόδοξοι!

— Μπράβο, παιδιά μου! Οἱ πιὸ πολλοὶ Ἕλληνες εἴμαστε Χριστιανοὶ Ὁρθόδοξοι καί ἡ Ἐκκλησία μας λέγεται Ἑλληνική Αὐτοκέφαλη Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Καί τῆ λένε Αὐτοκέφαλη, ἐπειδὴ ἔχει δική της Ἱερά Σύνοδο καί διοικεῖται μόνη της, χωρὶς νά ὑπάγεται στό Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινούπολης, ὅπως τὰ παλιὰ τὰ χρόνια. Ἡ Ἐκκλησία μας ὁμως ἀναγνωρίζει ὅτι κεφαλὴ τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο πού ἐδρεύει στὴν Πόλη. Καί σήμερα, ὅπως παλιότερα, οἱ Ἕλληνες σέβονται καί τιμοῦν τὴν Ἐκκλησία τους καί τοὺς ἱερεῖς της. Ὅχι μόνο γιατί ἡ Ἐκκλησία καί ἡ θρησκεία εἶναι βαθιὰ ριζωμένες στὴν ψυχὴ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ ἀκόμη κ' ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία, σ' ὅλες τὶς δύσκολες καί μεγάλες στιγμὲς τῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους, στάθηκε ἕνας ἀπὸ τοὺς ὁδηγούς του. Αὐτὸ ἔγινε καί τὸ 1821 κι ἀργότερα στὴν Μικρὰ Ἀσία καί στὴν Κύπρο.

Ένας περίπατος στήν πλατεία Συντάγματος

ταν ένα Σάββατο βράδι και ο Γιαννάκης με το φίλο του τον Περικλή γύριζαν από το Στάδιο, όπου είχαν παρακολουθήσει τους σχολικούς αγώνες.

Ήταν κουρασμένα τα παιδιά και περπατούσαν σιγά-σιγά. Περνώντας από το Μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη, έστριψαν και κατέβηκαν τις σκάλες προς το Σύνταγμα. Στήν πλατεία είδαν να κάθεται στο καφενείο ο κύριος Κώστας, ο πατέρας του Γιαννάκη. Άλλα και αυτός τους είδε και τους φώναξε να καθίσουν κοντά του. Ο Περικλής, με όλη του την κούραση, ήταν έτοιμος για τις ερωτήσεις του όπως πάντα.

— Γιατί λέγεται η πλατεία αυτή Σύνταγμα; Τι είναι, αλήθεια, το Σύνταγμα; ρώτησε άμέσως.

Ο κύριος Κώστας εξήγησε τότε στα παιδιά ότι το Σύνταγμα είναι ο πρώτος νόμος μέσα στο κράτος και το λένε και Καταστατικό Χάρτη της Χώρας.

— Μέσα εκεί γράφει, αν ένα κράτος είναι Δημοκρατία ή Βασιλεία, ποιός ψηφίζει τους νόμους, ποιός κυβερνάει τη χώρα, τί δικαιώματα και υποχρεώσεις έχουν οι πολίτες αυτής της χώρας. Στο Σύνταγμα επίσης αναφέρεται ότι η επίσημη θρησκεία είναι η Όρθοδοξη Χριστιανική.

— Ά, ώστε λοιπόν αυτό είναι! φώναξε ο Περικλής. Και εγώ άκουγα τόσον καιρό Σύνταγμα και δεν καταλάβαινα τί ήταν αυτό.

— Πρέπει να ξέρετε, παιδιά, ότι το Σύνταγμα είναι κάτι πολύ σπουδαίο, σχεδόν ιερό! Είπε ο κύριος Κώστας. Όλοι οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι στρατιωτικοί και οι δικαστικοί όρκίζονται, όταν θα αναλάβουν τα καθήκοντά τους, ότι θα τηρήσουν το Σύνταγμα. Το ίδιο και οι ύπουργοί και οι βουλευτές. Άλλα και αυτός ο Άρχηγός του Κράτους όρκίζεται πίστη στο Σύνταγμα. Το Σύνταγμα το ίδιο

Τὰ Παλαιὰ Ἀνάκτορα ὅπου στεγάζεται ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων.

λέει στο τελευταίο του άρθρο : « Η τήρησις του παρόντος Συντάγματος άφιεροῦται εις τόν πατριωτισμόν τῶν Ἑλλήνων. » Αυτό θα πῆ ὅτι οἱ πολίτες, πού ζήτησαν οἱ ἴδιοι νά ἔχουν τὸ Σύνταγμα καί νά τὸ ψηφίσουν ἀντιπρόσωποὶ τους, πού τοὺς ἐξέλεξαν ἐπίτηδες γι' αὐτό, πρέπει νά θέλουν νά τὸ τηρήσουν. Γιατί, ὅσοι δὲν τὸ τηροῦν, δὲν εἶναι πατριῶτες.

— Δὲν μᾶς εἶπατε ὅμως, κύριε Κώστα, γιατί λέγεται « πλατεία τοῦ Συντάγματος ».

— Ἐκεῖ ἀκριβῶς ἤθελα νά φτάσω, εἶπε ὁ κύριος Κώστας. Τὰ πρῶτα χρόνια μετὰ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821 ἦρθε στὴν Ἑλλάδα ὁ Βασιλιάς Ὁθων. Αὐτὸς κυβερνοῦσε μόνος, χωρὶς τὴ βοήθεια τοῦ λαοῦ. Ὁ λαὸς ὅμως ἤθελε νά ἔχη καὶ αὐτὸς γνώμη καὶ ν' ἀκούγεται ἡ γνώμη του. Ζητοῦσε λοιπὸν « Σύνταγμα ». Ἐνα βράδι, τὴν 3η Σεπτεμβρίου 1843, σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν πλατεία, πού λεγόταν τότε πλατεία Ἀνακτόρων, ὁ λαὸς συγκεντρώθηκε καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸ Βασιλιά, πού ἔμενε σὲ κείνο ἐκεῖ τὸ παλάτι, νά γίνη τὸ Σύνταγμα. ἤθελαν δηλαδὴ οἱ πολίτες νά συμμετέχουν καὶ αὐτοὶ στὴν ψήφιση τῶν νόμων καὶ οἱ ἐλευθερίες τοῦ κάθε πολίτη νά ὑπάρχουν γραμμένες σ' ἓνα χαρτί. Τελικὰ αὐτὸ ἔγινε τὸ 1844. Σὲ ἀνάμνηση αὐτοῦ τοῦ γεγονότος λέγεται ἡ περιοχὴ ἐτούτη πλατεία τοῦ Συντάγματος καὶ ἓνας δρόμος πού φεύγει ἀπὸ τὴν Ὁμόνοια ὀνομάζεται ὁδὸς 3ης Σεπτεμβρίου.

Ὁ Γιαννάκης ὅμως ἤθελε νά μάθη καὶ κάτι ἄλλο.

— Εἶπες, πατέρα, ὅτι τὸ Σύνταγμα εἶναι ὁ πρῶτος νόμος τοῦ κράτους. Ὑπάρχουν δηλαδὴ καὶ ἄλλοι νόμοι δευτερώτεροι;

— Πολὺ σωστὴ ἡ παρατήρησή σου, παιδί μου, εἶπε ὁ πατέρας του. Βέβαια ὑπάρχουν πολλοί, πάρα πολλοὶ νόμοι καὶ κάθε μέρα σχεδὸν γίνονται καὶ καινούργιοι, πού τοὺς ψηφίζει ἡ Βουλὴ, δηλαδὴ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ. Μὰ ὅλοι αὐτοὶ πρέπει νά εἶναι σύμφωνα μὲ τὸ Σύνταγμα, γιατί, ὅταν δὲν εἶναι, λέγονται ἀ ν τ ι σ σ υ ν τ α γ μ α τ ι κ ο ἰ, καὶ τὰ δικαστήρια μποροῦν ν' ἀρνηθοῦν νά τοὺς ἐφαρμόσουν. Οἱ νόμοι μποροῦν ν' ἀλλάξουν εὐκολα, γιατί ἓνας νεώτερος νόμος τροποποιεῖ τὸν παλιό. Τὸ Σύνταγμα ὅμως δύσκολα ἀλλάζει, γιατί πρέπει νά τὸ ψηφίσῃ Ἐ θ ν ο σ υ ν ἔ λ ε υ σ η, δηλαδὴ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ, πού τοὺς ἐκλέγουν ἐπίτηδες οἱ πολίτες γιὰ νά ψηφίζουν τὸ Σύνταγμα.

— Τὸ Σύνταγμα πού ἔχουμε τώρα πότε ψηφίστηκε; ρώτησε πάλι ὁ Περικλῆς.

— Τὴν 1 Ἰανουαρίου τοῦ 1952 ἄρχισε ἡ ἐφαρμογή του, τοῦ ἐξήγησε ὁ κύριος Κώστας.

— Θὰ κοιτάξω αὔριο στὴ Σχολικὴ Βιβλιοθήκη, νὰ δῶ μήπως τὸ ἔχουν ἐκεῖ, καὶ θὰ ζητήσω νὰ τὸ διαβάσω, εἶπε ὁ Γιαννάκης.

— Κ' ἐγὼ θὰ κάνω τὸ ἴδιο! φώναξε ὁ Περικλῆς.

— Καλὰ θὰ κάνετε, εἶπε εὐχαριστημένος ὁ κύριος Κώστας. Καὶ νὰ ζητήσετε ἀπὸ τὸ δάσκαλό σας νὰ τὸ δείξη καὶ στ' ἄλλα παιδιὰ.

Μὲ τὴ συζήτηση ἡ ὥρα εἶχε περάσει καὶ τὰ παιδιὰ, μὲ τὸν κύριο Κώστα, ξεκίνησαν γιὰ τὸ σπίτι. Πρὶν φύγουν ὅμως, ὁ Γιαννάκης ξανακοίταξε γιὰ μιὰ στιγμή τὰ Παλιὰ Ἀνάκτορα καὶ εἶπε :

— Πόσο ἀλλιώτικο μοῦ φαίνεται τώρα αὐτὸ τὸ παλάτι, ὕστερ' ἀπὸ ὅσα μᾶς εἶπες, πατέρα! Μοῦ φαίνεται σὰ ζωντανὸ καὶ ὅτι θὰ μιλήσῃ γιὰ νὰ μᾶς πῆ τὴν ἱστορία του!

Ἀπρόοπτες διακοπές

κείνη τὴν Πέμπτη ἦρθε ξαφνικὰ στὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου ἓνα . . . εὐχάριστο μήνυμα. Τὸ Σάββατο δὲ θὰ εἶχαν σχολεῖο, οὔτε καὶ τὴ Δευτέρα, ἴσως μάλιστα νὰ μὴ γινόταν μάθημα οὔτε καὶ τὴν Τρίτη.

— Εἶναι ἐκλογές, τοὺς ἐξήγησαν οἱ δάσκαλοι, καὶ τὸ σχολεῖο θὰ γίνῃ ἐκλογικὸ τμήμα, γιὰ νὰ ἔρθουν οἱ κάτοικοι τῆς ἑνορίας νὰ ψηφίσουν καὶ νὰ βγάλουν τὴ νέα Βουλὴ καὶ τὴ νέα Κυβέρνηση.

Τὰ παιδιὰ δὲν κατάλαβαν καὶ πολλὰ πράματα, εὐχαριστήθηκαν ὅμως πού δὲ θὰ εἶχαν μαθήματα γιὰ τόσες ἡμέρες. Τὰ περισσότερα σκόρπισαν γιὰ νὰ παίξουν. Μερικὰ ὅμως ἐνδιαφέρθηκαν νὰ μάθουν πιὸ πολλὰ γιὰ τὶς ἐκλογές. Τί ἦταν οἱ ἐκλογές αὐτές, πούμποροῦσαν νὰ κλείνουν καὶ τὸ σχολεῖο ἀκόμα;

Πρῶτος καὶ καλύτερος ὁ Γιαννάκης καὶ ἀπὸ κοντὰ ὁ φίλος του ὁ Περικλῆς. Νὰ τοὺς ἔβλεπε κανεὶς ἀπὸ μιὰ γωνιά, μὲ τί σοβαρότητα κουβέντιαζαν πάνω στὸ ζήτημα αὐτό.

Ἐκείνη τὴ στιγμή μερικοὶ στρατιῶτες ἔφθασαν στὸ σχολεῖο καὶ ἄρχισαν νὰ κουβαλοῦν δύο μεγάλα κιβώτια καὶ ἓνα σωρὸ πακέτα μὲ χαρτιά στὴ μεγάλη αἴθουσα.

— Ἀντὶ νὰ καθόμαστε ἐδῶ, δὲν πᾶμε καλύτερα νὰ ρωτήσουμε αὐτὸν τὸ στρατιώτη πού κάθεται φρουρὸς στὴν πόρτα; πρότεινε ὁ Περικλῆς.

Ἡ ἰδέα ἄρεσε καὶ στὸ Γιαννάκη καὶ τὰ δυὸ παιδιὰ, μὲ κάποιον δισταγμό, σπρώχνοντας τὸ ἓνα τὸ ἄλλο, πλησίασαν τὸ φρουρὸ πού τοὺς ἔβλεπε χαμογελώντας.

Πιὸ θαρραλέος ὁ Γιαννάκης, ρώτησε τὸ στρατιώτη γιατί εἶχαν ἐγκατασταθῆ οἱ στρατιῶτες στὸ σχολεῖο καὶ γιατί σταμάτησαν τὰ μαθήματα.

— Μὰ δὲν ἀκούσατε ὅτι θὰ γίνουν τὴν Κυριακὴ ἐκλογές; ρώτησε μὲ ἐκπληξη ὁ φρουρὸς. Ἐδῶ ὅλος ὁ κόσμος τὸ ξέρει!

— Ναί, αὐτὸ τὸ ἀκούσαμε, εἶπε ἀμέσως ὁ Γιαννάκης. Μὰ τὸ σχολεῖο μας τί τὸ θέλουν; Ἐμεῖς τὰ παιδιὰ δὲν ψηφίζουμε.

ΕΚΛΟΓΙΚΟΝ ΒΡΗΜΑ

Τότε ο στρατιώτης προθυμοποιήθηκε να εξηγήσει στα δυο αγόρια όσα ήξερε.

— Έσείς βέβαια δεν ψηφίζετε, γιατί είσαστε μικροί ακόμα. Όλοι όμως οι άντρες και οι γυναίκες, που έχουν περάσει τα 21, θα ψηφίσουν την έρχομένη Κυριακή. Με την ψήφο τους αυτή θα δείξουν ποιόν θέλουν για να μās κυβερνήσει στα έρχόμενα τέσσερα χρόνια. Στην Ελλάδα έχουμε δημοκρατικό πολίτευμα και κυβερνά ο λαός. Οί Έλληνες όμως είναι σχεδόν έννέα εκατομμύρια και ή Κυβέρνηση είναι μόνο λίγοι άνθρωποι. Στα παλιά τα χρόνια, όταν κάθε πόλη τής Ελλάδας ήταν ξεχωριστό κράτος και οί πολίτες ήταν λίγοι, όλοι οί κάτοικοι του δήμου μαζεύονταν σε μιὰ πλατεία και αποφάσιζαν για τὰ κοινά ζητήματα.

— Αυτό τὸ ξέρω κ' ἐγώ, πετάχτηκε ὁ Περικλῆς. Ὁ δάσκαλος μου εἶπε πὼς πρέπει νὰ εἶμαι ὑπερήφανος πού με λένε Περικλῆ, γιατί στήν ἀρχαία Ἀθήνα ὁ μεγάλος Περικλῆς μιλοῦσε στοὺς Ἀθηναίους στήν «Ἐκκλησία τοῦ δήμου», ὅπου μαζεύονταν ὅλοι και ἀποφάσιζαν για τὸσα ζητήματα, ἀκόμη και για νὰ κτίσουν τὸν Παρθενῶνα.

— Βλέπω λοιπὸν πὼς ξέρετε ἀρκετά, παρατήρησε εὐχαριστημένος ὁ στρατιώτης, πού και αὐτουνοῦ τοῦ ἄρεσαν οί συζητήσεις. Σήμερα όμως, πού τὰ κράτη εἶναι μεγάλα και οί πολίτες πολλὰ εκατομμύρια, τὰ πράματα δὲ γίνονται ἔτσι. Οί πολίτες δὲν κυβερνοῦν αὐτοπρῶτως, ἀλλὰ διαλέγουν τοὺς ἀντιπροσώπους τους, πού λέγονται βουλευτές, και αὐτοί πιά ἀποφασίζουν για τὸ πὼς θὰ κυβερνηθῇ τὸ κράτος και ψηφίζουν τοὺς νόμους.

— Τί ὠραία πού μās τὰ λέει! φώναξε ὁ Γιαννάκης. Ἀρχίζω και τὰ καταλαβαίνω πολὺ καλύτερα.

— Τὰ πολλὰ εκατομμύρια οί πολίτες, ἐξακολούθησε ὁ στρατιώτης, πού τοὺς λέν και ἐκλογεῖς ἢ ψηφοφόρους, θὰ μοιρασθοῦν σε διάφορα τμήματα για νὰ ψηφίσουν. Καί αὐτὰ θὰ εἶναι τὰ δημόσια κτίρια, σχολεῖα, ἐκκλησίες, τὸ Πανεπιστήμιο κλπ. Καταλάβατε λοιπὸν τώρα γιατί ἐγινε ἐκλογικὸ τμήμα και τὸ σχολεῖο σας;

Ὁ στρατιώτης, πού ἦταν καλός, ἄφησε τὰ παιδιά νὰ ρίξουν μιὰ ματιὰ στις αἴθουσες.

Τὰ πράματα εἶχαν ἀλλάξει πολὺ ἐκεῖ μέσα.

— Για δές, Γιαννάκη, πῶς ἔγινε ἡ τρίτη τάξη! φώναξε ὁ Περι-
κλῆς. Παρά λίγο νὰ μὴν τὴ γνωρίσω!

Πραγματικά, ὅλα τὰ θρανία ἦταν σὲ μιὰν ἄκρη. Στὴ μέση εἶχαν
στήσει δύο τραπέζια, γιὰ νὰ κάθεται ἡ ἐπιτροπὴ πού θὰ ἐλέγχει
ἂν γίνονται τίμιες οἱ ἐκλογές, νὰ μὴ ψηφίζουν δηλαδή δυὸ φορές
οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι ἢ νὰ ψηφίζουν ἐκλογεῖς ἀπὸ ἄλλα μέρη κλπ. Στὸ
βάθος εἶχαν τοποθετήσῃ τὸ μαυροπίνακα ἔτσι, ὥστε νὰ σχηματίζη
ἓνα χῶρισμα.

— Ἀπὸ κεῖ πίσω πάει ὁ κάθε ψηφοφόρος καί, χωρὶς νὰ τὸν βλέ-
πη κανένας, διαλέγει τὸ ψηφοδέλτιο πού προτιμᾷ καί τὸ βάζει
μέσα στὸ φάκελο πού τοῦ δίνει ἡ ἐπιτροπὴ. Δὲν ἔχετε ἀκούσει πῶς
ἡ ψηφοφορία εἶναι μυστική; τοὺς εἶπε ὁ στρατιώτης, πού στὸ με-
ταξὺ εἶχε φύγει ἀπὸ σκοπός.

— Αὐτὸ τὸ ἔχουμε ἀκούσει, εἶπε ὁ Γιαννάκης, ἀλλὰ θὰ ἤθελα
νὰ μᾶς πῆτε, πῶς ψηφίζει ὁ κόσμος. Ἐγὼ τὸ μόνο πού θυμᾶμαι
ἀπὸ τὶς προηγούμενες ἐκλογές εἶναι οἱ μεγάλες οὐρές πού ἔκαναν οἱ
ἄνθρωποι μπρὸς στὰ σχολεῖα καί τ' ἄλλα ἐκλογικὰ τμήματα.

— Ἡ οὐρὰ αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ψηφοφορίας, ἐξηγήσε ὁ στρα-
τιώτης. Ἐνας - ἓνας ἀπὸ τὴν οὐρὰ μπαίνει στὴν αἴθουσα, δείχνει
τὴν ταυτότητά του καί τὸ ἐκλογικὸ του βιβλιάριο, δηλαδή τὸ βι-
βλιάριο πού τοῦ ἐπιτρέπει νὰ ψηφίσῃ. Αὐτὸ γράφει μέσα τὸ ὄνομα
τοῦ ψηφοφόρου καί ἔχει τὴ φωτογραφία του. Ἡ ἐπιτροπὴ βλέπει
ἂν ὁ ψηφοφόρος εἶναι γραμμένος στὸν ἐκλογικὸ κατάλογο. Ὅστερα
ὁ ψηφοφόρος θὰ πάρῃ ἀπὸ τὸ τραπέζι τὰ ψηφοδέλτια, τὰ
χαρτιά πού γράφουν ἀπάνω τὰ ὀνόματα τῶν ὑποψηφίων, δηλαδή
ἐκείνων πού ἐπιθυμοῦν νὰ ἐκλεγοῦν βουλευτές. Κάθε κόμμα ἔχει καί
δικό του ψηφοδέλτιο...

— Στάσου, στάσου! φώναξε ὁ Γιαννάκης. Νὰ μιὰ εὐκαιρία νὰ
μοῦ ἐξηγήσῃς κάτι πού ἤθελα νὰ μάθω ἀπὸ καιρὸ. Τί εἶναι, ἀλή-
θεια, τὰ κόμματα;

— Τὰ κόμματα, εἶπε ὁ στρατιώτης, εἶναι ὁμάδες ἀνθρώπων πού
ἔχουν ὀρισμένο πρόγραμμα, πῶς δηλαδή νὰ διοικηθῇ τὸ κράτος,
καί ὑπόσχονται ὅτι, ὅταν τοὺς ψηφίσῃ ὁ λαὸς καί μποῦν στὴ Βου-
λή, θὰ ἐφαρμόσουν αὐτὸ τὸ πρόγραμμα. Ἐχουν ἓναν ἀρχηγό, πού
εἶναι γνωστὸς ἀπὸ προηγούμενη δράση του. Καί, ὅταν τὸ κόμμα
αὐτὸ πάρῃ τὴν πλειοψηφία, ὁ ἀρχηγός του γίνεται πρωθυπουργός.

— Μπορεί ό καθένας νά είναι ύποψήφιος; έρώτησε ό Γιαννάκης.

— Βέβαια, άπάντησε ό στρατιώτης, φθάνει νά είναι 25 χρόνων, άντρας ή γυναίκα, και νά μήν έχη καταδικασθή για κάποιο λόγο. "Ας ξαναγυρίσουμε όμως στην ήμέρα τής έκλογής, έξακολούθησε. "Ο ψηφοφόρος βάζει τό ψηφοδέλτιο πού προτιμά στό φάκελο και τόν ρίχνει σέ κείνο τό μεγάλο κουτί, πού τό λένε κ ά λ π η. Τά βράδι, όταν δύση ό ήλιος, μετριοϋνται τά ψηφοδέλτια σέ κάθε τμήμα και τήν καταμέτρηση τήν παρακολουθεϊ ένας δικαστής, για νά μή γίνονται έπίτηδες λάθη στό μέτρημα. "Όποιο κόμμα πάρη τούς πιό πολλούς ψήφους, θά έχη και τούς περισσότερους βουλευτές. Οί βουλευτές βγαίνουν ανάλογα μέ τό σύστημα πού ίσχύει στις έκλογές.

— Τί θά πη πάλι αυτό; ρώτησε ό Γιαννάκης.

— Είμαι λιγάκι δύσκολο νά τό καταλάβετε, αλλά θά προσπαθήσω νά σās τό έξηγήσω, είπε ό στρατιώτης. "Αν τό σύστημα είναι π λ ε ι ο ψ η φ ι κ ό, βγαίνει έκείνο τό κόμμα πού παίρνει έστω και μία ψήφο περισσότερη άπό τ' άλλα. "Αν πάλι είναι ά ν α λ ο γ ι κ ή, τότε θά βγοϋν τόσοι ύποψήφιοι, όσοι άναλογοϋν στις ψήφους πού πηρε τό κάθε κόμμα.

— "Α, αυτό δέν τό καταλάβαμε! φώναξαν και τά δυό παιδιά μέ μία φωνή.

"Ο στρατιώτης τότε πήρε χαρτί και μολύβι και τούς έγραψε ένα παράδειγμα.

— "Ας πάρουμε μία περιφέρεια όπου ψηφίζουν 100.000 άνθρωποι και βγαίνουν 10 βουλευτές. "Αν υπάρχουν τρία κόμματα και τό Α' παίρνει 40.000 ψήφους, τό Β' 30.000 και τό Γ' 30.000. τότε, άν μέν τό σύστημα είναι π λ ε ι ο ψ η φ ι κ ό, θά βγάλη τό Α' κόμμα και τούς δέκα βουλευτές. "Αν είναι ά π λ ή ά ν α λ ο γ ι κ ή, θά βγάλη τό Α' κόμμα 4, τό Β' 3 και τό Γ' 3 βουλευτές. Φθάνει όμως πιά για σήμερα. Τί γίνεται κατόπιν θά σās τό έξηγήση κανένας άλλος, πού νά τά ξέρη καλύτερα άπό μένα, είπε ό στρατιώτης.

Πέρασαν τρείς μέρες άπό τότε. Τήν Κυριακή τών έκλογών τά παιδιά παρακολούθησαν μέ πιό μεγάλο ενδιαφέρον και μέ γνώση τις οϋρές στά τμήματα και τ' άποτελέσματα άπό τό ραδιόφωνο. "Ηξεραν τώρα πώς ψηφίζουν οί "Ελληνες.

Τό πρωϊ τής Κυριακής ό κύριος Κώστας έτοιμάστηκε νά πάη κι αυτός νά ψηφίση. Τά παιδιά τόν συνόδευσαν ως τήν πόρτα τού

σχολείου. Στο δρόμο τούς εξήγησε πώς ό κάθε πολίτης πρέπει, πριν ψηφίση, νά εξετάση τί είναι ό κάθε ύποψήφιος και τό κάθε κόμμα.

— Πρέπει νά ψηφίζουμε μέ προσοχή, γιατί μέ τήν ψηφο μας κανονίζουμε τήν τύχη και τό μέλλον τής χώρας μας, είπε μέ σοβαρότητα.

Κι άποχαιρέτησε τά παιδιά, γιά νά σταθῆ κι αυτός στην ούρά.

Ἡ Βουλὴ συνεδριάζει

Ἰχαν περάσει ἀρκετὲς ἡμέρες ἀπὸ τὴν Κυριακὴ τῶν ἐκλογῶν. Τὸ Γιαννάκη καὶ τὸν Περικλῆ τοὺς ἀπασχολοῦσε ὁμως τώρα μιὰ ἄλλη ἀπορία. Μὲ ποιὸν τρόπο μποροῦσε ἡ ψῆφος ποὺ ἔδινε ὁ ἓνας ἢ ὁ ἄλλος ἄνθρωπος σὲ κάποιο ἐκλογικὸ τμῆμα τῆς γειτονιᾶς του νὰ ὀδηγήσῃ στὸ νὰ γίνη ἡ νέα Κυβέρνηση; Ρώτησαν τὸν κύριο Κώστα, τὸν πατέρα τοῦ Γιαννάκη, κ' ἐκεῖνος τοὺς ὑποσχέθηκε, πὼς τὴν ἡμέρα ποὺ θὰ ἀνοίγε ἡ Βουλὴ θὰ ἔπαιρνε τρεῖς προσκλήσεις γιὰ τὸ θεωρεῖο τῆς Βουλῆς, γιὰ νὰ παρακολουθήσῃ μαζί μὲ τὰ παιδιὰ τὴν πρώτη συνεδρίαση.

Καὶ νὰ τώρα ὁ Γιαννάκης καὶ ὁ Περικλῆς στὸ θεωρεῖο, καθισμένοι ἐμπρός, περιεργάζονται κάτω τὴν ὀλόφωτη αἴθουσα τῆς Βουλῆς.

Ἡ συνεδρίαση δὲν ἔχει ἀρχίσει ἀκόμη καὶ ὁ κύριος Κώστας ἐξηγεῖ στὰ παιδιὰ, πὼς τὸ ὠραῖο αὐτὸ κτίριο εἶναι τὰ Παλαιὰ Ἀνάκτορα, ποὺ τὰ ἔκτισε ὁ πρῶτος βασιλιάς τῆς Ἑλλάδας, ὁ Ὁθων, ὅταν μεταφέρθηκε ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας ἀπὸ τὸ Ναύπλιο στὴν Ἀθήνα. Τώρα δὲν εἶναι πιά Ἀνάκτορα, ἀλλὰ ἐδῶ στεγαζέται κυρίως ἡ Βουλὴ καὶ διάφορες ἄλλες δημόσιες ὑπηρεσίες.

Στὸ μεταξὺ ἡ αἴθουσα γέμισε ἀπὸ βουλευτές.

— Αὐτὴ λοιπὸν εἶναι ἡ Βουλὴ, τοὺς εἶπε ὁ κύριος Κώστας, γιὰ τὴν ὁποία ἔχετε ἀκούσει τόσες φορές. Τὴ Βουλὴ τὴν ἀποτελοῦν οἱ βουλευτές, ποὺ εἶναι ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους. Αὐτὸς ποὺ κάθεται στὴ μεγάλη ἔδρα εἶναι ὁ πρόεδρος καὶ ἔχει μπροστά του κουδούνια γιὰ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν τάξη. Κάθε χρόνο ἡ Βουλὴ ἐκλέγει τὸν πρόεδρό της. Στὰ καθίσματα ποὺ βρίσκονται σὲ μακριὲς σειρὲς στὴν αἴθουσα κάθονται οἱ βουλευτές. Τὰ ἔχουν τακτοποιήσει ἔτσι, ὥστε οἱ βουλευτές κάθε κόμματος νὰ κάθονται μαζί. Ἐκεῖνοι, οἱ πολλοί, ποὺ κάθονται στὴ μέση, ἀποτελοῦν τὸ κόμμα ποὺ πῆρε τοὺς πιὸ πολλοὺς ψήφους στὶς ἐκλογές καὶ ποὺ σχημάτισε τὴν Κυβέρνηση. Τί εἶναι τὰ κόμματα τὸ ξέρετε, νομίζω, τώρα. Ὁ Περικλῆς μοῦ εἶπε ὅτι σᾶς τὸ ἐξήγησε ἓνας στρατιώτης στὸ ἐκλογικὸ τμῆμα.

Ἐκείνη τὴν ὥρα ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς ἄρχισε νὰ κτυπᾷ τὸ

κουδούνι και όλοι κάθισαν στις θέσεις τους. Σέ λίγο μπήκε στην αίθουσα ό πρωθυπουργός και οί ύπουργοί και πήγαν νά καθίσουν χωριστά, σ' ένα μέρος πού εΐναι όρισμένο για τους ύπουργούς.

Κατόπιν ό πρόεδρος έδήλωσε ότι άρχίζει ή συνεδρίαση και ό πρωθυπουργός, κρατώντας χαρτιά στο χέρι, άνέβηκε στο βήμα και άρχισε νά μιλά πρós τή Βουλή για τό έργο πού έχει σκοπό νά κάνη ή νέα Κυβέρνηση, πώς δηλαδή θά διοικήση τή χώρα και ποιο πρόγραμμα θά έφαρμόση.

Έκείνη τή στιγμή ό Περικλής θυμήθηκε τις άπορίες του και, σκύβοντας πρós τόν πατέρα του Γιαννάκη, τόν ρώτησε πώς έγινε ή νέα Κυβέρνηση μετά τις εκλογές. Ό κύριος Κώστας τους εξήγησε μέ χαμηλή φωνή μερικά πράματα για τό ζήτημα αυτό.

—Άφοϋ μετρηθούν όλοι οί ψήφοι, τους εΐπε, και φανή ποιό κόμμα πήρε τους πιό πολλούς και, έπομένως, θά έχη και τις περισσότερες βουλευτικές έδρες, ό Άρχηγός του Κράτους καλεί τόν άρχηγό του κόμματος αυτού και του άναθέτει νά βρῆ άνθρώπους κατάλληλους νά γίνουν ύπουργοί και νά σχηματίσουν τήν Κυβέρνηση. Ό άρχηγός αυτός γίνεται πρωθυπουργός και μερικοί από τους βουλευτές του ίδιου κόμματος γίνονται ύπουργοί. Πρωθυπουργός και ύπουργοί όρκίζονται μ π ρ ο σ τ ά στον Άρχηγό του Κράτους και κατόπιν παρουσιάζονται στη Βουλή και ζητούν άπ' αυτή νά τους δώση ψήφο έμπιστοσύνης.

—Ά, κατάλαβα! φώναξε ό Περικλής λιγάκι δυνατώτερα άπ' ό,τι έπέτρεπε ό χώρος και ή στιγμή.

—Αυτό άκριβώς γίνεται σήμερα, έξακολούθησε ό κύριος Κώστας. Η νέα Κυβέρνηση όρκίσθηκε προχθές και αυτήν τή στιγμή, ό άρχηγός της διαβάζει τις προγραμματικές δηλώσεις. Άργότερα σέ άλλες συνεδριάσεις, ή Βουλή θ' άρχιση νά συζητή και νά ψηφίζει τους νόμους πού θά φέρνη ή Κυβέρνηση.

Ό πατέρας του Γιαννάκη σταμάτησε για λίγο και τά παιδιά άκουγαν τόν πρωθυπουργό.

Μετά από άρκετή ώρα, ό κύριος Κώστας συνέχισε :

—Άφοϋ ύποδειξει ποια θά εΐναι ή Κυβέρνηση, τό σπουδαιότερο έργο τῆς Βουλῆς εΐναι νά ψηφίζει τους νόμους. Οί νόμοι εΐναι για όλους ύποχρεωτικοί και γι' αυτό οί πολίτες τους δέχονται πιό πρόθυμα όταν προέρχωνται από τόν ίδιο τό λαό, πού τους έγκρίνει

μέ τους αντιπροσώπους του. Οί νόμοι διαβάζονται ένα - ένα άρθρο, από τὰ σχέδια πού υποβάλλει ή Κυβέρνηση και πού λέγονται νομοσχέδια. "Αν ή Βουλή δέν έγκρίνη ένα νομοσχέδιο, μπορεί νά αναγκάση τόν ύπουργό ή και όλόκληρη τήν Κυβέρνηση νά παραιτηθῆ.

Έκει άπάνω άκούστηκαν χειροκροτήματα και ό πρωθυπουργός κατέβηκε από τό βήμα. Μίλησαν κατόπιν δυό - τρείς άλλοι και τὰ παιδιά έμαθαν πώς αύτοι είναι ή αντιπολίτευση, δηλαδή οί άρχηγοί τών κομμάτων πού πήραν λιγότερους ψήφους και γι' αύτό είναι έξω από τήν Κυβέρνηση. "Ένας άπ' αύτους έτόνιζε στοό λόγο του, πώς ή αντιπολίτευση έχει για έργο της νά έλέγχη τήν Κυβέρνηση, για νά μήν κυβερνά όπως αύτή θέλει, αλλά σύμφωνα μέ τό Σύνταγμα και μέ τους νόμους.

Άλλά τό πρᾶγμα κρατούσε πολύ και τὰ παιδιά άρχισαν νά νυστάζουν. "Ο κύριος Κώστας τὰ πήρε κ' έφυγαν, για νά πάνε νά κοιμηθοῦν.

Τήν άλλη μέρα όμως, τί δέν είχαν νά διηγηθοῦν στούς συμμαθητές τους στοό σχολείο! "Όλοι τους έθαύμαζαν, γιατί δέν είναι λίγο νά έχης δη μέ τὰ μάτια σου τόν πρωθυπουργό, τους ύπουργούς και όλόκληρη τή Βουλή!

"Όταν όμως άρχισαν τή συζήτηση στοό σχολείο τὰ παιδιά ει-δαν ότι δέν είχαν καταλάβει όλα όσα τους είχε πῆ ό πατέρας τοῦ Γιαννάκη. Γι' αύτό, όταν έκτύπησε τό κουδούνι για τό διάλειμμα, πήγαν στοό διευθυντή τους, τόν κύριο Βασιλειάδη, και τοῦ ζήτησαν νά τους έξηγήση τις άπορίες τους, ιδίως για τους νόμους.

"Ο διευθυντής, πού τοῦ άρεσε νά βλέπη τὰ παιδιά νά ενδιαφέρονται για τέτοια ζητήματα, τους έξηγησε πρόθυμα αύτά πού ήθελαν.

Τους είπε ότι κάθε νόμος, άφοῦ ψηφισθῆ από τή Βουλή και ύπογραφή από τόν πρωθυπουργό και τους ύπουργούς, πρέπει νά ύπογραφή και από τόν Άρχηγό τοῦ Κράτους. Μετά από όλες αυτές τις ύπογραφές, ό νόμος πηγαίνει στοό Έθνικό Τυπογραφείο και δημοσιεύεται στην «Έφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως».

— Τί είναι αύτό πάλι; ρώτησε ό Περικλής.

"Ο διευθυντής είπε τότε στοό Γιαννάκη νά πάη μέσα στοό Γραφείο και νά φέρη από ένα ράφι τῆς Βιβλιοθήκης ένα φύλλο τῆς «Έφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως», νά τό ιδοῦν και τ' άλλα παιδιά.

— Δέν εἶναι μιὰ ἐφημερίδα σάν ὅλες τίς ἄλλες, τοὺς ἐξήγησε. Δέν πουλιέται στοὺς δρόμους, δὲ γράφει εἰδήσεις, οὔτε ἔχει εἰκόνες. Σ' αὐτὴν γράφονται μόνο οἱ νόμοι τοῦ κράτους, αὐτοὺς πού ψηφίζει ἡ Βουλὴ καὶ ὑπογράφει ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Κράτους.

Ἐπὶ Περικλῆς τότε ρώτησε, τί γίνεται ὕστερα, ἀφοῦ δημοσιεύθουν οἱ νόμοι. Καὶ ὁ διευθυντὴς τοὺς εἶπε ὅτι π ρ έ π ε ι ν ἄ ε ἶ ν α ι γ ν ω σ τ ο ἶ σ έ ὅ λ ο υ ς. Κανένας δὲ μπορεῖ νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι δὲ γνωρίζει ἓνα νόμο τοῦ κράτους.

— Μὰ πῶς γίνεται αὐτό; φώναξε ὁ Γιαννάκης. Ἐπὶ πατέρας μου μοῦ εἶπε μιὰ μέρα ὅτι κάθε χρόνο δημοσιεύονται πεντακάσιοι καὶ περισσότεροι νόμοι. Ποιὸς μπορεῖ νὰ τοὺς διαβάξῃ ὅλους καὶ νὰ τοὺς θυμᾶται; Δὲ θὰ ἔπρεπε νὰ κάνῃ τίποτ' ἄλλο ὅλη τὴν ἡμέρα!

Ἐπὶ κύριος Βασιλειάδης χαμογέλασε.

— Οἱ νόμοι τοῦ κράτους εἶναι πάρα πολλοί, τοὺς εἶπε, καὶ στὴν πραγματικότητα δὲν ὑπάρχει οὔτε ἓνας Ἕλληνας πού νὰ τοὺς ξέρῃ ὅλους ἀπ' ἔξω. Ἀλλὰ τὸ κράτος δὲν ἀναγνωρίζει αὐτὸ πού λέγεται ἄ γ ν ο ι α ν ὄ μ ο υ, δηλαδή νὰ μὴν ξέρῃς ἓνα νόμο. Γιὰ φαντασθῆτε! Ἐν δὲν ὑπῆρχε αὐτὸς ὁ βασικὸς κανόνας, κάθε κακὸς πολίτης πού θὰ ἔκανε μιὰ κακὴ πράξη, κλοπὴ, λαθρεμπόριο κλπ., θὰ ἔλεγε, ἂν τὸν ἔπιανε ἡ ἀστυνομία, ὅτι δὲν ἤξερε πῶς ὑπάρχει νόμος πού ἀπαγορεύει τὴν πράξη αὐτή. Τὸ κράτος θὰ βρισκόταν τότε σὲ δύσκολη θέση, μὴ ξέροντας ἂν αὐτὸς λήῃ ἀλήθεια ἢ ψέματα. Καὶ ὅλοι οἱ κατεργάρηδες θὰ μπορούσαν, λέγοντας ὅτι δὲν ξέρουν τοὺς νόμους, νὰ μένουν ἀτιμώρητοι. Νὰ λοιπὸν γιατί δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀγνοία τῶν νόμων.

— Σωστὸ εἶναι αὐτό! φώναξε ὁ Περικλῆς. Νομίζω ὅτι τὸ κράτος ἔχει δίκιο!

Ὁ ὑπουργὸς ἔρχεται στὸ σχολεῖο

τὸ σχολεῖο τὰ παιδιὰ ἔχουν μεγάλο πανηγύρι σήμερα. Θὰ γίνουν τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου Γυμναστηρίου, ποὺ τελείωσε αὐτὲς τὶς ἡμέρες, καὶ ὅλοι, δάσκαλοι καὶ μαθητές, μὲ τὰ καλά τους ἔχουν συγκεντρωθῆ στὸ προαύλιο τοῦ σχολείου καὶ περιμένουν. Θὰ ἔρθῃ ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ θὰ μιλήσῃ. Ὅλα εἶναι πολὺ ἐπίσημα, ἀκόμα καὶ ἡ Φιλαρμονικὴ εἶναι ἐκεῖ καὶ παίζει ζωνηρὰ ἐμβατήρια.

Τὰ παιδιὰ σὲ μιὰν ἄκρη περιμένουν νὰ ἰδοῦν τοὺς ἐπιστήμους. Μεγαλύτερη περιέργεια ἔχουν ὅμως νὰ ἰδοῦν τὸν ὑπουργό. Σιγοκουβεντιάζουν μεταξύ τους καί, ὅπως πάντα, ὁ Περικλῆς ἔχει τὶς περισσότερες ἀπορίες. Καὶ ρωτᾷ τὸ φίλο του τὸ Γιαννάκη :

— Δὲ μοῦ λές, Γιαννάκη, μόνο ἓνας ὑπουργὸς θὰ ἔρθῃ σήμερα στὸ σχολεῖο μας;

— Μὰ πόσοι ἤθελες νὰ ἔρθουν; εἶπε ὁ Γιαννάκης πειρακτικά. Καμιὰ δεκαριά; Ἔχουν τὶς δουλειές τους καὶ οἱ ὑπουργοί.

— Καὶ τί δουλειὰ κάνουν; ἐρώτησε ὁ Περικλῆς.

— Νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια, δὲν ξέρω ἀκριβῶς, ἀλλὰ πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ εἶναι πολὺ σπουδαία, γιὰ νὰ τοὺς λογαριάζουν ἔτσι πολὺ.

— Ἄς ρωτήσουμε ὅμως τὸν κύριο Χαρίδημο.

Ὁ κύριος Χαρίδημος, ὁ δάσκαλός τους, ποὺ ἀγαπᾷ τὰ παιδιὰ ὅταν δείχνουν ἐνδιαφέρον καὶ ἀνησυχίες γιὰ πράγματα ποὺ βλέπουν γύρω τους, φάνηκε πρόθυμος νὰ ἐξηγήσῃ στὸ Γιαννάκη καὶ τὸν Περικλῆ τὴν ἐργασία καὶ τὰ καθήκοντα τῶν ὑπουργῶν.

Τοὺς μίλησε γιὰ τὴν Κυβέρνηση, ποὺ τὴν ἀποτελοῦν ὅλοι μαζί οἱ ὑπουργοὶ μὲ τὸν πρωθυπουργὸ ἐπὶ κεφαλῆς. Τὰ παιδιὰ τοῦ εἶπαν τότε ὅτι εἶχαν πάει μὲ τὸν πατέρα τοῦ Γιαννάκη στὴ Βουλῆ, τὴν πρώτη φορὰ ποὺ συνεδρίασε μετὰ τὶς ἐκλογές, καὶ ὅτι ἐκεῖνος τοὺς εἶχε πεῖ τί εἶναι οἱ βουλευτές, ποιὸς τοὺς ἐκλέγει καὶ ποιά

δουλειά κάνουν. Έκεί έμαθαν πώς σχηματίζεται ή Κυβέρνηση και πώς ψηφίζονται οί νόμοι.

—“Ωστε λοιπόν ξέρετε ότι τούς νόμους τούς ψηφίζει ή Βουλή; είπε ό κύριος Χαρίδημος. Μπράβο, αυτό είναι σπουδαίο! “Όταν όμως ψηφισθί ένας νόμος πρέπει να ύπάρχη κάποιος πού να μπορή να ίδή, πώς θα τόν εφαρμόσουν οί ύπάλληλοι του Κράτους και οί πολίτες. Και αυτός ό κάποιος είναι ή Κυβέρνηση, δηλαδή ό πρωθυπουργός και οί ύπουργοί και κάτω από αυτούς οί δημόσιοι ύπάλληλοι. “Όλοι αυτοί, ό πρωθυπουργός, οί ύπουργοί, οί διευθυντές, οί τμηματάρχες και όλοι οί άλλοι ύπάλληλοι τών ‘Υπουργείων, άποτελοϋν τή Διοίκηση. Αυτοί θα φροντίσουν να εφαρμοσθϋν οί νόμοι, να μη διαταράσσεται ή ήσυχία στη χώρα, να πάνε καλά τά οικονομικά του τόπου και να λύνουν όλα τά καθημερινά ζητήματα πού παρουσιάζονται. “Όλους αυτούς μαζί τούς λένε Έκτελεστική Έξουσία και άρχηγός τους είναι ό ‘Αρχηγός του Κράτους, πού διορίζει και παύει τούς ύπουργούς.

Έκείνη τή στιγμή όμως διακόπηκε ή κουβέντα από χειροκροτήματα και ή Φιλαρμονική άρχισε να παίξει ένα ζωηρό έμβατήριο. “Ένα ώραίο μαϋρο γυαλιστερό αυτοκίνητο σταμάτησε έμπρός στην πόρτα του σχολείου και κατέβηκε άπ’ αυτό ό ύπουργός, ενώ ό διευθυντής του σχολείου και ό έπιθεωρητής προχώρησαν για να τόν χαιρετήσουν. Τά παιδιά στάθηκαν στη γραμμή, άν και ήθελαν να πλησιάσουν ,για να τόν ιδοϋν καλύτερα.

Μετά τόν άγιασμό, ό ύπουργός έβγαλε λόγο, πού έκανε έντύπωση σε όλα τά παιδιά, γιατί τά έλεγε έτσι ώραία, χωρίς να διαβάξη από χαρτί.

Και ύστερα από αυτό τελείωσε ή τελετή και άρχισαν τά άγωνίσματα.

“Όταν όλη ή γιορτή είχε τελειώσει, οί δύο φίλοι, ό Γιαννάκης και ό Περικλής, ξεκίνησαν μαζί για να γυρίσουν καθένas στο σπίτι του.

Σύμπτωση να βροϋν τό δάσκαλό τους, τόν κύριο Χαρίδημο, να πηγαίνη τόν ίδιο δρόμο. Τά παιδιά έπωφελήθηκαν να ρωτήσουν και άλλες λεπτομέρειες για τόν ύπουργό.

— Αυτός λοιπόν πού είδατε, είπε ό κύριος Χαρίδημος, ήταν ό ύπουργός τής Παιδείας. Αυτός μέσα στην Κυβέρνηση άσχολεϊται

ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ἢ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΥΠΟΥΡΓΟΙ — ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΙ

Ἐξωτερικῶν	Συντονισμοῦ καὶ Προγραμματισμοῦ
Ἐσωτερικῶν	Ἐθνικῆς Ἀμύνης
Ἀσφαλείας	Δικαιοσύνης
Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων	Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν
Οἰκονομικῶν	Βιομηχανίας
Ἀπασχολήσεως	Γεωργίας
Ἐμπορίου	Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας
Μεταφορῶν καὶ Ἐπικοινωνιῶν	Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν
Δημοσίων Ἔργων	

μέ τα σχολεία, τα Πανεπιστήμια και όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Επίσης φροντίζει για την Έκκλησία της χώρας και για τα θρησκευτικά ζητήματα. Γι' αυτό και το Υπουργείο λέγεται « Παιδείας και Θρησκευμάτων ».

— Και υπάρχουν πολλοί ύπουργοί, κύριε; ρώτησε ό Γιαννάκης.

— Βεβαίως υπάρχουν, απάντησε ό δάσκαλος, γιατί υπάρχουν πολλές υποθέσεις στην Ελλάδα, όπως και στις άλλες χώρες, που χρειάζονται να διοικηθούν. Ό ύπουργός της Παιδείας, που είδατε πρό όλίγου, είναι ένας από τους πολλούς ύπουργούς που αποτελούν την ελληνική Κυβέρνηση. Ό άρχηγός ή « Πρόεδρος της Κυβερνήσεως » λέγεται και πρωθυπουργός. Η δουλειά του πρωθυπουργού είναι να καθορίζει τή γενική πολιτική της χώρας και να παρακολουθή τους άλλους ύπουργούς στο έργο τους. Υπάρχουν ύπουργοί για τα οικονομικά του Κράτους, για τή εμπόριο, τή βιομηχανία, για τήν έξωτερική πολιτική, για τή δικαιοσύνη, για τή στρατό και τή στόλο και γι' άλλα ζητήματα. Η πρώτη δουλειά κάθε ύπουργού είναι να προετοιμάζει τή νομοσχέδια που θά ψηφίσει ή Βουλή. Άμα αυτά ψηφισθούν, άρχίζει τότε άλλη δουλειά του ύπουργού. Να πραγματοποιήσει όσα γράφει μέσα ό νόμος, ότι πρέπει να γίνουν. Άς πάρουμε για παράδειγμα τόν ύπουργό της Παιδείας. Αυτός παρουσιάζει στη Βουλή ένα νόμο, που λέει ότι πρέπει να γίνουν καινούργιες Τεχνικές Σχολές. Άφου δημοσιευθή ό νόμος στην « Έφημερίδα της Κυβερνήσεως », πρέπει να καθορισθούν οι λεπτομέρειες. Που θά γίνουν τή σχολεία, τί μαθήματα θά διδαχθούν, ποιοι θά τή διδάξουν. Όλα αυτά κανονίζονται με τή λεγόμενα Διατάγματα. Αυτά τή υπογράφει ό ύπουργός και ό Άρχηγός του Κράτους, γι' αυτό τή λένε και Βασιλικά ή Προεδρικά Διατάγματα. Περιέχουν μέσα όλες τισ λεπτομέρειες, που είναι απαραίτητες για να εφαρμοσθή σωστά ένας νόμος.

Ό Γιαννάκης όμως είχε ακόμα άπορίες και ήθελε να μάθη ποιός είναι ό σπουδαιότερος άπ' όλους τους ύπουργούς. Άλλά και σ' αυτήν τήν άπορία απάντησε ό δάσκαλος του :

— Ό πιό σπουδαίος είναι ό πρωθυπουργός. Γιατί αυτός αντιπροσωπεύει τήν Κυβέρνηση. Και ό Άρχηγός του Κράτους αυτόν συμβουλευέται για όλα τή ζητήματα. Μήπως έχετε άκούσει για τή Σύνταγμα;

— Βέβαια, φώναξαν τὰ δύο παιδιά μαζί.

— Βλέπω μὲ χαρὰ ὅτι ξέρετε ἕνα σωρὸ πράματα, παρατήρησε ὁ κύριος Χαρίδημος. Λοιπόν, τὸ Σύνταγμα, δηλαδή ὁ πιὸ σπουδαῖος νόμος τοῦ Κράτους, ὀρίζει ὅτι ὁ Ἄρχηγὸς τοῦ Κράτους εἶναι ἀνεύθυνος, δηλαδή δὲν ἔχει εὐθύνη γιὰ τίς πράξεις του, τίς ἀποφάσεις ἢ τοὺς λόγους του. Τὴν εὐθύνη τὴν ἔχουν ὁ πρωθυπουργὸς καὶ οἱ ὑπουργοί. Αὐτὸ ἔχει τὸ λόγο του. Ὁ Ἄρχηγὸς τοῦ Κράτους πρέπει νὰ στέκεται πάνω ἀπ' ὅλους καί, ἂν γίνῃ κάτι στραβό, θὰ δικασθοῦν οἱ ὑπουργοί ἢ ὁ λαὸς δὲ θὰ τοὺς ψηφίση στὶς ἐρχόμενες ἐκλογές. Γι' αὐτό, κάτω ἀπὸ κάθε ὑπογραφή τοῦ Ἄρχηγοῦ τοῦ Κράτους μπαίνει ἢ ὑπογραφή τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ ἢ ὄλων μαζί τῶν ὑπουργῶν, πού ἀποτελοῦν τὸ Ὑπουργικὸ Συμβούλιο. Ἄν τυχὸν καὶ λείπουν οἱ ὑπογραφές αὐτές, τότε τὸ ἔγγραφο, εἴτε Νόμος εἶναι εἴτε Βασιλικὸ Διάταγμα θὰ εἶναι ἄκυρο.

Ἡ ὥρα ὁμῶς εἶχε περάσει καὶ τὰ παιδιά πλησίαζαν στὸ σπίτι τους. Ἀποχαιρέτησαν τὸ δάσκαλό τους καὶ τὸν εὐχαρίστησαν γιὰ τὰ τόσα πράματα πού τοὺς εἶχε μάθει σήμερα. Χαρούμενο πῆγε τὸ καθένα νὰ καθίση στὸ τραπέζι μὲ τοὺς δικούς του καὶ νὰ διηγηθῆ στοὺς γονεῖς καὶ τ' ἀδέρφια του τίς νέες ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴ σημερινὴ γιορτὴ, γιὰ τ' ἀγωνίσματα, γιὰ τὸ αὐτοκίνητο τοῦ ὑπουργοῦ, γιὰ τοὺς λόγους πού ἄκουσαν καὶ γιὰ ὅλα τ' ἄλλα.

‘Ο κύριος τμηματάρχης

ήμερα τὸ σχολεῖο ἦταν κλειστό. Εἶναι οἱ διακοπὲς τῶν Χριστουγέννων καὶ ὁ Γιαννάκης εἶχε τὸ πρωτὶ ἐλεύθερο. ‘Ο πατέρας του λοιπὸν τοῦ ὑποσχέθηκε νὰ τὸν πάρη μαζί του σὲ διάφορες δουλειές καὶ μετὰ θὰ πήγαιναν νὰ ἰδοῦν Μίκυ Μάους στὸν κινηματογράφο.

‘Ο Γιαννάκης ντύθηκε καὶ χτενίστηκε προσεκτικά, βρῆκε τὸν πατέρα του στὴν πόρτα καὶ μαζί ξεκίνησαν γιὰ τὴν ‘Ομόνοια. ‘Ο κύριος Κώστας πήγαινε στὸ ‘Υπουργεῖο Δικαιοσύνης, γιὰ τὸ ὑποχρεωτικὸ νὰ πάρη κάποιον ἐπίσημο χαρτί γιὰ μιὰ δουλειά του.

‘Ο Γιαννάκης, ποὺ δὲν εἶχε ξαναπαίει ποτὲ σὲ ‘Υπουργεῖο, ἤθελε νὰ ἰδῆ τί πράμα ἦταν αὐτὸ καὶ κοίταζε γύρω του μὲ περιέργεια. Πολὺς κόσμος μπαινόβγαινε ἀπὸ τὴ μεγάλη πόρτα τοῦ ‘Υπουργείου. ‘Ο πατέρας ρώτησε ἓναν κλητῆρα στὴν πόρτα, ποῦ εἶναι τὸ Γραφεῖο Ποινικοῦ Μητρώου· κ’ ἐκεῖνος τοῦ ἐξήγησε μὲ προθυμία. ‘Ὡς ποὺ νὰ φθάσουν στὸ γραφεῖο ποὺ ζήτησαν, ὁ Γιαννάκης ἔκανε ἓνα σωρὸ ἐρωτήσεων. ‘Ἦθελε νὰ μάθῃ ποιὸς ἦταν ἐκεῖνος στὴν εἴσοδο, ποὺ τοὺς εἶχε δώσει τὶς πληροφορίες.

— Αὐτός, Γιαννάκη μου, ἔχει γιὰ δουλειά του νὰ δίνῃ τὶς πληροφορίες στὸν κόσμο τὴν ἡμέρα ποὺ δέχεται τὸ ‘Υπουργεῖο τοὺς πολίτες.

— Μὰ δὲν μπορεῖ κανένας νὰ ἔρχεται κάθε μέρα στὸ ‘Υπουργεῖο;

— ‘Ὁχι, παιδί μου, ἀπάντησε ὁ πατέρας του. Τὰ δημόσια γραφεῖα ἔχουν μόνο ὀρισμένες μέρες καὶ ὥρες ποὺ δέχονται τὸν κόσμο. Τὶς ἄλλες ὥρες οἱ ὑπάλληλοι πρέπει νὰ ἐργασθοῦν, γιὰ νὰ διεκπεραιώσουν τὶς ὑπηρεσίες τους.

— Καὶ τί εἶναι ὅλα αὐτὰ τὰ γραφεῖα ἐδῶ γύρω; ρώτησε πάλι ὁ Γιαννάκης.

— Τὸ κάθε ἓνα εἶναι καὶ γιὰ κάποια ἄλλη δουλειά, τοῦ ἐξήγησε ὁ πατέρας του. Βλέπεις; Αὐτὴ ἡ πόρτα γράφει : « Διεύθυνσις Φυλακῶν ». ‘Ἡ ἄλλη : « Διεύθυνσις Δικαστικοῦ ». Παραπέρα θὰ ἰδῆς

ἄλλες ταμπέλες, πού γράφουν Διευθύνσεις καί Τμήματα. Ἔτσι κάθε Ἵπουργεῖο διαιρεῖται σέ ὑπηρεσίες πού λέγονται Διευθύνσεις καί ἔχουν ἐπί κεφαλῆς ἕνα διευθυντή καί οἱ Διευθύνσεις διαιροῦνται σέ Τμήματα μέ ἐπί κεφαλῆς ἕναν τμηματάρχη. Κάτω ἀπό τοὺς τμηματάρχες ὑπάρχουν οἱ γραμματεῖς καί ἄλλοι κατώτεροι ὑπάλληλοι. Ὁ ὑπουργός συνεννοεῖται μέ τοὺς διευθυντὲς καί αὐτοὶ δίνουν ὁδηγίες στοὺς παρακάτω ὑπάλληλους. Αὐτὸ τὸ σύστημα ἰσχύει σ' ὅλα τὰ Ἵπουργεῖα καί τὸ λένε ὑπαλληλικὴ ἱεραρχία. Πρέπει νὰ ξέρης ἀκόμα, ἐξακολούθησε ὁ κύριος Κώστας, ὅτι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἀρχίζουν συνήθως ἀπὸ νέοι σὲ κατώτερους βαθμούς καί, μέ τὰ χρόνια καί ἀνάλογα μέ τὴν ἰκανότητα τοῦ καθενός, προάγονται καί μποροῦν νὰ φθάσουν ὡς τὸ βαθμὸ τοῦ διευθυντῆ. Θυμᾶσαι πέρυσι πού ἡ θεία σου ἡ Σοφία πῆρε προαγωγή καί ἔγινε γραμματεὺς ἀ', ἀπὸ γραμματεὺς β' πού ἦταν;

— Ναί, τὸ θυμᾶμαι, εἶπε ὁ Γιαννάκης, μὰ ἀπὸ τότε ἤθελα νὰ ρωτήσω : ποιὸς ἀποφασίζει γιὰ κάθε ὑπάλληλο ἂν θὰ προαχθῆ ἢ ὄχι;

— Ὅπως στὸ σχολεῖο τῆς Καλλιόπης, ὅταν τελειώση τὸ σχολικὸ ἔτος, ἀποφασίζει ὁ σύλλογος τῶν καθηγητῶν ποιοὶ μαθητὲς θὰ προβιβασθοῦν καί ποιοὶ θὰ μείνουν στὴν ἴδια τάξη, ἔτσι καί στὶς δημόσιες ὑπηρεσίες ὑπάρχουν ὑπηρεσιακὰ συμβούλια, πού κρίνουν τὸν κάθε ὑπάλληλο, εἶπε ὁ κύριος Κώστας.

Μὲ τὴ συζήτηση αὐτὴ εἶχαν φθάσει στὸ γραφεῖο πού ζητοῦσαν. Ὁ πατέρας τοῦ Γιαννάκη, ζήτησε τὸν ἀρμόδιο τμηματάρχη καί τοῦ ἐξήγησε τί ἤθελε. Ἐκεῖνος τὸν ἔστειλε σ' ἕναν ἄλλον ὑπάλληλο, πού τοῦ ἔδωσε νὰ συμπληρώση μιὰ αἴτηση καί τοῦ εἶπε ν' ἀγοράση ἀπὸ τὸ διπλανὸ γραφεῖο ἕνα χαρτόσημο καί νὰ τὸ κολλήσῃ πάνω στὴν αἴτηση. Καί ὕστερα εἶπε στὸν κύριο Κώστα νὰ πάῃ σὲ πέντε ἡμέρες νὰ πάρῃ τὸ χαρτί πού ζητοῦσε. Θὰ ἦταν ἔτοιμο.

Ὁ κύριος Κώστας εὐχαρίστησε τὸν ὑπάλληλο πού τὸν ἐξυπηρέτησε καί, παίρνοντας τὸ Γιαννάκη ἀπὸ τὸ χέρι, ἔφυγε ἀπὸ τὸ Ἵπουργεῖο. Στὸ δρόμο συζητοῦσαν γιὰ τὶς ἐντυπώσεις τους.

— Εὐτυχῶς πού τελειώσαμε γρήγορα, εἶπε ὁ κύριος Κώστας. Ὁ ὑπάλληλος αὐτὸς φαινόταν νὰ ξέρῃ καλὰ τὴ δουλειά του. Ὅταν κάθε ὑπάλληλος ἔχῃ μιὰ ὀρισμένη δουλειά, μπορεῖ νὰ τὴν τελειώσῃ γρήγορα καί ἔτσι νὰ μὴν ταλαιπωρῆται οὔτε ὁ ἴδιος, οὔτε νὰ κου-

ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ — ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Διευθυντής α΄

Διευθυντής β΄

Τμηματάρχης α΄

Τμηματάρχης β΄

Εισηγητής

Γραμματεὺς α΄

Γραμματεὺς β΄

Ἀκόλουθος

Γραφεὺς

Δακτυλογράφος

Κλητήρας

ράζεται ο κόσμος που πάει σ' αυτόν, όταν θέλη να εξυπηρετηθῆ.

Ὁ Γιαννάκης θέλησε νὰ μάθη ἂν γίνεται τὸ ἴδιο καὶ στ' ἄλλα Ὑπουργεῖα.

— Βέβαια τὸ ἴδιο γίνεται, τοῦ εἶπε ὁ πατέρας του. Τὸ κράτος ἔχει πολλὰ προβλήματα καὶ σκοτοῦρες καὶ πρέπει νὰ ἔχη καλὴ ὀργάνωση γιὰ νὰ τὰ βγάλῃ πέρα. Ἐδῶ κ' ἑκατὸ χρόνια τὸ κράτος εἶχε ἀσχολίες του μονάχα τὸ στρατό, τὴν ἀστυνομία, τὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ καὶ τοὺς φόρους. Ὅσο ὅμως περνᾶν τὰ χρόνια, τόσο γυρεύουμε ἀπὸ τὸ κράτος ν' ἀσχοληθῆ μὲ ὅλο καὶ πιὸ πολλὰ ζητήματα. Μὲ τὰ σχολεῖα καὶ τὰ Πανεπιστήμια, μὲ τὶς ἐπιδημίες καὶ τὰ νοσοκομεῖα, μὲ τ' αὐτοκίνητα καὶ τοὺς σιδηροδρόμους, μὲ τοὺς μισθοὺς τῶν ἐργατῶν καὶ ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων καὶ μὲ χίλια-δυὸ ἄλλα πράματα. Γιὰ νὰ μπορῆ νὰ παρακολουθῆ ὅλ' αὐτὰ τὰ ζητήματα, πρέπει νὰ δημιουργηθῆ καὶ ὑπηρεσίες ὀργανωμένες, καὶ αὐτὲς εἶναι τὰ Ὑπουργεῖα. Θυμήσου, Γιαννάκη, ὅταν φθάσουμε στὸ σπίτι, νὰ σοῦ πῶ πόσα εἶναι τὰ Ὑπουργεῖα καὶ ποῖο εἶναι τὸ καθένα.

Καὶ πραγματικά, μόλις ἔφθασαν, ὁ κύριος Κώστας βρῆκε ἕνα πίνακα τῶν Ὑπουργείων καὶ ἐξήγησε στὸ Γιαννάκη τί κάνει τὸ κάθε ἕνα :

1) Τὸ Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν, ποὺ φροντίζει γιὰ τὴ διοίκηση τῆς χώρας, τὴν ἐπίβλεψη τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων, γιὰ τὴ διενέργεια τῶν ἐκλογῶν καὶ ἄλλα πολλά. Στὸ Ὑπουργεῖο αὐτὸ ὑπάγονται ὅλοι οἱ νομάρχες.

2) Ἡ Ἀστυνομία Πόλεων καὶ ἡ Χωροφυλακὴ ὑπάγονται στὸ Ὑπουργεῖο Ἀσφαλείας.

3) Τὸ Ὑπουργεῖο τῶν Ἐξωτερικῶν, ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὶς σχέσεις τῆς Ἑλλάδας μὲ τ' ἄλλα κράτη καὶ μὲ τοὺς διάφορους διεθνεῖς ὀργανισμούς.

4) Τὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Ἀμύνης. Ἡ δουλειὰ τοῦ Ὑπουργείου αὐτοῦ εἶναι νὰ φροντίζῃ γιὰ τὸ στρατό, τὸν πολεμικὸ στόλο καὶ τὴν πολεμικὴ ἀεροπορία, ὥστε νὰ εἶναι πάντα ἔτοιμα νὰ πολεμήσουν, ἂν κανένας ἐχθρὸς ἐπιτεθῆ στὴν πατρίδα μας.

5) Τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ποὺ φροντίζει γιὰ τὴν ὀργάνωση τῶν σχολείων σὲ ὅλο τὸ κράτος, γιὰ τὸν διορισμὸ τῶν δασκάλων καὶ τῶν καθηγητῶν,

για όλη την εκπαίδευση γενικά. Επίσης και για τα ζητήματα της 'Εκκλησίας.

6) Το 'Υπουργείο Δικαιοσύνης, που φροντίζει για την καλή λειτουργία των δικαστηρίων και την οργάνωση των φυλακῶν.

7) Το 'Υπουργείο τῶν Οικονομικῶν, που ἡ δουλειά του εἶναι νὰ εἰσπράττη τοὺς φόρους ἀπὸ τοὺς πολίτες, καθὼς και νὰ καθορίζη και νὰ πληρῶνη τὰ ἔξοδα τοῦ κράτους.

8) Το 'Υπουργείο Ἀπασχολήσεως, που κανονίζει τις σχέσεις τῶν ἐργατῶν και ιδιωτικῶν ὑπαλλήλων μὲ τοὺς ἐργοδότες τους.

9) και 10) Τὰ 'Υπουργεῖα Ἐμπορίου και Βιομηχανίας, που φροντίζουν για τὴν ὀργάνωση τοῦ ἔμπορίου, για τις εἰσαγωγές και ἔξαγωγές τῶν προϊόντων και για τὴν ἴδρυση και τὴν ἐπίβλεψη τῶν ἐργοστασίων.

11) Το 'Υπουργείο Μεταφορῶν και Ἐπικοινωνιῶν, που ἐπιβλέπει τοὺς σιδηροδρόμους, τὰ λεωφορεῖα, τὰ αὐτοκίνητα, τὴν πολιτικὴ ἀεροπορία και τις τηλεπικοινωνίες.

12) Το 'Υπουργείο Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν, που φροντίζει για τὰ ἰατρεῖα και νοσοκομεῖα, για τὴν προστασία τοῦ παιδιοῦ και τῆς μητέρας, για τὰ συσσίτια, τις παιδικές ἔξοχές, τὰ νηπιαγωγεῖα και τόσα ἄλλα.

13) Το 'Υπουργείο Γεωργίας, που ἐπιβλέπει τὴν καλλιέργεια, φροντίζει νὰ καταπολεμήση τις ἀσθένειες τῶν φυτῶν και φυλάει τὰ δάση.

14) Το 'Υπουργείο Δημοσίων Ἔργων, που ἔκτελεῖ μὲ ἔξοδα τοῦ Κράτους δρόμους, γέφυρες, κτήρια και ἄλλα ἔργα.

15) Το 'Υπουργείο Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας, που ἐπιβλέπει τοὺς Ἑλληνες ναυτικούς και τὰ ἑλληνικά πλοῖα, ὅπου-δήποτε και ἂν ταξιδεύουν.

16) Παράλληλα ὑπάρχει και τὸ 'Υπουργείο Συντονισμοῦ και Προγραμματισμοῦ, που καταστρώνει τὰ διάφορα οικονομικά σχέδια τοῦ κράτους και συντονίζει τις ἐνέργειες που κάνουν οἱ διάφορες κρατικές ὑπηρεσίες.

17) Το 'Υπουργείο Πολιτισμοῦ και Ἐπιστημῶν, που φροντίζει για τὰ γράμματα, τις ἐπιστῆμες και γενικώτερα τὸν πνευματικὸ πολιτισμὸ.

“Ένα αὐτοκινητιστικὸ δυστύχημα

ἔρπατοῦσαν στὸ πεζοδρόμιο τῆς ὁδοῦ Σταδίου ἢ Καλλιόπη, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Γιαννάκη, μαζί με τὴ θεία της τὴ Σοφία, ὅταν ἄκουσαν ἓνα τρομερὸ θόρυβο πού τις ἔκαμε νὰ τρομάξουν. Γύρισαν πρὸς τὸ δρόμο καὶ εἶδαν ἓνα αὐτοκίνητο νὰ πέφτη ἀπάνω σ’ ἓνα ἄλλο. Τὰ τζάμια ἔσπασαν καὶ τὰ δύο αὐτοκίνητα ἔπαθαν μεγάλες ζημιές. Ὁ κόσμος ἄρχισε νὰ τρέχη κοντά, νὰ ἰδῆ τί συμβαίνει. Ἔτσι καὶ ἡ Καλλιόπη με τὴ θεία της βρέθηκαν κοντὰ στὸ αὐτοκίνητο καὶ εἶδαν με φρίκη τὸν ὁδηγὸ νὰ βογγᾶ ἀπὸ τὸν πόνο καὶ τὸ αἶμα νὰ τρέχη ἀπὸ τὸ πόδι του.

Ἐκείνη τὴ στιγμή ἔφθασε ὁ ἀστυφύλακας τῆς « Τροχαίας Κινησεως » καί, με τὴ βοήθεια τῶν ἀνθρώπων πού ἦταν γύρω, ἔβαλαν τὸν τραυματία σ’ ἓνα ταξί καὶ τὸν ἔστειλαν στὸν Σταθμὸ Πρώτων Βοηθειῶν. Κατόπιν ὁ ἀστυφύλακας ἔβγαλε ἓνα σημειωματᾶριο καὶ ρώτησε ἐκείνους πού ἦταν μπροστά, πῶς ἔγινε ἡ σύγκρουση. Ἐπειδὴ ἡ θεία τῆς Καλλιόπης ἔτυχε νὰ εἶναι καὶ ἐκείνη κοντά, ἔγραψε τ’ ὄνομά της καὶ τῆς εἶπε :

— Θὰ σᾶς καλέσουμε νὰ ἔρθετε στὸ Δικαστήριο, νὰ πῆτε τί εἶδατε.

Σιγὰ - σιγὰ ὁ κόσμος διαλύθηκε καὶ ἡ Καλλιόπη με τὴ θεία της γύρισαν στὸ σπίτι. Ἄλλὰ ἡ Καλλιόπη εἶχε ἀνησυχίες καὶ ρωτοῦσε :

Γιατί, θεία μου, νὰ σὲ πᾶνε στὸ Δικαστήριο; Ἐσὺ δὲν ἔκανες τίποτα!

— Μὰ δὲ θὰ πάω κατηγορουμένη! εἶπε γελώντας ἡ θεία. Θὰ πάω μονάχα νὰ μαρτυρήσω αὐτὰ πού εἶδα. Καὶ ὁ δικαστὴς θ’ ἀκούσῃ ἔμένα, θ’ ἀκούσῃ καὶ τὸν κατηγορούμενο, ἐκείνον δηλαδὴ πού φαίνεται νὰ φταίη γιὰ τὴ σύγκρουση, καὶ ὕστερα θὰ βγάλῃ τὴν ἀπόφασή του.

— Καὶ ὁ ἀστυφύλακας γιατί ἤρθε καὶ ἔγραψε στὸ μπλόκ του; ρώτησε ἡ Καλλιόπη, πού ἦταν ἀπὸ φυσικοῦ της περιέργη.

— Μά αυτή είναι ή δουλειά του, εξήγησε ή θεία. ‘Ο άστυφύλακας, χρυσό μου παιδί, είναι ό φρουρός τής τάξης. Καί προσέχει νά μή γίνεται κανένα κακό καί, όταν γίνη κάτι, πρέπει νά πιάνη εκείνους πού φταΐνε καί νά φροντίζη νά τούς πάη στα δικαστήρια. Είδες πού είχε στο γιακά του έναν αριθμό;

— Ναί, αλήθεια, τó παρατήρησα, είπε ή Καλλιόπη.

—“Ε, λοιπόν, αυτός ό αριθμός ξεχωρίζει αυτόν τόν άστυφύλακα από τούς άλλους, καί τó Τ πού είχε στο γιακά του θά πη πώς αυτός είναι ειδικός για νά κανονίζη τήν τάξη στην τροχαία κίνηση, δηλαδή τών αυτοκινήτων καί τών πεζών.

“Υστερ’ από λίγον καιρό ή θεία πήρε ένα χαρτί, πού τó λένε «κλήση» καί πού τής έλεγε νά παρουσιασθή όρισμένη μέρα στο Δικαστήριο.

Για νά ικανοποιήση τήν περιέργεια τής Καλλιόπης, τής πρότεινε νά τήν πάρη μαζί, για νά ιδη από κοντά τó Δικαστήριο, μιá κ’ εκείνο τó πρωί δέν είχε σχολείο.

‘Η Καλλιόπη, φρόνιμη καί φρεσκοχτενισμένη, κρατώντας από τó χέρι τή θεία της, μπήκε μέ κάποιο φόβο στην αίθουσα τού Δικαστηρίου, πού ήταν κιόλας γεμάτη από κόσμο. ‘Η θεία της τής εξήγησε ότι όλοι αυτοί δέν ήταν κατηγοροί (δηλαδή άνθρωποι πού είναι πιθανόν νά έχουν κάνει κάποια κακή πράξη καί ήρθαν εκεί για νά δικασθούν), αλλά ήταν και μνητές (δηλαδή εκείνοι πού κατηγορούσαν τούς άλλους ότι τούς είχαν βλάψει καί ζητούσαν από τó Δικαστήριο νά τούς τιμωρήσει γι’ αυτό) ή τέλος καί μάρτυρες, εκείνοι πού, σαν τή θεία, έτυχε νά είναι μπροστά τήν ώρα πού έγινε ή κακή πράξη. ‘Επί πλέον τής είπε, ότι οί αίθουσες τών δικαστηρίων μένουν πάντα άνοιχτές καί μπορεί όποιος θέλει νά παρακολουθήση μιá δίκη.

‘Η Καλλιόπη είχε τήν περιέργεια νά μάθη ποιός θά έλεγε στη θεία της πότε θά έρθη ή σειρά της. ‘Η θεία της τής εξήγησε ότι θά φωνάξη τ’ όνομά της ό πρόεδρος τού Δικαστηρίου.

— Ποιός άπ’ όλους είναι ό πρόεδρος;

— Πρόεδρος είναι εκείνος πού κάθεται στη μέση, πάνω στην έδρα, άπέναντί μας. Δεξιά κι άριστερά είναι οί άλλοι δικαστές. Κ’ οί τρεις μαζί άποτελούν τó Δικαστήριο καί βγάζουν τις αποφάσεις, πού μπορούν νά στείλουν έναν άνθρωπο στη φυλακή ή νά τόν άπαλλάξουν από τήν κατηγορία.

Αίθουσα δικαστηρίου.

— Και οί άλλοι δύο πού κάθονται στην έδρα; Ποιοί είναι; ρώτησε ή Καλλιόπη.

— Ο ένας άριστερά είναι ό εισαγγελέας, πού έκ μέρους του κράτους ζητά να τιμωρηθοϋν όσοι είναι ένοχοι· και ό άλλος δεξιά μας είναι ό γραμματέας, πού κρατάει τὰ πρακτικά τής δίκης, δηλαδή γράφει όσα λένε οί μάρτυρες, ό μηνυτής και ό κατηγορούμενος.

— Ά, ώστε αυτό είναι τὸ Δικαστήριο, πού τὸ άκουγα τόσο συχνά! είπε ή Καλλιόπη. Μά αυτοί πού είναι κάτω άπό τήν έδρα και μιλοϋν δυνατά, ποιοί είναι;

— Αυτοί είναι οί δικηγόροι, παιδί μου, όπως ό κύριος Ήλιος ό γείτονας μας. Κι αυτήν τή στιγμή ό ένας, αυτός με τὰ γυαλιά, υπερασπίζεται τόν κατηγορούμενο, δηλαδή προσπαθεί να πείση τὸ δικαστή ότι δεν έφταιξε· και ό άλλος, με τή μεγάλη τσάντα, λέει ότι έφταιξε και πρέπει να τιμωρηθῆ.

Σέ λίγο, εκεί πού τὰ λέγανε, άκουσαν τόν πρόεδρο να φωνάζη δυνατά :

— Σοφία Παπαδάκη!

— Παροϋσα! είπε άμέσως ή θεία και προχώρησε με βήμα σταθερό πρὸς τήν έδρα.

Ήκεϊ άνέβηκε σ' ένα μικρό βάθρο, πού είχε μπροστά τὸ Εϋαγγέλιο, και άπάντησε, στὸν πρόεδρο πού τήν ρωτοϋσε, πώς τή λένε, πόσων χρόνων είναι και ποϋ γεννήθηκε. "Ύστερα έβαλε τὸ χέρι της στὸ Εϋαγγέλιο και όρκίσθηκε να πῆ όλη τήν αλήθεια για ό,τι γνωρίζει για τὸ έπεισόδιο, δηλαδή για τή σύγκρουση πού είδε εκείνη τήν ήμέρα.

Ήφοϋ έξιστόρησε ή θεία πώς έγινε ή σύγκρουση, ξανακάθισε στη θέση της και ό πρόεδρος φώνασε τὰ όνόματα κι άλλων μαρτύρων. "Ύστερα ό πρόεδρος ρώτησε τόν ίδιο τόν κατηγορούμενο τί έχει να πῆ αυτός.

Ό κατηγορούμενος είπε πώς έγινε τὸ έπίσόδειο, δηλαδή έκανε τήν άπολογία του. Και κατόπιν μίλησε ό εισαγγελέας και ύστερα οί δικηγόροι. Τελικά τὸ Δικαστήριο, δηλαδή κ' οί τρεις δικαστές, βγήκαν άπό τήν αίθουσα για λίγα λεπτά, για να συζητήσουν μεταξύ τους τί άπόφαση θα πάρουν. Κι όταν ξαναγύρισαν, ό πρόεδρος είπε ότι ό κατηγορούμενος καταδικάζεται σε φυλάκιση.

"Όλα είχαν γίνει τόσο γρήγορα, ώστε ή Καλλιόπη δεν είξε

ακόμα καταλάβει τότε άρχισε ή δίκη και τότε είχε κιόλας τελειώσει.

Σκέφθηκε τί θα πή την άλλη μέρα στις συμμαθήτριές της, πού δέν είχαν δεϊ ποτέ τους Δικαστήριο, και πώς θα τους έκανε τή σπουδαία.

Ή θεία πήρε τήν Καλλιόπη και βγήκαν έξω από τὸ Δικαστήριο. Καθώς έβγαιναν, συνάντησαν τὸν κύριο Ήλϊα, τὸ γείτονά τους τὸ δικηγόρο, και ή Καλλιόπη βρήκε τήν ευκαιρία νά τὸν ρωτήσει για μερικές άπορίες της, πού δέν μπορούσε νά τις λύση ή θεία.

—Ύπάρχουν κι άλλα δικαστήρια εκτός άπ' αυτό πού είμαστε τώρα, κύριε Ήλϊα;

—Βέβαια, παιδί μου, υπάρχουν. Αυτό πού είδατε τώρα ήταν τὸ Πλημμελειοδικείο, πού άλλοτε έχει τρεις δικαστές κι άλλοτε έναν μόνο, τὸν Πρόεδρο. Ύπάρχουν όμως και άλλα δικαστήρια, όπως είναι τὸ Πταισματοδικείο, όπου δικάζονται όσοι έχουν κάνει έλαφρά παραπτώματα, π.χ. ένας πού φώναξε τὸ μεσημέρι ή τή νύχτα ή είχε βάλει δυνατά τὸ ραδιόφωνο και δέν άφηνε τὸς γείτονες νά κοιμηθοῦν, μιὰ γυναίκα πού πέταξε τὰ σκουπίδια της στὸ δρόμο αντί νά τὰ δώσει στὸ σκουπιδιάρη ή πού τίναζε τὰ χαλιά σέ ώρα πού δέν επιτρέπεται κλπ.

Ή Καλλιόπη, πού είχε άκουστά νά λέν: «Θά σέ πάω στὸ πταίσμα», ευχαριστήθηκε πού κατάλαβε τώρα τή σημασία αὐτῆς τῆς φράσης.

—Άλλά υπάρχουν και άλλα δικαστήρια πρόσθεσε ὁ κύριος Ήλϊας. Ύπάρχουν τὰ Κακουργοδικεία, πού δικάζουν τὰ βαριά ἀδικήματα, όπως είναι ὁ φόνος, ή διάρρηξη, ή ληστεία και άλλα, πού τιμωροῦνται με πολλὰ χρόνια φυλακή, ακόμα και με θάνατο. Ήκεϊ δικάζουν ὄχι μονάχα οἱ δικαστές, αλλά και οἱ ἔνορκοι, πού είναι πολίτες, άντρες και γυναίκες, τῆς πόλης και κληρώνονται ἐπιτηδες γι' αὐτὴν τή δουλειά κ' είναι ὑποχρεωμένοι νά παρέχουν αὐτὴν τήν ὑπηρεσία στὴν Πολιτεία. Οἱ ἔνορκοι κρίνουν αν είναι ἔνοχος ή ὄχι ὁ κατηγορούμενος και οἱ τακτικοὶ δικαστές λένε τήν τιμωρία, πού τοῦ ἀξίζει σύμφωνα με τὸ νόμο.

—Άλήθεια, θυμᾶμαι πέρυσι, πού ὁ θεῖος Χαρίλαος, ὁ φαρμακοποιός, είχε κληρωθῆ ἔνορκος, φώναξε ή Καλλιόπη, και τὸ βράδι πού γύριζε ἔλεγε στὸ φαρμακεῖο τί είχε συμβῆ στὸ Δικαστήριο. Ήγραψαν μάλιστα οἱ ἔφημερίδες δύο φορές για κείνην τή δίκη και ἔβαλαν και τις φωτογραφίες τῶν ἔνορκων!

Στὸ καφενεῖο τῆς στοᾶς

Καλλιόπη καὶ ἡ θεία τῆς εἶχαν καθίσει σ' ἕνα καφενεῖο μέσα σὲ μιὰ στοὰ κοντὰ στὸ Δικαστήριο καὶ μαζί τους κάθισε καὶ ὁ κύριος Ἡλίας, ὁ δικηγόρος καὶ γείτονάς τους. Ἐκεῖ πού τὰ ἔλεγαν, βλέπουν νὰ τοὺς πλησιάζῃ ἡ κυρία Βασιλική, μιὰ γειτόνισσά τους. Ἄφοῦ χαιρετήθηκαν, τῆ ρώτησαν :

— Πῶς ἀπ' ἐδῶ;

— Ἐχω μεπελάδες μὲ τῆ σπιτονοικοκυρά μου, πού θέλει νὰ μοῦ κἀνὴ ἔξωση ἀπὸ τὸ σπίτι ὅπου κάθουμαι τόσα χρόνια! εἶπε ἡ κυρία Βασιλική.

« Σὲ ποιὸ ἀπ' ὅλα τὰ δικαστήρια, πού μοῦ εἶπε ὁ κύριος Ἡλίας, θὰ πάῃ ἄραγε ἡ κυρία Βασιλική; » σκέφθηκε ἡ Καλλιόπη. « Στὸ Πλημμελειοδικεῖο μήπως; » Παίδευε τὸ κεφάλι τῆς, μὰ δὲν μπορούσε νὰ τὸ βρῇ. Στὸ τέλος δὲν κρατήθηκε καὶ ρώτησε τὸν κύριο Ἡλία :

— Σὲ κανένα ἀπὸ τὰ ποινικὰ δικαστήρια, ἀπάντησε ἐκεῖνος σοβαρά. Ἐκεῖνα εἶναι γιὰ νὰ τιμωροῦν ὅσους ἔκαναν ἀξιόποινες πράξεις. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλα δικαστήρια, ὅπου καταφεύγουν ὅσοι ἔχουν χρηματικές ἢ οἰκογενειακὲς διαφορὲς μεταξύ τους καὶ δὲν μποροῦν νὰ τῆς λύσουν φιλικά. Τὰ δικαστήρια αὐτὰ λέγονται πολιτικά.

— Τί διαφορὲς μπορεῖ νὰ εἶναι αὐτές, κύριε Ἡλίας; ρώτησε ἡ Καλλιόπη.

— Μπορεῖ νὰ εἶναι ἀπὸ ἐνοίκια ἢ ἀπὸ δάνεια, εἴτε ἀπὸ ἀγορὲς οἰκοπέδων, σπιτιῶν ἢ ἐμπορευμάτων. Ἀνάλογα, ἂν εἶναι ἡ διαφορὰ μικρὴ ἢ μεγάλη, εἶναι καὶ τὰ δικαστήρια. Οἱ μικρὲς διαφορὲς δικάζονται στὸ Εἰρηνοδικεῖο, δηλαδὴ ἀπὸ ἕνα δικαστή. Οἱ μεγαλύτερες δικάζονται στὸ Πρωτοδικεῖο, δηλαδὴ ἀπὸ τρεῖς δικαστές. Κάποτε δικάζονται μόνο ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῶν Πρωτοδικῶν.

— Ὁ ἐξάδελφός μου ὁ Κώστας, πού εἶχε νὰ παίρνη μισθοὺς ἀπὸ τὴν ἐταιρεία ὅπου δούλευε, θὰ πάῃ καὶ αὐτὸς στὰ πολιτικὰ δικαστήρια; ρώτησε ἡ Καλλιόπη.

1. ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Άρειος Πάγος

Έφετεία

Πρωτοδικεία

Πρόεδροι Πρωτοδικών

Ειρηνοδικεία

Εισαγγελεύς Άρειου Πάγου

Εισαγγελείς Έφετών

Εισαγγελείς Πλημμελειοδικών

2. ΠΟΙΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Κακουργοδικεία

Πλημμελειοδικεία Τριμελή

Πλημμελειοδικεία Μονομελή

Πταισματοδικεία

3. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Συμβούλιο Έπικρατείας

Φορολογικά Δικαστήρια

— Φυσικά, εξήγησε ο κύριος Ήλιος.

—“Όταν όμως κάποιος χάσει την υπόθεσή του στο Πρωτοδικείο, τί γίνεται; ρώτησε ξανά η Καλλιόπη.

— Μπορεί να πάει και σε ανώτερο δικαστήριο, με την ελπίδα πως αυτό θα του δώσει το δίκιο του, είπε ο δικηγόρος. Το ανώτερο δικαστήριο λέγεται Έφετείο και αποτελείται από πέντε δικαστές. Όποιαδήποτε κι αν είναι η απόφασή του, είναι τελειωτική. Κ’ εκείνος που έχασε πρέπει να πληρώσει όχι μόνο το χρέος του, αλλά και τα έξοδα της δίκης.

—“Αν όμως δεν τα πληρώσει, τί γίνεται; ήθελε πάλι να μάθει η Καλλιόπη.

—“Υπάρχουν τρόποι και ειδικά όργανα (όπως οί δικαστικοί επιμελητές), που τον αναγκάζουν να συμμορφωθεί με την απόφαση του δικαστηρίου, όταν δε συμμορφώνεται μόνος του.

Με την κουβέντα είχε περάσει η ώρα και ο κύριος Ήλιος πήρε την Καλλιόπη και τη θεία της και προχώρησαν προς το Σύνταγμα. Ξαφνικά ο κύριος Ήλιος σταμάτησε και τους έδειξε ένα ώραϊο κτίριο στο άπέναντι πεζοδρόμιο.

— Αυτό, τους είπε, είναι ο Άρειος Πάγος, δηλαδή το ανώτατο Δικαστήριο της χώρας, όπου μπορούν να καταφεύγουν όσοι πιστεύουν ότι η δίκη τους δεν έγινε σύμφωνα με το νόμο. Ο Άρειος Πάγος είναι ένας για όλη τη χώρα. Τα Έφετεία είναι λίγα και λειτουργούν στις πιο μεγάλες πόλεις της Ελλάδας, ενώ τα Πρωτοδικεία είναι πολλά, σε κάθε σχεδόν πόλη της Ελλάδας από ένα. Όσο για Ειρηνοδικεία, υπάρχουν και στις κωμοπόλεις, ακόμα και σε χωριά.

— Γιατί τον λένε Άρειο Πάγο; ρώτησε με τη σειρά της η θεία της Καλλιόπης, που και αυτή είχε τις περιέργειές της.

Ο κύριος Ήλιος τους είπε πως ο Άρειος Πάγος είναι ο βράχος κοντά στην Ακρόπολη, όπου οί άρχαιοί Αθηναίοι είχαν το δικαστήριό τους. Εκεί βρήκε τους δικαστές και τους Αθηναίους πολίτες ο Απόστολος Παῦλος, όταν ήρθε στην Αθήνα, και τους μίλησε για τη νέα θρησκεία, το Χριστιανισμό. Το νέο ελληνικό κράτος ονόμασε το ανώτατο δικαστήριο της χώρας Άρειο Πάγο, σε ανάμνηση του αρχαίου Αθηναϊκού δικαστηρίου.

Ὁ δικαστὴς του λέγεται Ἀρεοπαγίτης ἐνῶ στ' ἄλλα Δικαστήρια τὰ μέλη λέγονται Ἐφέτης καὶ Πρωτοδίκης.

Ἡ Καλλιόπη, πού μέχρι τότε εἶχε ἀκουστὰ μόνο γιὰ τὸν ἀρχαῖο Ἀρειο Πάγο κοντὰ στὴν Ἀκρόπολη καὶ γιὰ τὸν Ἅγιο Διονύσιο τὸν Ἀρεοπαγίτη, εὐχαριστήθηκε σὰν ἔμαθε πόσα εἶναι καὶ πῶς λειτουργοῦν τὰ Δικαστήρια.

Δὲν θέλησε ὅμως νὰ ἀφήσῃ ἤσυχο τὸν κ. Ἡλίας καὶ πρὶν χωριστοῦν τὸν ρώτησε στὰ γρήγορα: « Τί εἶναι τὸ Συμβούλιο Ἐπικρατείας; ».

Ὁ κύριος Ἡλίας ἔδωσε καὶ σ' αὐτὸ μὲ ὑπομονὴ τὴν ἀπάντησι: Τῆς ἐξήγησε ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄλλα δικαστήρια ἐκτὸς ἀπὸ τὰ πολιτικά καὶ τὰ ποινικά. Αὐτὰ εἶναι τὰ διοικητικά δικαστήρια, ὅπου καταφεύγει ὁ πολίτης πού νομίζει πῶς ἀδικήθηκε ἀπὸ τὸ Κράτος. (Τὰ πιὸ πολλὰ εἶναι τὰ φορολογικά πού λύουν τὶς διαφορὲς πού ἔχει ὁ φορολογούμενος πολίτης μὲ τὸν Οἰκονομικὸ Ἐφορο). Στὴν κορυφὴ τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων εἶναι τὸ Συμβούλιο Ἐπικρατείας, ισότιμο μὲ τὸν Ἀρειο Πάγο, ὅπου ἓνας ἀδικημένος πολίτης μπορεῖ νὰ ζητήσῃ ἀκόμη καὶ νὰ ἀκυρωθῇ μιὰ πράξι ἐνὸς Ὑπουργοῦ (ἂν εἶναι παράνομη).

Τῆς Καλλιόπης δὲν τῆς φάνηκε παράξενο αὐτό, ἰδίως ὅταν ἔμαθε ὅτι τὸ Συμβούλιο Ἐπικρατείας στεγάζεται στὰ Παλαιὰ Ἀνάκτορα, στὸ ἴδιο δηλ. κτίριο ὅπου εἶναι καὶ ἡ Βουλὴ καὶ ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς χώρας.

Ένα καλοκαίρι στον Παρνασσό

Οταν τελείωσαν οι εξετάσεις και τὰ παιδιά πέρασαν με καλούς βαθμούς, ὁ πατέρας τους τὰ ἔστειλε μαζί με τὴ μητέρα τους σ' ἕνα χωριὸ τοῦ Παρνασσοῦ, γιὰ νὰ περάσουν ἐκεῖ τοὺς δυὸ ζεστοὺς μῆνες τοῦ καλοκαιριοῦ. Ἔτσι ὁ Γιαννάκης με τὴν Καλλιόπη βρέθηκαν ξαφνικὰ σ' ἕνα περιβάλλον ἐντελῶς ἀλλιώτικο ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ὅπου εἶχαν συνηθίσει νὰ ζοῦν.

Στὴν ἀρχὴ αὐτὸ τοὺς παραξένεψε καὶ δὲν τοὺς ἄρεσε πολὺ. Σύντομα ὅμως συνήθισαν στὴ ζωὴ τοῦ χωριοῦ καί, πρὶν περάσουν πολλὲς ἡμέρες, εἶχαν γίνει καὶ αὐτὰ σὰν τ' ἄλλα παιδιά, μαῦρα ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ τὰ τρεχάματα στὸ δάσος καὶ τὰ χωράφια, διαρκῶς πεινασμένα ἀπὸ τὸν καθαρὸ ἀέρα τοῦ βουνοῦ, ζωηρὰ καὶ χαρούμενα με τὶς καινούργιες συντροφιῆς πού εἶχαν δημιουργήσει. Ἀχώριστοι ἰδίως εἶχαν γίνει ὁ Γιαννάκης μ' ἕνα παιδι τοῦ χωριοῦ, τὸν Ἀγησίλαο, συνομήλικό του, πού πήγαινε στὴν ἴδια τάξη. Γεννημένος ὅμως καὶ μεγαλωμένος στὸ χωριό, ἤξερε ἕνα σωρὸ πράγματα καὶ δουλειῆς πού ὁ Γιαννάκης οὔτε κὰν τὶς εἶχε φαντασθῆ, πρὶν φθάσει ἐκεῖ ἐπάνω ἐκεῖνο τὸ καλοκαίρι.

Μαζὶ με τὸν Ἀγησίλαο λοιπόν, ἐκεῖνο τὸ πρωινό, ὁ Γιαννάκης ἀνέβαινε τὴν ἀνηφοριὰ πάνω ἀπὸ τὸ χωριό. Πήγαιναν νὰ κόψουν καλάμια, γιὰ νὰ κάνουν τόξα καὶ βέλη. Ὅταν ὅμως βρέθηκαν στὴν καλαμιὰ, συνάντησαν καμιὰ δεκαριά κατοίκους τοῦ χωριοῦ πού δούλευαν ὅλοι μαζί με κασμάδες καὶ φτυάρια, ἐνῶ κοντὰ τους δυὸ ἄλλοι ξένοι μετροῦσαν τὴ γῆ καὶ ἔβαζαν κάθε τόσο μερικοὺς μικροὺς πασσάλους.

Τὸ θέαμα παρουσίαζε ἀρκετὸ ἐνδιαφέρον καὶ οἱ δυὸ φίλοι ξέχασαν ἀμέσως τὰ καλάμια καὶ τὰ τόξα καὶ κάθισαν ἐκεῖ, νὰ παρακολουθήσουν τοὺς ἀνθρώπους στὴ δουλειὰ τους. Ὅτε ὁ Γιαννάκης, οὔτε ὁ Ἀγησίλαος ἤξεραν τί ἔκαναν, ἀλλὰ τοὺς φαινόταν πολὺ ἐνδιαφέρον αὐτὸ πού ἔβλεπαν.

Σὲ λίγο ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο ἀνθρώπους, πού τοποθετοῦσαν τοὺς πασσάλους, πρόσεξε τὰ δύο παιδιὰ καὶ τὰ φώναξε κοντά του. "Ὅταν ἄκουσε ὅτι ὁ Γιαννάκης ἦταν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, γέλασε λίγο καὶ τὸν χაίδεψε στὸ κεφάλι.

— Νὰ μιὰ δουλειὰ πού ὅπωςδήποτε δὲν τὴν ξέρετε στὴν Ἀθήνα, εἶπε.

— Μὰ πῶς δὲν τὴν ξέρομε! διαμαρτυρήθηκε ὁ Γιαννάκης. Καὶ στὴν Ἀθήνα οἱ ἐργάτες συχνὰ σκάβουν στοὺς δρόμους ἢ στὰ οἰκόπεδα.

— Δὲν εἶναι τὸ ἴδιο, ἀπάντησε ὁ ἄνθρωπος μὲ τοὺς πασσάλους. Ἐδῶ ἔμεῖς ὅλοι πού σκάβουμε δὲν εἴμαστε ἐργάτες πού δουλεύουμε γιὰ νὰ πληρωθοῦμε. Εἴμαστε οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ, κτηματίες οἱ περισσότεροι, καὶ τὰ παιδιὰ μας. Καὶ δὲ δουλεύουμε γιὰ χρήματα. Μὲ τὴν προσωπικὴ μας αὐτὴ ἐργασία φτιάχνουμε διάφορα ἔργα γιὰ τὸ χωριὸ μας. Σήμερα, αὐτὸ πού βλέπετε, εἶναι ἕνας δρόμος πού θὰ ὀδηγῆ πρὸς τὴν πηγὴ. "Ὅλοι οἱ ἄντρες τοῦ χωριοῦ δουλεύουν μὲ τὴ σειρά γιὰ νὰ γίνῃ ὁ δρόμος αὐτός. Εἶναι αὐτὸ πού λέμε « Κοινοτικά ἔργα ». Ἡ Κοινότητα δὲν ἔχει χρήματα γιὰ νὰ πληρώνη ἐργάτες γιὰ τὴ δουλειὰ αὐτή, ἀλλά, ἐπειδὴ τὸ ἔργο θὰ ὀφελήσῃ ὅλους τοὺς κατοίκους, δουλεύουν αὐτοὶ γιὰ νὰ τελειώσῃ.

« Τί εἶναι πάλι αὐτὴ ἡ Κοινότητα; » θέλησε νὰ μάθῃ ὁ Γιαννάκης.

Ἐδῶ ὅμως ὁ Ἀγησίλαος ἦταν πιὸ σοφὸς καὶ ἀμέσως τοῦ ἐξήγησε :

— Κάθε χωριὸ ἀποτελεῖ καὶ μιὰ Κοινότητα καὶ κάθε τέσσερα χρόνια γίνονται ἐκλογές καὶ οἱ χωριανοὶ ἐκλέγουν τὸ Κοινοτικὸ Συμβούλιο καὶ τὸν Πρόεδρο τῆς Κοινότητας. Αὐτὸς φροντίζει γιὰ τὴν καθαριότητα, γιὰ τοὺς δρόμους, τὸ φωτισμὸ, τὰ νεκροταφεῖα, τὴν ἐγγραφή τῶν κατοίκων σὲ εἰδικὰ βιβλία, πού λέγονται μητρώα ἢ δημοτολόγια, καὶ γενικὰ γιὰ κάθε ὑπόθεση πού ἀφορᾷ τὸ χωριὸ. Ἡ Κοινότητα εἰσπράττει λεπτὰ ἀπὸ φόρους γιὰ νὰ ἐκτελῆ τὸ σκοπὸ της καὶ, ὅταν δὲν ἔχῃ λεπτὰ, ζητᾷ ἀπὸ τοὺς χωριανούς νὰ προσφέρουν τὴν ἐργασία τους δωρεάν. Ἀργότερα, ὅταν θὰ ἔχῃ τελειώσει αὐτό, ἡ Κοινότητα θὰ κἀνῃ κάποιον ἄλλο ἔργο, ἀναδάσωση ἢ κατασκευὴ μιᾶς πλατείας. Καὶ πάλι σ' αὐτὸ θὰ ἐργασθοῦν καὶ θὰ βοηθήσουν οἱ κάτοικοι. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ὅλοι οἱ κάτοικοι δουλεύουν γιὰ τὸ καλὸ τοῦ τόπου τους.

‘Αλλ’ ό Γιαννάκης είχε μιá άπορία.

— Καλά όλ’ αυτά, είπε. ‘Αλλά άν ένας είναι τεμπέλης και δε θέλη νά δουλέψη, τότε τί γίνεται;

— Για όλ’ αυτά προβλέπει ό νόμος, άπάντησε ό συνομιλητής του Γιαννάκη. Γιατί βέβαια ύπάρχει νόμος που κανονίζει όλα αυτά τά πράματα, ώστε όλοι νά προσφέρουν τó ίδιο και νά μη γίνονται άδικίες.

— Στήν ‘Αθήνα όμως δε γίνονται τέτοια πράματα, είπε ό Γιαννάκης. ‘Ο μπαμπάς μου δεν πήγε ποτέ σέ τέτοιες δουλειές, ούτε του ζήτησαν ποτέ τίποτα τέτοιο.

Γυρίζοντας άργότερα στο χωριό, βρήκαν τόν πρόεδρο τής Κοινότητας, που ήταν θεϊός του ‘Αγησίλαου. ‘Όταν είδε τά δυό παιδιά, τά φώναξε κοντά του και περπάτησαν μαζί ως τήν πλατεία.

Σέ μιá στιγμή ό ‘Αγησίλαος θυμήθηκε τή συζήτηση που είχε μέ τó Γιαννάκη πρωτύτερα και ρώτησε τόν πρόεδρο :

— Θεϊε, δεν ύπάρχει στήν ‘Αθήνα Κοινότητα και δε δουλεύουν οί κάτοικοι για τήν πόλη τους;

— ‘Εδώ στα χωριά ύπάρχει ή Κοινότητα. Και, έπειδή δεν έχει εισοδήματα, χρειάζεται περισσότερο τή βοήθεια τών κατοίκων της μέ τήν προσωπική τους έργασία. Στήν ‘Αθήνα και τίς άλλες μεγάλες πόλεις ύπάρχουν οί Δ ή μ ο ι. Αύτοι εισπράττουν φόρους και πληρώνουν ειδικά άνθρώπους για νά κάνουν τίς διάφορες δουλειές. ‘Υστερα δεν πρέπει νά ξεχνάμε ότι στις πόλεις οί περισσότεροι άνθρωποι δουλεύουν όλες τίς ήμέρες του χρόνου τίς πιο πολλές ώρες και δεν τούς περισσεύει καιρός για νά προσφέρουν προσωπική έργασία. Πληρώνουν όμως φόρους, για νά μαζεύονται τά σκουπίδια, για νά έχουν φώτα οί δρόμοι, για νά ύπάρχη άσφαλτος, για νά ύπάρχουν άγορές και για τόσα άλλα. ‘Αλλά και στή μιá και στήν άλλη περίπτωση ή ύπόθεση είναι πολύ σοβαρή και οί πολίτες πρέπει νά τήν προσέχουν. Γιατί οί Δήμοι στις μεγάλες πόλεις και οί Κοινότητες στα χωριά δίνουν εύκαιρία νά εφαρμοσθῆ αυτό που λέμε Αυτόδιοίκηση. Και ή Αυτόδιοίκηση, άν λειτουργή κανονικά και σωστά, μαθαίνει τόν άνθρωπο νά είναι καλός πολίτης. Γιατί, όταν ενδιαφέρεσαι για τά ζητήματα του χωριού σου, θ’ αρχίσης σιγά - σιγά νά ενδιαφέρεσαι και για τά κοινά ζητήματα.

"Έργα κοινής ωφελείας."

Όταν ο Γιαννάκης πήγε το μεσημέρι στο σπίτι όπου έμενε, βρήκε ένα μεγάλο γράμμα από το φίλο του τον Περικλή, που είχε πάει εκείνες τις μέρες με τους δικούς του στην Τρίπολη.

‘Ανάμεσα στ’ άλλα ο Περικλής έγραφε πώς πήγε με τον πατέρα του για μιá επίσκεψη στο Νομόρχη Άρκαδίας.

«Και να ίδης, Γιαννάκη, έγραφε ο Περικλής, που ο νομόρχης ήταν σ’ ένα μεγάλο κτίριο με πολλούς υπαλλήλους. Ό πατέρας μου έξηγήσε πώς είναι σαν μικρός ύπουργός και μου είπε ότι ή χώρα μας, εκτός που διαιρείται σε ύπηρεσίες οργανωμένες σε κλάδους, είναι χωρισμένη και σε περιοχές που λέγονται Νομοί».

Του Γιαννάκη άμέσως του γεννήθηκε ή περιέργεια να μάθη περισσότερα για τους νομόρχες και το βράδι, μαζί με τον καινούργιο φίλο του, τον Άγησίλαο, πήγαν στο καφενείο όπου καθόταν ο πρόεδρος τής Κοινότητας και άμέσως μπόρεσαν να ίκανοποιήσουν τις άπορίες τους.

— Οί νομόρχες ύπάρχουν επειδή κάθε περιοχή έχει ένα σωρό ζητήματα δικά της, που πρέπει να λυθούν επί τόπου, τους είπε ο πρόεδρος. Στην πρωτεύουσα κάθε Νομού ύπάρχει ένας λειτουργός που εκπροσωπεί την Κυβέρνηση κ’ επιβλέπει όλες τις κρατικές ύπηρεσίες του Νομού, καθώς και τις Κοινότητες. Στην ίδια πρωτεύουσα του Νομού ύπάρχουν και οί άνώτεροι ύπάλληλοι των άλλων ‘Υπουργείων, όπως είναι ο νομογεωπόνος για το ‘Υπουργείο Γεωργίας, ο νομιάτρος για το ‘Υπουργείο ‘Υγιεινής, ο νομομηχανικός και άλλοι.

— Έγώ έμαθα στη Γεωγραφία ότι στην Ελλάδα έχουμε 52 Νομούς. Ωστε λοιπόν θα ύπάρχουν και 52 νομόρχες; ρώτησε ο Γιαννάκης.

— Πολύ σωστά, άπάντησε ο κύριος Πρόεδρος. Για κάθε Νομό ύπάρχει κ’ ένας νομόρχης. Σε όρισμένες περιοχές οί Νομοί χωρίζονται σε διαμερίσματα και κάθε διαμέρισμα το διοικεί ένας νομόρχης.

— Εύχαριστούμε, κύριε πρόεδρε! είπαν τα παιδιά κ’ έφυγαν.

Παρακολουθώντας τὴν παρέλαση

Τὴν ἡμέρα ἐκείνη ὁ Γιαννάκης ξύπνησε μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου, τὴν ὥρα ποὺ ἐπεφταν τὰ κανόνια ἀπὸ τὸ Λυκαβητό. Ἦταν ἡ 25ῃ Μαρτίου, ἡ ἡμέρα τῆς ἐθνικῆς ἐορτῆς, καὶ οἱ δρόμοι, τὰ σπίτια καὶ τὰ λεωφορεῖα ἦταν ὅλα στολισμένα μὲ γαλανόλευκες σημαίες. Ἀνυπόμονος ὁ Γιαννάκης, περίμενε νὰ ξυπνήσῃ ὁ πατέρας του, γιατί τοῦ εἶχε ὑποσχεθῆ ὅτι, ἂν ἔκανε καλὸν καιρὸ, θὰ πῆγαιναν μαζὶ νὰ ἰδοῦν τὴν παρέλαση.

Ὁ ἡλιος ἔλαμπε. Καὶ ὁ Γιαννάκης ἔβαλε τὰ καλά του καὶ περίμενε πότε νὰ φύγουν. Ὡστόσο ἐτοιμασθῆ ὁ πατέρας του, πετάχτηκε στοὺς ἀπέναντι σπίτι νὰ πῆ στὸν Περικλῆ, ὅτι θὰ τὸν πάρουν κι αὐτὸν μαζὶ.

Καὶ σὲ λίγο ξεκίνησαν τέσσερες, ὁ κύριος Κώστας, ὁ Γιαννάκης, ἡ ἀδερφή του ἡ Καλλιόπη, καθὼς καὶ ὁ φίλος του ὁ Περικλῆς.

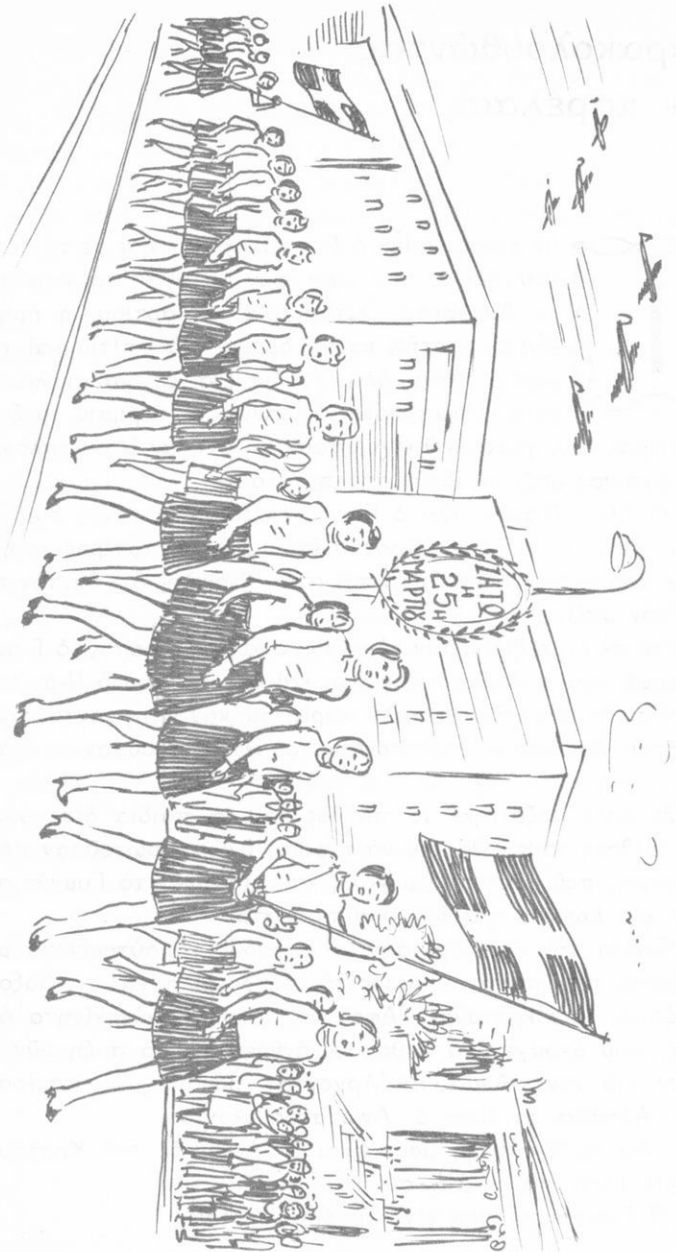
Ἐπειδὴ ἦταν ἀκόμα πολὺ νωρὴς, βρῆκαν θέση κοντὰ στοὺς Μνημεῖο τοῦ Ἀγνωστοῦ Στρατιώτη, ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ τὰ ἰδοῦν ὅλα.

Σὲ λίγο μαζεύτηκε τὸ πλῆθος καὶ τὰ παιδιὰ δὲν κουνεῦσαν ἀπὸ τὴ θέση τους. Ὡς ποὺ νὰ περάσῃ ἡ ὥρα, ρωτοῦσαν πότε τὴν Καλλιόπη, ποῦ ἦταν πιὸ μεγάλη καὶ πῆγαινε στοὺς Γυμνάσιο, πότε τὸν κύριο Κώστα, γιὰ διάφορα πράματα.

Ἐκείνη τὴν ὥρα ἄρχισαν νὰ περνοῦν τὰ αὐτοκίνητα μὲ τοὺς ἐπισήμους ποὺ πῆγαιναν πρὸς τὴ Μητρόπολη γιὰ τὴ Δοξολογία. Ὁ κόσμος χειροκροτοῦσε. Ἀφοῦ πέρασαν τὰ αὐτοκίνητα ὁ Γιαννάκης, ποὺ ἄκουγε δύο σοβαροὺς ἀνθρώπους νὰ συζητοῦν καὶ νὰ μιλοῦν γιὰ τὸν «Ἀνώτατο Ἀρχοντα», ρώτησε τὸν πατέρα του:

— Ἀλήθεια, τί εἶναι ὁ Ἀνώτατος Ἀρχων;
— Αὐτός, Γιαννάκη μου, εἶναι ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Κράτους. Κα-
νεὶς δὲν εἶναι πάνω ἀπ' αὐτόν.

Ὁ Γιαννάκης ὅμως εἶχε κι ἄλλες ἀπορίες.

— Γιατί μερικές χώρες έχουν βασιλιάδες και άλλες δεν έχουν;
"Άκουσα να λένε ότι στην 'Αμερική και στη Γαλλία δεν έχουν Βασιλιά, αλλά Πρόεδρο τής Δημοκρατίας.

— Κάθε χώρα διαλέγει εκείνο που νομίζει ότι είναι καλύτερο γι' αυτήν, απάντησε ο κύριος Κώστας. "Άλλες διάλεξαν τη Βασιλεία, άλλες τη Δημοκρατία. 'Η διαφορά είναι, ότι στη Βασιλεία ο βασιλιάς είναι « κληρονομικός », δηλαδή όταν πεθάνη αυτός, γίνεται βασιλιάς ο γιός του, που τον λένε Διάδοχο, ενώ ο Πρόεδρος τής Δημοκρατίας δε μένει όλη του τη ζωή Πρόεδρος, αλλά εκλέγεται για όρισμένα χρόνια και ύστερα γίνεται πάλι ιδιώτης και κάποιος άλλος εκλέγεται Πρόεδρος τής Δημοκρατίας.

'Η Καλλιόπη θέλησε τότε να μάθη τί γίνεται, όταν ο Βασιλιάς και η βασίλισσα δεν έχουν αγόρι, αλλά μόνο κορίτσια. Μπορεί το κορίτσι να γίνη Διάδοχος; Ναι μπορεί, ήταν η απάντηση. Στην 'Αγγλία και στην 'Ολλανδία και στη Δανία έχουν Βασίλισσα και όχι Βασιλιά.

— Στις άλλες Δημοκρατίες, πρόσθεσε ο κύριος Κώστας, όπως π.χ. στις 'Ηνωμένες Πολιτείες τής 'Αμερικής, ο λαός ψηφίζει κάθε τέσσερα ή πέντε χρόνια τον Πρόεδρο τής Δημοκρατίας.

'Ο Περικλής όμως είχε κι αυτός την άπορία του :

— Γιατί, κύριε Κώστα, είπατε « στις άλλες Δημοκρατίες »; Μπορεί δηλαδή μιὰ χώρα να έχη Βασιλιά και να είναι Δημοκρατία;

— Βέβαια μπορεί, απάντησε ο κύριος Κώστας. Δημοκρατία είναι το πολίτευμα όπου ο λαός εκλέγει αυτούς που θέλει να τον κυβερνήσουν. "Όταν ο 'Αρχηγός του Κράτους είναι βασιλιάς, τη λέμε Β α σ ι λ ε υ ο μ έ ν η Δ η μ ο κ ρ α τ ί α. Στην περίπτωση αυτή λέμε ότι ο βασιλιάς βασιλεύει αλλά δεν κυβερνά.

'Εκείνη τή ώρα όμως άκούστηκε μουσική και οι επίσημοι άρχισαν να πέρνουν τις θέσεις τους μπρός από το Μνημείο του 'Αγνωστού Στρατιώτη. 'Ηταν ο Πρόεδρος τής Δημοκρατίας, η Κυβέρνηση, δηλαδή ο Πρωθυπουργός και οι 'Υπουργοί, το διπλωματικό σώμα, δηλ. οι πρέσβεις από τὰ ξένα Κράτη που υπηρετούν στην 'Αθήνα, Στρατηγοί και 'Ανώτεροι 'Υπάλληλοι του Κράτους. 'Η παρέλαση άρχισε, τὰ παιδιά ξέχασαν τήν περιέργειά τους και τὸ ενδιαφέρον για τή συζήτηση και είχαν τὸ νοῦ τους στὸ θέαμα που

έβλεπαν, κοιτάζοντας με χαρά να περνοῦν τόσοι ὠραῖοι στρατιῶ-
τες, ναῦτες, εὐέλπιδες, ἀεροπόροι καὶ ὄλοι οἱ ἄλλοι.

Δύο ὥρες σχεδὸν κράτησε ἡ παρέλαση. Καὶ ὕστερα κουρασμένα
τὰ παιδιά ξεκίνησαν γιὰ τὸ σπίτι.

Στὸ δρόμο ὁ Περικλῆς ξαναθυμήθηκε τὴν κουβέντα ποῦ εἶχαν
κάνει πρὶν.

— Ὑπάρχουν καὶ ἄλλα πολιτεύματα ἐκτὸς ἀπὸ τὴ Βασιλεία
καὶ τὴ Δημοκρατία, κύριε Κώστα; ρώτησε.

— Ὑπάρχει καὶ ἡ Δικτατορία, ἀπάντησε ὁ πατέρας τοῦ Γιαν-
νάκη. Ὅταν ἓνας ἄνθρωπος ἢ μιὰ μικρὴ ὁμάδα ἀνθρώπων παίρνει
τὴν ἐξουσία χωρὶς τὴν ψῆφο τοῦ λαοῦ καὶ κυβερνᾷ μόνος του, χω-
ρὶς νὰ γίνονται ἐκλογές, οὔτε νὰ ὑπάρχη Βουλὴ, δηλαδὴ ἀντι-
πρόσωποι τοῦ λαοῦ, τότε λέγεται δικτάτορας. Ἐσεῖς δὲν εἶχατε
γεννηθῆ ἀκόμη καὶ δὲ θυμόσαστε, μὰ ἦταν ἐδῶ καὶ τριανταπέντε
χρόνια δύο μεγάλες δικτατορίες στὴν Εὐρώπη, ἡ Γερμανία καὶ ἡ
Ἰταλία, καὶ οἱ δικτάτορές τους, ὁ Χίτλερ καὶ ὁ Μουσσολίνι, προ-
κάλεσαν τὸν Παγκόσμιο Πόλεμο καὶ κατέλαβαν πολλές χῶρες καὶ
τὴν Ἑλλάδα. Οἱ δικτάτορες ὅμως αὐτοὶ κατέστρεψαν τὶς χῶρες τους
καὶ νικῆθηκαν στὸν πόλεμο καὶ οἱ λαοὶ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰτα-
λίας ἔχουν πάλι Δημοκρατία, γιατί κατέλαβαν ὅτι ἡ Δικτατορία
εἶναι κακὸ πρᾶμα. Ὑπάρχουν καὶ σήμερον δικτατορίες στὸν κόσμο.
Ἄλλες μοιάζουν μὲ τὶς παλιές, ὅπως ἦταν τὸν καιρὸ τοῦ Χίτλερ
καὶ τοῦ Μουσσολίνι· καὶ ἄλλες, ποῦ ἔχουν ἐπικρατήσῃ στὴν Ἀνα-
τολικὴ Εὐρώπη καὶ τὴν Ἀσία, λέγονται κομμουνιστικές. Κάθε Δι-
κτατορία ποῦ καταργεῖ τὶς ἐλευθερίες τοῦ λαοῦ κάνει κακὸ, γιατί
ἐμποδίζει τοὺς πολίτες νὰ ἐκφράσουν ἐλεύθερα τὴ σκέψη τους καὶ
νὰ διαλέξουν μόνοι τους αὐτοὺς ποῦ θέλουν νὰ τοὺς κυβερνήσουν.
Στὴν Ἑλλάδα, ὕστερ' ἀπὸ πολλὰς περιπέτειες, ἔχουμε καταλήξῃ
στὸ σημερινὸ δημοκρατικὸ πολίτευμά μας, ποῦ εἶναι τὸ πιὸ σύμ-
φωνο μὲ τὸ χαρακτῆρα τοῦ λαοῦ μας.

Μὲ τὶς κουβέντες ὅμως ἔφθασαν στὸ σπίτι, ὅπου τοὺς περίμενε
τὸ τραπέζι στρωμένο καὶ ἡ μητέρα ἐτοίμαζε στὴν κουζίνα μπακα-
λιάρο μὲ σκορδαλιά, τὸ πατροπαράδοτο φαγητὸ τοῦ Εὐαγγελι-
σμοῦ.

« Εἰς οἰωνὸς ἄριστος »

Ⓜ **Ο** Γιαννάκης γύριζε μέσα στο σπίτι, γιατί είχε τελειώσει τὰ μαθήματά του και δὲν ἤξερε τί νὰ κάνει. Ὁ φίλος του ὁ Περικλῆς ἦταν ἄρρωστος μὲ ἰλαρὰ και δὲν τὸν ἄφηναν νὰ πάη νὰ τὸν δῆ. Ἡ Καλλιόπη διάβαζε στὴν τραπεζαρία σκυμμένη στὸ τραπέζι. Ὁ Γιαννάκης πῆγε σιγά - σιγά πίσω της και τῆς τράβηξε τὰ μαλλιά πού τὰ εἶχε χτενισμένα σὰν ἀλογοουρά.

— Ἀφῆσέ με, Γιαννάκη! εἶπε θυμωμένη ἡ Καλλιόπη. Δὲ βλέπεις ὅτι μελετῶ τὸ μάθημά μου τώρα; Καὶ νὰ ἤξερες τί ὠραῖο πού εἶναι τὸ μέρος αὐτὸ ἀπὸ τὸν « Κρίτωνα » πού διαβάζω! Θυμᾶσαι πού σοῦ εἶχα πεῖ γιὰ τοὺς Ἀθηναϊκοὺς νόμους, πού μιλάνε στὸ φιλόσοφο Σωκράτη στὴ φυλακή;

— Πῶς δὲν τὸ θυμᾶμαι! φώναξε ὁ Γιαννάκης. Τοὺς εἶδα μάλιστα και στ' ὄνειρό μου τοὺς νόμους, ἀσπροντυμένους σὰν ἀγγελᾶκια!

— Γιὰ ἄκουσε τώρα αὐτὸ τὸ μέρος, πού μιλοῦν στὸ Σωκράτη γιὰ τὴν πατρίδα: « Τόσο σοφὸς εἶσαι, Σωκράτη, ὥστε νὰ μὴν ξέρης ὅτι και ἀπὸ τῆ μητέρα και ἀπὸ τὸν πατέρα καλύτερη και ἀγιότερη εἶναι ἡ πατρίδα; Καὶ ὅτι πρέπει νὰ τῆ σεβόμαστε και νὰ τὴν ὑπακοῦμε και νὰ τὴν περιποιόμαστε περισσότερο και ἀπὸ τὸν πατέρα μας ὅταν δυστυχή; » Ἄκουσέ το τώρα και στ' ἀρχαῖα: « Μητρός τε και πατρός και τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερόν ἐστιν ἡ πατρίς και σεμνότερον και ἀγιώτερον . . . ». Ξέρεις πόσο συγκινηθήκα ὅταν πρωτοδιάβασα τῆ φράση αὐτή; Ὁ καθηγητῆς μας μᾶς εἶπε, ὅτι ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες ἀγαπᾶμε πολὺ τὴν πατρίδα μας και, ξενιτεμένοι ὅταν εἴμαστε, γυρίζουμε κάθε τόσο στὸν τόπο μας, νὰ πατήσουμε τὸ ἑλληνικὸ χῶμα . . .

— Ξέρω κ' ἐγὼ κάτι παρόμοιο, εἶπε ὁ Γιαννάκης. Τὸ μάθαμε τὴν περασμένη βδομάδα στὸ σχολεῖο. Ὅταν ὁ Ἕκτορας πολεμοῦσε στὴν Τροία, οἱ πατριῶτες του ρωτοῦσαν τοὺς οἰωνοὺς, κάτι μαντικά πουλιά, γιὰ νὰ μάθουν ἂν θὰ κερδίσουν τῆ μάχη. Καὶ ὁ Ἕκτορας τότε τοὺς εἶπε: « Εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνησθαι περὶ πάτρησ! » Νὰ σοῦ ἐξηγήσω;

—“Όχι, περιττό! φώναξε ἡ Καλλιόπη. Τὸ ξέρω καλύτερ’ ἀπὸ σένα!

Ἐπισημ. Ὁ Γιαννάκης νόμισε πὼς ἡ Καλλιόπη τοῦ κάνει τὴν ἔξυπνη καὶ ὄρμησε καὶ πάλι νὰ τὴν ἀρπάξει ἀπὸ τὰ μαλλιά.

Ἐπισημ. Ἐκείνη τὴν ὥρα μπῆκε στὸ δωμάτιο ὁ κύριος Κώστας.

— Δὲ ντρέπεσθε νὰ τσακῶνεστε; τοὺς φώναξε. Κ’ ἐγὼ ποὺ κα-
μάρωνα, ὅταν σᾶς ἀκουγα ἀπὸ δίπλα νὰ μιλάτε γιὰ τόσο ὠραῖα
πράγματα!

Τὰ παιδιὰ σταμάτησαν ντροπιασμένα.

— Ἐσεῖς σὰν ἀδέρφια πρέπει νὰ εἴσατε ἀγαπημένα! τοὺς μά-
λωσε. Καὶ σὰν Ἑλληνόπουλα πρέπει ν’ ἀγαπᾶτε τὴν πατρίδα σας
περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο στὸν κόσμο! Τὴν ἀγάπη αὐτὴ πρὸς
τὴν Ἑλλάδα μπορεῖτε νὰ τὴ δείξετε μὲ πολλοὺς τρόπους. Ἐνας ἀπ’
αὐτοὺς εἶναι νὰ μὴ φύγετε ἀπὸ δῶ, νὰ δουλέψετε καθέννας ὅσο μπο-
ρεῖ περισσότερο καὶ καλύτερα, ὥστε νὰ βοηθήση τὴν πατρίδα νὰ
προκόψη καὶ νὰ ζήση εἰρηνικὴ κ’ εὐτυχισμένη.

Ὁ μέγας ἀδερφός

Ἡμερα στο σπίτι τοῦ Περικλῆ ἔχουν μεγάλες προετοιμασίες. "Ὁχι γιατί γιορτάζει κάποιος ἀπό τὴν οἰκογένεια, ἀλλὰ γιατί συμβαίνει κάτι σπουδαιότερο. Ὁ Θανάσης, ὁ μεγαλύτερος γιὸς τοῦ σπιτιοῦ, ὁ ἀδερφός τοῦ Περικλῆ, ἔρχεται γιὰ πρώτη φορά ἀπὸ τότε ποὺ πῆγε στοὺς στρατό, ἐδῶ καὶ ἀρκετὲς ἑβδομάδες. Φαντάσου τὴν ἀνυπομονησία καὶ τὴ συγκίνηση τῶν δικῶν του, ποὺ ἔχουν συγκεντρωθῆ ἀπὸ νωρὶς καὶ περιμένουν νὰ τὸν ἴδουῖν νὰ φθάσῃ! Στὸ γράμμα του ἔλεγε πῶς θὰ φθάσῃ τὸ ἀπόγευμα.

Πιὸ ἀνυπόμονος ἀπ' ὅλους εἶναι ὁ Περικλῆς. Γι' αὐτὸν δὲν εἶναι μόνον ἡ χαρὰ ὅτι θὰ ἴδῃ τὸν ἀδερφό του. Ἔχει πολλὲς ἀπορίες καὶ θέλει νὰ μάθῃ πολλὰ πράματα καὶ ρωτᾷ τὴ συγκεντρωμένη οἰκογένεια :

— Μὰ γιατί θὰ φύγῃ πάλι ὁ Θανάσης σὲ δυὸ μέρες; Δὲν τελειώσε τὸ στρατιωτικό;

— Καὶ βέβαια δὲν τελειώσε, ἀπάντησε ὁ πατέρας τοῦ Περικλῆ, ὁ κύριος Ἀλέξανδρος. Εἶναι μόλις σαράντα ἡμέρες ποὺ πῆγε φαντάρος ὁ Θανάσης. Ἔχει μπροστά του ἀρκετὸν καιρό. Γιατὶ τώρα ἡ θητεία εἶναι 24 μῆνες. Ὡστε ἔχει σχεδὸν εἴκοσι τρεῖς μῆνες ἀκόμα ὡς ποὺ νὰ τελειώσῃ τὸ στρατιωτικό καὶ νὰ ξαναγίνῃ πολίτης. Στὸ μεταξύ θὰ ὑπηρετῆ τὴν πατρίδα.

— Μὰ τί εἶναι αὐτὴ ἡ θητεία; ρώτησε ὁ Περικλῆς.

— Ἔτσι λέγεται ἡ ὑποχρέωση ποὺ ἔχουν ὅλοι οἱ Ἕλληνες νὰ ὑπηρετήσου τὴν πατρίδα ὅταν μεγαλώσουν. Ὅταν γεννηθῆ ἓνα ἀγόρι, τὸ γράφουν σ' ἓνα βιβλίο ποὺ λέγεται «Μητρῶον Ἀρρένων». Μόλις γίνῃ εἰκοσιενὸς χρόνων, καλεῖται μαζὶ μὲ ὅλα ἀγόρια ποὺ γεννήθηκαν ἐκεῖνον τὸ χρόνο, νὰ πᾶν νὰ ὑπηρετήσουν. Καλεῖται δηλαδὴ ἡ ἡλικία ἢ «κλάσις» του. Ἀφοῦ ὑπηρετήσουν εἴκοσι τέσσερες μῆνες ὡς στρατιῶτες καὶ γυμνασθοῦν, τότε πιά γίνονται ἑφεδροί.

— Τὴν ἔχω ἀκουστὰ αὐτὴν τὴν λέξη, φώναξε ὁ Περικλῆς. Ἀλήθεια, τί θὰ πῆ ἑφεδρος;

— Πρέπει να ξέρης, Περικλή, είπε ο πατέρας του, ότι έκτος από τον ένεργό στρατό, που τον αποτελούν οι νέοι φαντάροι, οι ντυμένοι στο χακί, που βρίσκονται μέσα στους στρατώνες, υπάρχει και ο έφεδρικός στρατός. Αυτός αποτελείται από εκείνους που τελειώνουν τη θητεία τους και ξαναγίνονται πολίτες, αλλά η πατρίδα έχει δικαίωμα, σε οποιαδήποτε στιγμή τους χρειασθή, να τους καλέσει και πάλι να φορέσουν τη στολή.

Ο Περικλής κάτι έτοιμάστηκε να ρωτήσει, αλλά εκείνη τη στιγμή άνοιξε η πόρτα και παρουσιάστηκε ο Θανάσης.

“Ολοι άφησαν την κουβέντα κ’ έτρεξαν να τον άγκαλιάσουν. Τον χτυπούσαν στην πλάτη, κοίταζαν αν πάχυνε, αν μαύρισε. Και ο Περικλής έβλεπε με πολλή περιέργεια τη στολή του Θανάση και τις μεγάλες άρβύλες που φορούσε.

— Σ’ άρεσει η στολή, Περικλή; ρώτησε ο Θανάσης. Σε λίγα χρόνια θα έρθη η σειρά σου να τη φορέσης και σύ!

— Ήθελα πολλά πράματα να μάθω, είπε ο Περικλής, αλλά το κυριώτερο είναι : γιατί υπάρχει στρατός;

— Και ποιός θα προστατεύη την Ελλάδα, αν δεν υπάρχει ο στρατός; άπάντησε ο Θανάσης. Σήμερα έχουμε ειρήνη. Έλπίζουμε ότι θα βαστάξη για πολύ, για πάντα, αν είναι δυνατόν. Αυτό όμως δεν αποκλείει να υπάρχουν έχθροι, που θέλουν να έπιτεθούν στην πατρίδα. Τότε ποιός θα την υπερασπίση αν δεν υπάρχει στρατός;

— Ωραία τὰ λέει ο Θανάσης! είπε ο πατέρας. Άλλά, για πές μας, που πρόκειται να πᾶς όταν τελειώσης τὴν ἐκπαίδευσή σου, Θανάση;

— Λένε ότι θα με στείλουν στην ύπηρεσία του Γενικού Έπιτελείου Στρατού. Θα είναι πολύ ωραία, αν γίνη αυτό.

— Τί είναι πάλι αυτό το Γενικό Έπιτελείο; ρώτησε ο Περικλής. Το έχω ξανακούσει, αλλά δεν έμαθα τί είναι.

Ο Θανάσης τότε με πολλή ύπομνη εξήγησε στον Περικλή πως το Γενικό Έπιτελείο αποτελείται από αξιωματικούς που οργανώνουν το στρατό και φτιάχνουν τὰ σχέδια για τὴν περίπτωση που θα χρειασθῆ ὁ στρατός να πολεμήση. Τέτοια έπιτελεία έχουν και τὸ ναυτικό και ἡ ἀεροπορία.

Ο κύριος Άλέξανδρος επενέβη τότε και είπε ότι, όταν αυτός υπηρετούσε στρατιώτης, ἦταν έτσι τὰ πράματα. Τώρα όμως ὑ-

πάρχει ένα 'Επιτελείο 'Εθνικής 'Αμύνης επάνω από όλα και πιο κάτω είναι τα τρία έπιτελεία που ανάφερε ο Θανάσης.

— Λοιπόν, είπε ο πατέρας, άρχηγός όλων των ένόπλων δυνάμεων τής χώρας είναι ο 'Αρχηγός του Κράτους. Και ο πολιτικός τους προϊστάμενος είναι ο ύπουργός τής 'Εθνικής 'Αμύνης. Αυτόν τον βοηθούν οι άρχηγοί των έπιτελείων, για να τακτοποιή και να ρυθμίσει όλα τα ζητήματα που ενδιαφέρουν το στρατό, το στόλο και την άεροπορία.

— Τώρα κατάλαβα πολύ καλά! έφώναξε ο Περικλής.

— Κατάλαβες καλά, αλλά έμεις πεινάσαμε και θέλουμε να φάμε! είπε ο πατέρας. Και ο Θανάσης θα πεινάη περισσότερο άπ' όλους. Κάθησαν όλοι χαρούμενοι στο τραπέζι κ' έφαγαν με όρεξη, ένω η συζήτηση έξακολουθούσε για το στρατό.

Ο Θανάσης τους διηγήθηκε για κάποιον κακό στρατιώτη, που είκοσι μέρες μετά την κατάταξή του τó έσκασε άπό τους στρατώνες και γύριζε σε διάφορες παλιογειτονίες. Τέλος τον έπιασαν και τον πήγαν στο Στρατοδικείο και καταδικάστηκε σε φυλάκιση σαν λιποτάκτης.

Ο Περικλής δέν κατάλαβε τη λέξη « λιποτάκτης » και ο πατέρας του έξήγησε πώς έτσι λέν εκείνον τó στρατιώτη, που έγκαταλείπει χωρίς να ρωτήση κανέναν τó λόχο όπου ύπηρετεί. Αυτός θα δικαστή άπό ειδικό δικαστήριο, που τó λένε Στρατοδικείο. Σε καιρό πολέμου οι λιποτάκτες καταδικάζονται σε θάνατο. 'Επίσης τόν καιρό του πολέμου μπορεί και οι πολίτες να δικάζονται άπό Στρατοδικεία.

— Έχω άκούσει για κάποιον νέο που δέν πήγε στο στρατό και τόν έλεγαν άνυπότακτο. Άλλο πράμα είναι αυτό; ρώτησε ο Περικλής.

— Και βέβαια άλλο πράμα, είπε ο Θανάσης. Άνυπότακτος είναι εκείνος που, όταν οι άλλοι συνομήλικοί του πάνε στρατιώτες, αυτός δέν παρουσιάζεται. Αυτός δέ δικάζεται άπό δικαστήριο, αλλά ύποχρεώνεται να ύπηρετήσει άρκετούς μήνες άκόμη, όταν έχουν τελειώσει οι άλλοι. Αυτή είναι η τιμωρία του, έπειδή δέν άκουσε τις διαταγές του κράτους.

Έτσι η συζήτηση προχώρησε και, όταν σηκώθηκαν άπό τó τραπέζι, ο Θανάσης διηγήθηκε για έναν καινούργιο μόνιμο άνθου-

πολοχαγό που είχαν, πώς είναι πολύ καλός, ενώ ο λοχαγός του είναι υπερβολικά αύστηρός.

— Μά γιατί τον λές μόνιμο; ρώτησε ο Περικλής.

— Μόνιμοι λέγονται εκείνοι που βγήκαν από τη Σχολή των Ευελπίδων και θα μείνουν όλη τους τη ζωή αξιωματικοί, εξήγησε ο Θανάσης. Αρχίζουν από ανθυπολοχαγοί και μπορεί μία μέρα να γίνουν στρατηγοί.

— Ναι, θυμάμαι! φώναξε ο Περικλής. Όταν πήγαμε με το Γιαννάκη στην παρέλαση, είδαμε τους εύελπιδες με τις ωραίες τους στολές!

— Οι ξφεδροί αξιωματικοί όμως είναι εκείνοι που έχουν σπουδάσει σε ανώτερες σχολές και που δεν υπηρετούν σαν άπλοι στρατιώτες, αλλά σαν αξιωματικοί· και μπορούν, με τον τρόπο αυτό, να προσφέρουν περισσότερες υπηρεσίες.

Άλλα ο Θανάσης ήταν κουρασμένος και ήθελε να ξεκουρασθή λίγο. Έτσι η κουβέντα πήρε τέλος.

Έκείνο το βράδι, όταν όλοι κοιμήθηκαν, ο Περικλής είδε στ' όνειρό του πώς ήταν στρατηγός κι άπάνω σ' ένα άσπρο άλογο έπιθεωρούσε τους στρατιώτες που περνούσαν σε παρέλαση μπροστά του.

Ἐπίσκεψη στο Μουσείο

Ἡμερα τὰ παιδιὰ εἶχαν χαρὲς. Ὁ κύριος Χαρίδημος, ὁ δάσκαλος, τοὺς εἶπε πὼς θὰ πῆγαιναν στοὺς Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο. Πιάστηκαν ἀπὸ τὸ χέρι δύο - δύο καὶ φθάσαν στοὺς ὠραῖο μέγαρο μὲ τὶς μαρμάρινες σκάλες καὶ μπῆκαν μέσα πατώντας στὶς μύτες τῶν ποδιῶν.

Τὶ ὠραῖα πράματα εἶχε ἐκεῖ μέσα! Ἀγάλματα, ἀρχαῖα ἀγγεῖα καὶ χρυσὰ κοσμήματα τοποθετημένα καὶ τακτοποιημένα σὲ βιτρίνες!

Τὴν ὥρα ἐκείνη μπῆκε μέσα καὶ μιὰ ὁμάδα ἀπὸ ξένους, ποὺ μὲ θρησκευτικὴ σιγὴ παρακολουθοῦσαν μιὰν ὄδηγο νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ, στὴ γλώσσα τους, τὴν ἱστορία καὶ τὴ σημασία τῶν ἔργων τέχνης.

Ἡ ὄδηγός, μιὰ κυρία ψηλὴ, ἐπιβλητικὴ, μὲ δυνατὴ φωνή, γύρισε πρὸς τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς εἶπε :

— Βλέπετε, παιδιὰ μου, πὼς πρέπει ν' ἀγαπᾶτε τὸν τόπο μας, ποὺ εἶναι ὀλόκληρος σπαρμένος μὲ ἔργα τέχνης; Ἀπὸ τίς πιὸ μακρυνὲς χῶρες τῆς γῆς ἔρχονται ἄνθρωποι νὰ τὰ θαυμάσουν! Καὶ μὲ τὰ ταξίδια τους αὐτὰ ἀφήνουν πολλὰ χρήματα στὴ χώρα μας. Καὶ τί ἄσχημο εἶναι νὰ βλέπουν ὀνόματα σκαλισμένα στὶς ἀρχαῖες πέτρες, χαρτιά καὶ βρωμιὲς ἀνάμεσα στὶς κολόνες καὶ ἄλλα τέτοια . . . Αὐτὲς ἐδῶ οἱ πέτρες δείχνουν πὼς ἔχουμε μιὰ ἱστορία πολλῶν χιλιάδων χρόνων καὶ πρέπει νὰ τὴ σεβαστοῦμε!

Οἱ ξένοι ρώτησαν τὴν ὄδηγο τί εἶπε στὰ παιδιὰ κ' ἐκείνη κάτι τοὺς ἐξηγήσε στὴ γλώσσα τους.

Δύο κυρίες μεσόκοπες ἄνοιξαν τὶς τσάντες τους καὶ πρόσφεραν καραμέλες στοὺς Γιαννάκη καὶ τὸν Περικλῆ καὶ τοὺς ὑποχρέθηκαν, ὅταν βγοῦν ἀπὸ τὸ Μουσεῖο, νὰ τοὺς φωτογραφήσουν ἐμπρὸς στοὺς κτίριο.

Ἔτσι κ' ἔγινε καί, ὕστερ' ἀπὸ ἓνα μῆνα, ὁ Περικλῆς πῆρε ἓνα γράμμα μὲ ξένα γραμματόσημα καὶ ἦταν μέσα οἱ φωτογραφίες.

Τὶ χαρὰ εἶχε τότε! Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸ, ντύθηκε βιαστικὰ κ' ἔτρεξε στοὺς σπιτί τοῦ Γιαννάκη, νὰ τοῦ τὶς δείξῃ. Κ' ὕστερα μαζί πῆγαν καὶ βρῆκαν τ' ἄλλα παιδιὰ καὶ γεμάτοι ὑπερηφάνεια ἔδειχναν τὶς φωτογραφίες ποὺ τοὺς εἶχαν στείλει οἱ ξένοι φίλοι τῆς χώρας μας.

Οί δύο φαντάροι

Τις ημέρες που έμεινε στο σπίτι ο Θανάσης με άδεια από το στρατό, ο Περικλής δέν ξεκόλλησε από κοντά του. Τοῦ φαινόταν τόσο ἀλλιώτικος καί τόσο μεγαλύτερος ὁ ἀδερφός του καί ἤξερε τόσα πολλά . . . Ἀλλά καί τοῦ Θανάση τοῦ ἄρεσε νά κάνη συντροφιά μέ τὸ μικρότερό του ἀδερφό. Αἰσθανόταν ἄντρας πιά. Τώρα που φοροῦσε τὴ στρατιωτικὴ στολή, ἤθελε νά δείχνη πόσα πράματα εἶχε μάθει στίς λίγες ἐβδομάδες που ἦταν στό στρατό.

Σ' ἕναν ἀπό τούς περιπάτους του μέ τὸν Περιηλῆ, ὁ Θανάσης συνάντησε ἕνα συνάδελφό του. Ἦταν ἕνα ψηλὸ καί ὀμορφο παιδί, που τοῦ πήγαιναν πολὺ τὰ στρατιωτικὰ ρούχα. Χαιρετήθηκαν μέ πολλή χαρὰ καί στάθηκαν σὲ μιὰ γωνιά καί μιλοῦσαν γιὰ τὰ γυμνάσια που εἶχαν κάνει τίς τελευταῖες ἡμέρες, πρὶν πάρουν ἄδεια καί ἔρθουν στό σπίτι τους. Εἶπαν πολλὰ καί διάφορα καί κατόπιν χαιρετήθηκαν καί χώρισαν.

— Ὅχι γιὰ πολὺ ὁμως, εἶπε ἄστεια ὁ Θανάσης, ἀφοῦ σὲ λίγο θὰ συναντηθοῦμε πάλι στό στρατώνα που εἶναι τώρα τὸ σπίτι μας.

Ὅταν ὁ φίλος του ἀπομακρύνθηκε καί τὰ δύο ἀδέρφια πῆραν τὸ δρόμο πρὸς τὴν πλατεία, ὁ Θανάσης μέ ὑπερηφάνεια εἶπε στὸν Περικλῆ ὅτι αὐτὸς ὁ φίλος του ὁ στρατιώτης, μέ τὸν ὁποῖο κουβέντιαζε, ἦταν γιὸς τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας.

— Εἶναι γιὸς ὑπουργοῦ; εἶπε μέ κατάπληξη ὁ Περικλῆς. Καί γιατί εἶναι ἀπλὸς φαντάρος σὰν καί σένα;

— Μὰ τί ἤθελες νά εἶναι; ἀπάντησε ἀπορημένος ὁ Θανάσης. Καί αὐτὸς κ' ἐγὼ καί ὅλοι οἱ ἄλλοι στρατιῶτες, που ὑπηρετοῦν στό λόχο μας καί σ' ὅλο τὸν ἑλληνικὸ στρατό, ἔχουμε γεννηθῆ ἀπὸ κάποιον Ἕλληνα πατέρα. Γι' αὐτὸ ὅλοι εἴμαστε ἴσοι! Ὅ,τι δουλεῖα καί ἂν κάνη ὁ πατέρας τοῦ ἑνὸς καί τοῦ ἄλλου καί ὅ,τι καί ἂν εἶναι ὁ ἴδιος, κανένας Ἕλληνας δέν ἔχει περισσότερα δικαιώματα ἀπὸ τούς ἄλλους!

— Δέν τὸ εἶχα σκεφθῆ ποτέ αὐτό, ὁμολόγησε ὁ Περικλῆς. Ἀλλά

τώρα πού μου τὸ λές, βλέπω ὅτι ἔχεις δίκιο. Πρὶν ἀπὸ λίγες ἡμέρες ὁ δάσκαλός μας μιλοῦσε γιὰ τὴν ἰσότητα τῶν Ἑλλήνων καὶ μᾶς εἶπε ὅτι στὴ χώρα μας, ὅπως καὶ σ' ὅλες σχεδὸν τὶς ἄλλες χώρες τῆς γῆς, οἱ ἄνθρωποι εἶναι ὅλοι ἴσοι μεταξύ τους ἀπέναντι τοῦ νόμου. Μᾶς εἶπε μάλιστα τὸ παράδειγμα τῶν σχολείων ἢ τοῦ Πανεπιστημίου, ὅπου κάθε Ἑλληνόπουλο μπορεῖ νὰ μπῆ, ἂν ξέρη γράμματα καὶ πετύχη στὶς ἐξετάσεις του.

—Ἐχει δίκιο ὁ δάσκαλός σας, εἶπε σοβαρὰ ὁ Θανάσης. Ἡ ἰσότητα εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα δικαιώματα πού ἔχει σήμερα ὁ ἄνθρωπος. Οὔτε ἡ καταγωγή, οὔτε ἡ περιουσία, οὔτε ἡ μόρφωση μποροῦν νὰ κάνουν ἓναν ἄνθρωπο ἀνώτερο ἀπὸ τὸν ἄλλο. Ἄν μάλιστα διαβάσης τὸ Σύνταγμά μας, θὰ δῆς ὅτι ἓνα ὁλόκληρο ἄρθρο γράφει γιὰ τὴν ἰσότητα καὶ λέει ὅτι ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ οἱ νόμοι ἰσχύουν γιὰ ὅλους τὸ ἴδιο.

— Δὲν ἦταν ὁμως πάντοτε ἴσοι, εἶπε ἐκείνη τῆ στιγμῆ ὁ Περικλῆς. Στὴν Ἱστορία πού κάναμε διάβασα ὅτι στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἐλεύθερους, ὑπῆρχαν καὶ οἱ δοῦλοι.

— Βέβαια δὲν ὑπῆρχε πάντοτε ἡ ἰσότητα μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, ἀπάντησε ὁ Θανάσης. Κάποτε, πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ὑπῆρχαν ἄνθρωποι πού ἦταν δοῦλοι καὶ οἱ ἐλεύθεροι τοὺς ἀγόραζαν καὶ τοὺς πούλαγαν καὶ τοὺς μεταχειρίζονταν σὰν τὰ ζῶα. Ἀλλὰ ὁ Χριστιανισμὸς πρῶτος καταπολέμησε τὴ δουλεία καί, ὅταν πέρρασαν πολλὰ χρόνια, ἡ ἰδέα τῆς ἰσότητας ἐκυριάρχησε σ' ὅλο σχεδὸν τὸν κόσμο. Καὶ στὴν πατρίδα μας, οἱ πρόγονοί μας, πού ἔκαναν τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821, ἓνα ἀπὸ τὰ πρῶτα πράγματα πού διακήρυξαν ἐπίσημα ἦταν πῶς ὅποιος πατᾶ τὸ χῶμα τῆς Ἑλλάδας εἶναι ἐλεύθερος ἄνθρωπος.

Μὲ τὴ συζήτηση ὁμως εἶχαν φθάσει στὴν πλατεία χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν καὶ ἐκεῖ ὁ Θανάσης μὲ τὸν ἀδερφό του μπήκαν στὸ ζαχαροπλαστεῖο νὰ φᾶνε ἓνα παγωτό.

Μιά Ξαφνική κληρονομιά

ταν δέκα τὸ βράδι. Ὁ Γιαννάκης εἶχε κιόλας κοιμηθῆ καὶ ἡ Καλλιόπη ἐτοιμαζόταν κ' ἐκείνη νὰ πέση στὸ κρεβάτι, ὅταν ἐχτύπησε δυνατὰ τὸ κουδούνι τῆς ἐξώπορτας. Ἦταν ὁ τηλεγραφετῆς. Ἐφερεν ἕνα τηλεγράφημα γιὰ τὸν κύριο Κώστα, πού τοῦ ἀνήγγελλε ὅτι ἡ ἀδερφή τῆς μητέρας του, πού ζοῦσε στὸ Ναύπλιο, εἶχε πεθάνει ξαφνικά! Ἀμέσως ὁ κύριος Κώστας ἐτοίμασε τὰ πράματά του, νὰ φύγη τὴν ἄλλη μέρα πρωὶ - πρωί, γιὰ νὰ παρευρεθῆ στὴν κηδεία τῆς θείας του.

Ἡ Καλλιόπη ἄκουσε τοὺς γονεῖς της νὰ λέν ὅτι ἡ θεία εἶχε παρουσία καὶ ὅτι θὰ τὴν κληρονομήσουν τ' ἀνίψια της, γιὰτὶ δὲν εἶχε παιδιά.

Τὸ ἄλλο πρωὶ ἡ Καλλιόπη συνόδευσε τὸν πατέρα της ὡς τὸ Σταθμὸ τῶν Λεωφορείων. Στὸ δρόμο βρῆκε εὐκαιρία νὰ τὸν ρωτήσῃ γιὰ τὴν κληρονομία.

— Πρέπει νὰ ξέρης, Καλλιόπη μου, ὅτι ὁ ἄνθρωπος γιὰ νὰ ζήσῃ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ὑλικά ἀγαθὰ. Ὅρισμένα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι δικά του καὶ ἀποτελοῦν τὴν ἰδιοκτησία του.

— Βέβαια τὸ ξέρω, εἶπε ἡ Καλλιόπη. Τὰ φουστάνια μου, ἡ σάκκα μου, τὰ βιβλία μου εἶναι ἰδιοκτησία μου.

— Καθένας λοιπὸν ἔχει δικαίωμα νὰ κάνῃ ὅ,τι θέλει μὲ τὰ δικά του πράματα καί, ὅταν αὐτὰ εἶναι πολλὰ, τὰ λέμε περιουσία, εἶπε ὁ κύριος Κώστας. Ὅσοι ἔχουν περιουσία, μποροῦν νὰ ὀρίσουν τί θὰ γίνῃ αὐτὴ μετὰ τὸ θάνατό τους, δηλαδὴ νὰ κάνουν διαθήκη. Ἄν ἕνας πεθάνῃ χωρὶς διαθήκη, τότε τὸν κληρονομοῦν τὰ παιδιά του καί, ἂν δὲν ἔχη παιδιά, οἱ ἄλλοι συγγενεῖς του.

— Ὡστε μπορεῖ ἡ θεία σου ἡ Κατίνα νὰ ἄφησε διαθήκη; ρώτησε ἡ Καλλιόπη.

— Βέβαια, ἀπάντησε ὁ κύριος Κώστας. Πολλοὶ εἶναι πού κάνουν διαθήκη καὶ ἀφήνουν τὴν περιουσία τους γιὰ νὰ γίνουν ἰδρύματα, νοσοκομεῖα, σχολὲς καὶ ἄλλα κοινωφελῆ ἔργα. Μά, ἂν δὲν ἄφησε διαθήκη, θὰ τὴν κληρονομήσουν τ' ἀνίψια της.

— Τò κράτος μπορεί νά μοῦ πάρη τήν περιουσία μου; ρώτησε ἡ Καλλιόπη.

—“Ὅχι, παιδί μου, εἶπε ὁ κύριος Κώστας. Τò Σύνταγμα λέει ὅτι κανένας δὲ μπορεί νά στερηθῆ ἀπό τήν ιδιοκτησία του. Ὑπάρχουν ὅμως περιπτώσεις, ὅπου, γιά νά ἀποκαταστήσῃ πρόσφυγες ἢ γιά νά γίνῃ ἕνας νέος δρόμος ἢ ἄλλα ἔργα, τò κράτος παίρνει τὰ ἀκίνητα ἀπό μερικούς ιδιοκτῆτες, γιά λόγους « δημοσίας ὠφελείας », ὅπως λένε. Κάνει δηλαδή ἀπαλλοτρίωση. Στήν περίπτωση αὐτή ὅμως πάντοτε ἀποζημιώνει τὸν ιδιοκτῆτη. Κάποτε τò κράτος, σὰν προστάτης τῶν πολλῶν, ἀφαιρεῖ τήν ιδιοκτησία ἀπό τοὺς λίγους γιά νά μοιράσῃ στοὺς πολλούς. Αὐτὸ ἐγίνε ἀρκετὲς φορές ὡς τώρα, ἀλλὰ καὶ τὸ 1953, μὲ τὰ μεγάλα ἀγροκτῆματα ποὺ μοιράστηκαν στοὺς γεωργούς. Θυμᾶσαι τὸν κουμπάρο μας, στὴν Κωπαΐδα, ποὺ πῆρε τὸ κτῆμα τὴν ἐποχὴ ἐκείνη; Τοῦ τὸ ἔδωσε τò κράτος, ἀφοῦ τὸ ἀπαλλοτρίωσε ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ ἐταιρεία.

Στὸ μεταξύ ὅμως ἔφθασαν στὰ λεωφορεῖα καὶ ἡ Καλλιόπη ἔμεινε νά φυλάξῃ τὰ πράματα, ὡς ποὺ νά βγάλῃ ὁ πατέρας της εἰσιτήριο.

Ἡ θεία φεύγει γιὰ τὰ λουτρά

Ἡ θεία Σοφία πέρασε ἀπόψε ἀπὸ τὸ σπίτι τῶν παιδιῶν γιὰ νὰ τοὺς ἀποχαιρετήσῃ. Ἦταν ὑπάλληλος σ' ἓνα Ὑπουργεῖο καὶ εἶχε πάρει τὴν ἄδειά της. Τὴν ἄλλη μέρα θὰ ἔφευγε γιὰ τὰ λουτρά. Ἦταν εὐχαριστημένη, γιατί εἶχε τὴν ἐλπίδα πὼς θὰ περνοῦσε καλὰ στὶς διακοπές της.

— Καὶ νὰ σκέφτομαι, καημένη Καλλιόπη, εἶπε στὴν ἀνιψιά της, ὅτι ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια οἱ ἐργάτες καὶ οἱ ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι δὲν ἔπαιρναν ποτὲ ἄδεια ἢ, ὅταν ἔφευγαν ἀπὸ τὴ δουλειά τους, δὲν τοὺς πλήρωναν τὸ μισθό!

— Ἀλήθεια, θεία; φώναξε ἡ Καλλιόπη. Μοῦ φαίνεται σχεδὸν ἀπίστευτο!

— Καὶ ὅμως, χρυσό μου παιδί, ἀκόμη καὶ ἡ Κυριακὴ ἀργία δὲν ἦταν ὑποχρεωτικὴ. Σήμερα ὅμως κάθε ἐργαζόμενος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀναπαυθῆ μιὰ μέρα τὴν ἐβδομάδα. Οἱ περισσότεροὶ κάθονται τὴν Κυριακὴ. Ἄλλοι, ὅπως ἐκεῖνοι ποὺ ἐργάζονται στὶς συγκοινωνίες ἢ στὰ κέντρα ἀναψυχῆς, ἀναπαύονται μιὰν ἄλλη μέρα τῆς ἐβδομάδας.

Ἡ Καλλιόπη τότε θυμῆθηκε πὼς εἶχε ἀκούσει ἀπὸ τὸν πατέρα της, ὅτι κάθε ἐργαζόμενος ἔχει δικαίωμα σὲ ἀνάπαυση καὶ σὲ ἡσυχία. Δὲν εἶχε ὅμως ποτὲ σκεφθῆ ὅτι χρειάστηκε τόσοσ καιρὸς καὶ τόσοι ἀγῶνες τῶν ἐργαζομένων γιὰ ν' ἀποκτήσουν οἱ ἄνθρωποι τὸ δικαίωμά τους αὐτὸ καὶ ὅτι, πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια ἀκόμα, δὲν τὸ εἶχαν.

Ἡ μιὰ σκέψη τὴν ὀδήγησε στὴν ἄλλη καὶ σὲ πράγματα ποὺ ποτὲ δὲν εἶχε συλλογισθῆ πρωτύτερα.

— Γιὰ πές μου, ἀλήθεια, θεία, μπορεῖ κανεὶς νὰ διαλέξῃ ὅποιο ἐπάγγελμα θέλει; ρώτησε.

— Ναί, Καλλιόπη μου. Σήμερα ἔχουμε τὴν ἐλευθερία τῆς ἐργασίας καὶ καθένας μπορεῖ νὰ διαλέξῃ τὴ δουλειά ποὺ τοῦ ταιριάζει περισσότερο. Δὲν ἦταν ὅμως πάντα ἔτσι. Ὑπῆρχε ἡ ἐποχὴ τῆς δουλείας, ὅπου οἱ δούλοι, ποὺ τοὺς ἀγόραζαν καὶ τοὺς πουλοῦσαν

ὅπως τὰ ζῶα, ἔκαναν ὅλες τὶς δουλειές. Σήμερα ἔχουμε τὶς μηχανές πού κάνουν τὶς βαριεῖς δουλειές καί, ὅσο προχωρεῖ ὁ πολιτισμός, οἱ ἄνθρωποι θά κουράζονται λιγώτερο μὲ τὸ σῶμα καί περισσότερο μὲ τὸ μυαλό, θά κάνουν δηλαδή λιγότερη χεῖρωνακτική δουλειά καί περισσότερη διανοητική. Τὰ τελευταῖα χρόνια ὁμως ὑπάρχουν καί ἠλεκτρονικὲς μηχανές πού κάνουν καί ὑπολογισμούς καί ἕνα σωρὸ ἄλλες διανοητικὲς ἐργασίες. Ἄλλά, Θεέ μου, πῶς ἄργησα! φώναξε ἔξαφνα ἡ θεία. Πρέπει νὰ ψωνίσω μερικὰ πράματα γιὰ τὸ ταξίδι μου, μιὰ ψάθα γιὰ τὸν ἥλιο, μιὰ μεγάλη πετσέτα γιὰ τὰ μπάνια καί μερικὰ τρόφιμα! Γειά σας, καλὴν ἀντάμωση!

—Ἄντιο, θεία μου! Καλὸ ταξίδι!

«Καὶ ὁμως κινεῖται»

Καλλιόπη πήρε προχθὲς γιὰ δῶρο ἓνα ὠραῖο βιβλίο. Ἦταν ἡ ζωὴ τοῦ Γαλιλαίου, τοῦ μεγάλου ἐκείνου φυσικοῦ, πού, ἐδῶ καὶ πέντε αἰῶνες, ἀνακάλυψε ὅτι ἡ Γῆ εἶναι στρογγυλὴ καὶ ὅτι γυρίζει γύρω ἀπὸ τὸν Ἥλιο. Μὲ χαρὰ τὸ διάβασε καὶ ὕστερα θέλησε νὰ διηγηθῆ ὅσα ἔμαθε στὸ Γιαννάκη καὶ τὸν Περικλῆ.

Τοὺς εἶπε λοιπὸν ὅτι τὴν ἐποχὴ τοῦ Γαλιλαίου οἱ ἄνθρωποι δὲν ἦταν ἐλεύθεροι νὰ σκέφτονται ὅπως θέλουν καὶ ὅτι ὁ Γαλιλαῖος καταδιώχθηκε γιὰ τὶς ιδέες του αὐτές.

— Φαντασθῆτε, παιδιά, τοὺς ἔλεγε ἡ Καλλιόπη, ὅτι ὁ Γαλιλαῖος στὸ δικαστήριο, ἐνῶ γονατιστὸς ἀρνιόταν τὶς ἀρχές του, λέγεται πῶς εἶπε: «Καὶ ὁμως κινεῖται!» ἐννοώντας τὴ Γῆ. Ἡ σκέψη του ἔμεινε ζωντανὴ καὶ ἀνεξάρτητη. Καὶ τελικὰ ἐθριάμβευσε!

Ὁ Περικλῆς πήγε σπῆτι συλλογισμένος καὶ τὴν ἄλλη μέρα στὸ σχολεῖο ρώτησε τὸν κύριο Χαρίδημο γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς σκέψης στὴν ἐποχὴ μας. Ὁ δάσκαλός του πρόθυμα τοῦ ἐξήγησε, ὅτι αὐτὴ εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς ἀρχές ἐκείνες, γιὰ τὶς ὁποῖες ἔχυσαν τὸ αἷμα τους οἱ λαοί. Σήμερα τὰ περισσότερα κράτη τοῦ κόσμου κατοχυρώνουν τὴν ἐλευθερία τῆς σκέψης μέσα στὰ Συντάγματά τους. Ἐπίσης ἀναγράφεται καὶ στὴν Παγκόσμια Διακήρυξη τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἄνθρώπου. Ἐνας νέος Γαλιλαῖος σήμερα δὲ θὰ καταδιωκόταν καὶ οἱ μεγάλοι φυσικοί, ἀστρονόμοι καὶ ἀτομικοὶ ἐπιστήμονες εἶναι οἱ ἄνθρωποι τοῦ αἰῶνα μας.

— Ἐν τούτοις, πρόσθεσε ὁ κύριος Χαρίδημος, καὶ στὰ τελευταῖα χρόνια ἔχουμε παραδείγματα σοφῶν πού καταδιώχθηκαν. Θὰ ἔχης ἀκούσει, Περικλῆ, γιὰ τὸν ξακουστὸ Ἀϊνστάϊν, πού μὲ τὶς ἐρευνές του συντέλεσε νὰ βρεθῆ ἡ διάσπαση τοῦ πυρῆνα τοῦ ἀτόμου. Ἐ, λοιπὸν, καὶ αὐτὸς ἐδιώχθηκε ἀπὸ τὴν πατρίδα του τὴ Γερμανία τὸ 1934, τὸν καιρὸ τοῦ Χίτλερ! Κατάφυγε στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες καὶ ἔγινε Ἀμερικανὸς πολίτης.

Τοῦ Περικλῆ τοῦ κεντήθηκε ἡ περιέργεια νὰ μάθῃ περισσότερα

για τή ζωή και τό ἔργο τῶν μεγάλων ἐρευνητῶν και ἀρχισε νά δα-
νειζεται ἀπό τοὺς συμμαθητές του βιβλία σχετικά μέ τοὺς μεγάλους
εὐεργέτες τῆς ἀνθρωπότητας.

Καί τότε συλλογίστηκε τί καλό πού εἶναι νά ὑπάρχη ἐλευθερία
τῆς σκέψης, γιατί χωρίς αὐτήν ὁ κόσμος δέ θά εἶχε προοδεύσει και
οἱ ἀνθρωποι δέ θά εἶχαν τά ἀγαθά πού ἔχουν σήμερα.

Ἡ γιορτὴ τοῦ πατέρα

τὸ σπίτι σήμερα εἶχανε γιορτὴ. Ἦταν 21 Μαΐου, τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, καὶ γιόρταζε ὁ κύριος Κώστας, ὁ πατέρας τῶν παιδιῶν.

Ἦταν νωρὶς καὶ οἱ ἐπισκέπτες δὲν εἶχαν ἔρθει ἀκόμη. Ἀλλὰ ὁ ταχυδρόμος πού πέρασε νωρίτερα εἶχε φέρεי ἀρκετὲς κάρτες μὲ εὐχὲς γιὰ τὸν κύριο Κώστα, ἀπὸ διαφόρους συγγενεῖς καὶ φίλους.

Ὁ Γιαννάκης πού ἦταν στὸ σπίτι ἐκείνη τὴν ὥρα τὶς πῆρε καὶ τὶς πῆγε στὸν πατέρα του στὸ σαλόνι. Εἶχε προσέξει ὅτι οἱ φάκελοι δὲν ἦταν κλειστοί, ὅπως τὰ ἄλλα συνηθισμένα γράμματα πού ἔφερνε ὁ ταχυδρόμος στὸ σπίτι· καὶ ρώτησε τὸν πατέρα του γιατί οἱ κάρτες εἶχαν ἀνοιχτοὺς φακέλους.

Ὁ κύριος Κώστας τοῦ ἐξήγησε ὅτι τὶς κάρτες τὶς ἔστειλαν σὲ ἀνοιχτὰ φάκελα, ἐπειδὴ ἔγραφαν μέσα εὐχὲς καὶ δὲν εἶχαν τίποτα κρυφὸ, οὔτε οἰκογενειακὰ μυστικά.

—Ὅλα τὰ προσωπικὰ ζητήματα, τὶς διαφορὲς ὑποθέσεις καὶ τὰ μυστικά τους, οἱ ἄνθρωποι τὰ γράφουν στὶς ἄλλες ἐπιστολές, πού τὶς κλείνουν προσεκτικά, γιὰ νὰ μὴν μπορῆ κανεὶς ἄλλος νὰ τὶς διαβάσῃ. Κανένας δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀνοίξῃ ἓνα ξένο γράμμα καὶ νὰ διαβάσῃ τὸ περιεχόμενό του, οὔτε τρίτος, οὔτε ὁ ὑπάλληλος τοῦ Ταχυδρομείου, γιατί αὐτὸ ἀπαγορεύεται ἀπὸ τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους. Αὐτὸ τὸ ὀνομάζομε « ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν », κατάληξε ὁ κύριος Κώστας, καὶ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ σπουδαῖα δικαιώματα τοῦ πολίτη. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὰ τηλεγραφήματα καὶ τηλεφωνήματα. Οἱ τηλεγραφετὲς, πού ἀπὸ τὴ θέση τους μαθαίνουν τί λέει ἓνα τηλεγράφημα, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τὸ ἀνακοινώσουν σὲ κανένα.

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ὁμως χτύπησε τὸ κουδούνι καὶ ὁ Γιαννάκης, πού κατάλαβε ὅτι ἦταν ἐπισκέπτες, ἄφησε τὸν πατέρα του κ' ἔτρεξε ν' ἀνοίξῃ τὴν ἐξώπορτα.

Ἦταν ὁ θεῖος του ὁ Χαρίλαος μὲ τὴ γυναίκα του καὶ εἶχαν ἔρθει νὰ εὐχηθοῦν χρόνια πολλὰ στὸν κύριο Κώστα.

Σε λίγο έφθασαν και άλλοι επισκέπτες και τὸ σαλόνι γέμισε κόσμο. Κουβέντιαζαν γιὰ πολλὰ και διάφορα.

Ὁ κύριος Κώστας μίλησε στοὺς φίλους του γιὰ τὴν ἀπορία τοῦ Γιαννάκη γιὰ τὶς ἀνοικτὲς κάρτες και ἕνας, ὁ κύριος Ἡλίας ὁ δικηγόρος, εἶπε στὸ Γιαννάκη ὅτι τὸ « ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν » εἶναι ἕνα μόνο ἀπὸ τὰ δικαιώματα ποὺ ἔχουν σήμερα οἱ πολῖτες τῆς χώρας.

—Ἐνα ἄλλο σοβαρὸ και μεγάλο δικαίωμα ποὺ ἔχουν σήμερα οἱ ἄνθρωποι, πρόσθεσε ὁ κύριος Ἡλίας, εἶναι τὸ « οἰκογενειακὸν ἄσυλον » ἢ « ἄσυλον τῆς κατοικίας ». Οἰκογενειακὸ ἄσυλο σημαίνει ὅτι κανένας, ὅποιος και ἂν εἶναι, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μπῆ στὸ σπίτι σας, ἂν ἐσεῖς δὲν τὸ θέλετε. Ἀκόμη και ἡ Ἀστυνομία δὲν μπορεῖ νὰ μπῆ μέσα σ' ἕνα σπίτι μόνη της, ἔστω και ἂν ἔχη σοβαροὺς λόγους γι' αὐτό. Πρέπει νὰ πάρη εἰδικὸ ἔνταλμα ἀπὸ τὸ δικαστή. Χωρὶς αὐτό, κάθε πολίτης ἔχει δικαίωμα νὰ κρατήσῃ τὴν πόρτα του κλεισμένη και νὰ μὴν ἀφήσῃ κανένα νὰ μπῆ μέσα.

Τοῦ Γιαννάκη τοῦ ἄρεσαν αὐτὲς οἱ συζητήσεις και κάθισε ἀρκετὴ ὥρα μαζί μὲ τοὺς μεγάλους, παρακολουθώντας τὶς κουβέντες τους.

Κατόπιν ἡ μητέρα του τὸν πῆρε και τὸν πῆγε στὸ διπλανὸ δωμάτιο, γιὰ νὰ φάῃ και νὰ κοιμηθῇ, γιατί τὴν ἄλλη μέρα ἔπρεπε νὰ πάῃ νωρὶς στὸ σχολεῖο.

Τὰ παιδιὰ συναντοῦν ἓνα δημοσιογράφο

κείνη τὴν Κυριακὴ εἶχαν ἑτοιμασίες στὸ σπίτι τοῦ Γιαννάκη.

Ἡ μητέρα στὴν κουζίνα ἄνοιγε φύλλο γιὰ σπανακόπιτα καὶ μαγεύειρε συγχρόνως ψητὸ τῆς κατσαρόλας. Θὰ εἶχαν γεῦμα τὸ μεσημέρι σ' ἓναν ξάδερφο τοῦ κυρίου Κώστα, δημοσιογράφο ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη.

Ὁ Γιαννάκης, γεμάτος περιέργεια, περιμένε νὰ δῆ πῶς εἶναι οἱ ἄνθρωποι ποὺ γράφουν τὶς ἑφημερίδες. Σὰν τοὺς ἄλλους νὰ εἶναι ἄραγε; Ὁ Περικλῆς κόλλησε κι αὐτὸς περιέργεια καὶ ζήτησε τὴν ἄδεια ἀπὸ τὴ μητέρα τοῦ Γιαννάκη νὰ περάσῃ μετὰ τὸ φαγητὸ νὰ δῆ κ' ἐκεῖνος τὸ δημοσιογράφο.

Ὅταν κτύπησε τὸ κουδούνι, ὁ Γιαννάκης ἔτρεξε πρῶτος ν' ἀνοίξῃ τὴν πόρτα καὶ εἶδε νὰ μπαίνει στὸ σπίτι ἓνας κύριος ποὺ δὲν ἦταν διαφορετικὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Ἦταν ἓνος ψηλὸς λεπτὸς ἄντρας μὲ μακριὰ μαλλιά. Κρατοῦσε στὰ χέρια του δύο ἑφημερίδες, ὅπως κρατοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι στὸν κόσμο, καὶ ἓνα κουτί μὲ γλυκά.

Ὅταν ἔμαθε ὅτι τὰ δύο παιδιὰ εἶχαν τὴν ἐπιθυμία νὰ μάθουν γιὰ τὶς ἑφημερίδες, γέλασε καλόκαρδα καὶ προθυμοποιήθηκε ν' ἀπαντήσῃ σ' ὅλες τὶς ἐρωτήσεις τους.

Πραγματικά, μετὰ τὸ φαγητὸ, τὴν ὥρα ποὺ ἡ μητέρα ἔψηνε τοὺς καφέδες, κατέφθασε καὶ ὁ Περικλῆς καί, μαζί μὲ τὸ Γιαννάκη, ἔβγαλαν στὴ μέση τὸν κύριο Μέμο, γιὰ ν' ἀρχίσουν νὰ τὸν ρωτοῦν.

Ὁ κύριος Μέμος πῆρε ἀπὸ τὸ τραπεζάκι, ὅπου τὶς εἶχε ἀφήσει, τὶς δύο ἑφημερίδες καὶ τὶς ἀπλωσε ἀπάνω στὸ τραπέζι.

— Νά, κοιτάξτε αὐτές, εἶπε, εἶναι καὶ οἱ δύο σημερινές.

Τοὺς ἔδειξε λοιπὸν τὴν πρώτη σελίδα, ὅπου ἦταν τηλεγραφήματα ἀπὸ τὴ Μέση Ἀνατολή γιὰ μιὰ μάχη ποὺ ἐγίνε μεταξὺ Ἀράβων - Ἰσραηλινῶν. Λίγο πιὸ πέρα ὑπῆρχε ἡ περιγραφή τοῦ νέου κατορθώματος τῶν ἀστροναυτῶν μὲ πολλὲς φωτογραφίες. Γύ-

ρισε μετά την τελευταία σελίδα και τούς διάβασε ειδήσεις από τις έπαρχίες, από ξένες μακρινές χώρες και αρκετά άλλα.

Κατόπιν έδωσε μιὰ από τις έφημερίδες στον Περικλή και του είπτε να βρῆ και αυτός κάτι που να τον ενδιαφέρει και να το διαβάση φωναχτά για να το ακούσουν όλοι.

‘Ο Περικλής έψαξε αρκετή ώρα την έφημερίδα και, στο τέλος, με δυνατή φωνή άρχισε να διαβάζει :

« Αύξάνουν αί τιμαί τῶν γλυκυσμάτων! »

“Όλοι γέλασαν τότε, γιατί ἤξεραν ότι ο Περικλής ήταν ο πιο λιχούδης τῆς παρείας.

‘Ο Γιαννάκης στο μεταξύ είχε πάρει την άλλη έφημερίδα και τῆ γύρισε άμέσως, για να διαβάση στην άθλητική στήλη ποια ποδοσφαιρική ομάδα είχε νικήσει στους χθεσινούς άγῶνες.

‘Ο κύριος Μέμος άρχισε τότε τῆ συζήτηση γύρω από τις έφημερίδες και τὰ παιδιὰ είπαν τὸ καθένα ὅ,τι ἤξερε για τὰ φύλλα που κυκλοφοροῦν στην ‘Αθήνα και στις άλλες πόλεις. ‘Ο κύριος Κώστας άνακατεύτηκε κι αυτός στη συζήτηση και παρακάλεσε τὸ δημοσιογράφο να τούς εξηγήση γιατί οί έφημερίδες ἢ ὁ Τύπος, ὅπως λένε γενικά τις έφημερίδες, λέγονται επίσης και « Τ ε τ ά ρ τ η ‘ Ε ξ ο υ σ ί α ».

‘Αμέσως ὁ Περικλής θέλησε να μάθη ποιές είναι οί άλλες τρείς έξουσίες.

— Εύχαρίστως θ’ άπαντήσω σε όλες σας τις έρωτήσεις, είπτε ὁ κύριος Μέμος. “Όσο περνοῦν τὰ χρόνια, τόσο μεγαλώνει ἡ σημασία και ἡ αξία του Τύπου. Σήμερα όλες τις ειδήσεις, ὅ,τι και ἂν γίνεται στην ‘Ελλάδα ἢ σε ὅποιαδήποτε άλλη χώρα, ακόμη και στην πιο άπομακρυσμένη γωνιά τῆς γῆς, μᾶς τις δίνει ἡ έφημερίδα και τὰ άλλα μέσα ένημερώσεως ὅπως τὸ Ραδιόφωνο και ἡ Τηλεόραση. Αὐτὰ θὰ μᾶς πληροφορήσουν για τούς πολέμους και τῆν εἰρήνη, για τούς σεισμούς και τις θεομηνίες, για τις νέες άνακαλύψεις τῆς ‘Επιστήμης, για τὰ κατορθώματα τῶν έξερευνητῶν.

— Για τὸν ‘Αθλητισμό! πετάχτηκε ὁ Γιαννάκης.

— Για τούς λόγους τῶν μεγάλων άρχηγῶν τῆς γῆς, πρόσθεσε με τῆ σειρά του ὁ κύριος Κώστας.

— Για τὸ Θέατρο και τις Καλές Τέχνες, είπτε ἡ Καλλιόπη, που

έκείνη τήν ώρα έμπαινε στήν τραπεζαρία βαστώντας τὸ δίσκο μὲ τοὺς καφέδες καὶ τὰ νερά.

— Βλέπω ὅτι μὲ προλαβαίνετε! φώναξε ὁ κύριος Μέμος παίρνοντας τὸ φλιτζάνι του. Θὰ εξακολουθήσω ὅμως. Ἡ ἔφημερίδα θὰ μᾶς πληροφορήσει τί ἀποφάσεις πῆρε ἡ Κυβέρνηση τοῦ τόπου μας, γιὰ τὶς συζητήσεις στὴ Βουλή, γιὰ ὅλα τέλος πάντων τὰ πράγματα ποὺ συμβαίνουν στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸν ἄλλον κόσμο. Καί, ὅπως ὁ Περικλῆς καὶ ὁ Γιαννάκης βρῆκαν ὁ καθένας κάτι ἄλλο ποὺ νὰ τοὺς συγκινή, ἔτσι καὶ ὁ κάθε ἀναγνώστης τῆς ἔφημερίδας του θὰ βρῆ μὴν εἶδηση ποὺ θὰ τὸν ἐνδιαφέρει πιὸ πολὺ ἀπὸ τὶς ἄλλες. Οἱ ἔφημερίδες ὅμως δὲ μᾶς δίνουν μονάχα τὰ νέα τῆς ἡμέρας, ἐξακολουθῆσε ὁ δημοσιογράφος, κάνουν καὶ κάτι πολὺ σπουδαιότερο. Γιὰ κοιτάξτε ἐδῶ, στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ τῆς πρώτης σελίδας! Αὐτὸ τὸ κομμάτι μὲ τὰ μεγάλα γράμματα εἶναι τὸ « κύριο ἄρθρο » καί, ἐδῶ στὴ μέση, αὐτὰ τὰ μικρὰ κομμάτια, εἶναι τὰ σχόλια τῆς ἔφημερίδας πάνω στὰ καθημερινὰ γεγονότα.

Τὰ παιδιὰ ἀμέσως ἔψαξαν καὶ τὴν ἄλλη ἔφημερίδα νὰ βροῦν τὰ σχόλια καί, ἀφοῦ τὰ βρῆκαν, θέλησαν νὰ μάθουν τὴ σημασία τους.

— Μὲ τὰ ἄρθρα τους, μὲ τὰ σχόλια καὶ μὲ ἓνα μεγάλο μέρος τῆς ὕλης ποὺ δημοσιεύουν, οἱ ἔφημερίδες ἐπηρεάζουν κατὰ κάποιον τρόπο τοὺς ἀναγνώστες τους καὶ τοὺς καθοδηγοῦν πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ, εἶπε ὁ κύριος Μέμος. Ἔτσι σχηματίζεται αὐτὸ ποὺ λέμε « κ ο ι ν ῆ γ ν ὡ μ ῆ ».

— Γιατί ὑπάρχουν τόσο πολλὲς ἔφημερίδες; θέλησε νὰ μάθῃ ὁ Γιαννάκης.

— Ἀκριβῶς γιατί ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν σκέπτονται τὸ ἴδιο. Κάθε ἔφημερίδα ἐκφράζει μιὰ μερίδα ἀπὸ τὴν κοινωνία ποὺ ἔχει ἀπόψεις ἀλλιώτικες καὶ κάποτε ἀντίθετες ἀπὸ τὶς ἄλλες, ἐξήγησε ὁ νέος φίλος τους.

— Γιὰ σταθῆτε! φώναξε ὁ Περικλῆς. Θυμήθηκα τώρα αὐτὰ ποὺ μᾶς εἶχε πῆ ὁ κύριος Κώστας γιὰ τὰ κόμματα. Ἔχουν οἱ ἔφημερίδες σχέσεις μὲ τὰ κόμματα;

— Καὶ βέβαια ἔχουν, ἀπάντησε ὁ δημοσιογράφος. Κάθε ἔφημερίδα ὑποστηρίζει καὶ ἓνα κόμμα, ἄλλες τὸ κόμμα ποὺ εἶναι στὴν Κυβέρνηση καὶ ἄλλες τὴν ἀντιπολίτευση. Καὶ κάθε ἄνθρωπος ποὺ

θ' αγοράση μιάν έφημερίδα, θά πάρη συνήθως εκείνη πού συμφωνεί μέ τό κόμμα του. 'Ακόμα μπορεί και μέ έπιστολή του πρòς τήν έφημερίδα νά έκφράση τή γνώμη του γιά τό ένα ή τό άλλο θέμα. 'Αλλά επίσης πολύς κόσμος αγοράζει τήν έφημερίδα και γιατί δημοσιεύει μυθιστορήματα ή άλλα πράματα πού τοῦ άρέσουν.

‘Ο κύριος Μέμος είχε πάρει φόρα, γιατί τοῦ άρεσε τό θέμα και εύχαριστίοταν νά βλέπη τά παιδιά νά τόν παρακολουθοῦν μέ άνοικτό τό στόμα.

— Στίς Δημοκρατίες ό Τύπος έκφράζει πιό πολὺ τό λαό και άπ' αὐτές τίς έκλογές άκόμα, γιατί οί έκλογές γίνονται κάθε τέσσερα χρόνια, ενώ ή έφημερίδα ζητᾶ κάθε μέρα άπό τόν πολίτη νά τή διαβάση. Γι' αὐτό άλλωστε λένε τόν Τύπο « Τέταρτη 'Εξουσία », γιατί, μέ τήν καθημερινή του έπαφή μέ τόν άναγνώστη, μπορεί νά τόν κάνη νά γίνη πραγματικός πολίτης, μέ συναίσθηση γιά τό ποιά εἶναι τά δικαιώματά του και ποιές οί υποχρεώσεις του.

— Τίς άλλες τρεῖς έξουσίες τίς ξέρουν τά παιδιά, πρόσθεσε ό κύριος Κώστας. Εἶναι ή νομοθετική, εκείνη δηλαδή πού κάνει τοὺς νόμους (ή Βουλή), ή εκτελεστική, εκείνη πού τοὺς εκτελεῖ (ό 'Αρχηγός τοῦ Κράτους και ή Κυβέρνηση), και ή δικαστική (δηλαδή τά δικαστήρια), πού εφαρμόζουν τοὺς νόμους σέ κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

‘Η ώρα όμως είχε περάσει και ό κύριος Μέμος ήθελε νά φύγη, γιατί είχε μιὰ δουλειά.

Τά παιδιά τόν εύχαρίστησαν και τόν άποχαιρέτησαν, αλλά έπί πολλήν ώρα άκόμη έξακολουθοῦσαν τή συζήτηση γιά τίς έφημερίδες.

Αὐτά τά φύλλα τό τυπωμένο χαρτί, πού τίς άλλες ήμέρες δέν τά πρόσεχαν και τόσο πολὺ, τώρα τοὺς έκαναν άλλιώτικη έντύπωση. Τά έβλεπαν σάν νά ήταν κάτι τό ζωντανό.

Ἄθλητικὸς ὄμιλος « Ὁ Ἀριστογείτων »

ιὰ Κυριακὴ πρῶτὴ ἢ πόρτα κτύπησε δυνατὰ καὶ ὁ Γιαννάκης ἔτρεξε ν' ἀνοίξη. Ἦταν ὁ Περικλῆς καὶ πέντε - ἕξι ἄλλα παιδιὰ γνωστὰ τους ἀπὸ τὴ γειτονιά.

— Ἀποφασίσαμε νὰ ιδρύσουμε ἕνα ἀθλητικὸ σωματεῖο, τοῦ εἶπαν. Καὶ περάσαμε νὰ σὲ πάρουμε, γιὰ νὰ συζητήσουμε πῶς θὰ γίνη. Τὸ οἰκόπεδο ποὺ εἶναι ἐδῶ κοντὰ θὰ μᾶς τὸ παραχωρήσουν γιὰ γήπεδο, ἂν κάνουμε τὸ σωματεῖο. Γιὰ σκέψου, ἀλήθεια, Γιαννάκη, νὰ μπορούμε νὰ παίζουμε βόλεϋ ἢ ποδόσφαιρο ἐδῶ στὴ γειτονιά καὶ ἀργότερα νὰ κάνουμε ὁμάδα δικὴ μας καὶ νὰ πηγαίνουμε στοὺς μεγάλους ἀγῶνες;

Τοῦ Γιαννάκη τοῦ ἄρσεε πάρα πολὺ ἡ ἰδέα καὶ ἀμέσως ἐτοιμάστηκε νὰ πάη μὲ τὰ παιδιὰ.

Ὁ Περικλῆς, σὰν ἀρχηγὸς τῆς παρέας, εἶχε ἤδη ζητήσει ἀπὸ τὸ γείτονά τους, τὸν κύριο Ἡλία, τὴν ἀδεία νὰ πᾶν νὰ τὸν ρωτήσουν πῶς πρέπει νὰ ἐνεργήσουν. Ὅλοι μαζί λοιπὸν ξεκίνησαν γιὰ τὸ σπίτι τοῦ δικηγόρου.

Ὁ κύριος Ἡλίας πῆρε ἐπίσημο ὕφος. Ὁδήγησε τὰ παιδιὰ στὸ γραφεῖο του, ποὺ εἶχε γύρω - γύρω στοὺς τοίχους βιβλιοθήκες μὲ βαριά χρυσοδεμένα βιβλία, ἔβαλε τὰ γυαλιά του καὶ ἄκουσε προσεκτικὰ τί ἤθελαν νὰ τοῦ ποῦν.

— Ἡ ἰδέα σας εἶναι πολὺ ὠραία, παιδιὰ μου, εἶπε. Στὴ σημερινὴ μας κοινωνία τὸ ἄτομο μόνο του δὲ μπορεῖ νὰ κάνη τίποτε. Μονάχα μὲ συλλογικὴ προσπάθεια μπορούμε νὰ συντελέσουμε στὴν πρόοδο καὶ στὸν πολιτισμὸ. Καὶ ὁ ἀθλητισμὸς εἶναι μιὰ ἐκδήλωση πολιτισμοῦ ποὺ μόνο συλλογικὰ γίνεται. Γιὰ νὰ δράσετε ὁμως συλλογικὰ, πρέπει νὰ ιδρύσετε ἕνα σωματεῖο. Μπορεῖτε νὰ τὸ ὀνομάσετε σύλλογο, σύνδεσμο, ἔνωση, ὄμιλο ἢ ὅπως ἀλλιῶς θέλετε. Σύμφωνα μὲ τὸ νόμο, θὰ εἶναι πάντα σωματεῖο.

— Τί πρέπει νὰ κάνουμε γιὰ νὰ τὸ ιδρύσουμε, κύριε Ἡλία; ρώτησε ὁ Περικλῆς.

— Πρέπει να μαζευτούν τουλάχιστον είκοσι πρόσωπα, τὰ ιδρυτικά μέλη. Καί αυτά θὰ ὑπογράψουν τὴν ιδρυτικὴ πράξη. Ἐκεῖ μέσα θὰ ἀναφέρεται πῶς λέγεται τὸ σωματεῖο. Ἀλήθεια, πῶς θέλετε νὰ τὸ ὀνομάσετε;

— Ἐγὼ σκέφθηκα νὰ τὸ ποῦμε «Ὁ Ἀριστογείτων», φώναξε ὁ Περικλῆς, γιατί ἡ γειτονιά μας εἶναι ἄριστη!

— Καλά, ἀφοῦ ἔτσι τὸ θέλετε. Ἀλλὰ πάντως πρέπει νὰ τὸ πῆτε «Ἀθλητικὸς Ὀμιλὸς ὁ Ἀριστογείτων», ὥστε στὸν τίτλο του νὰ φαίνεται καὶ ὁ σκοπὸς του, δηλαδὴ ὁ ἀθλητισμὸς.

Τὰ παιδιὰ ἄρχισαν νὰ διαφωνοῦν μεταξύ τους, γιατί σὲ μερικούς δὲν ἄρεσε «Ὁ Ἀριστογείτων» καὶ πρότειναν «Ὁ Βύρων» ἢ «Ὁ Λούης» ἢ ἄλλα ὀνόματα καὶ παρὰ λίγο νὰ γίνῃ καβγάς μέσα στὸ γραφεῖο τοῦ δικηγόρου.

— Ἐπὶ τέλους, τὸ ὄνομα τὸ ἀποφασίζετε ἀργότερα μεταξύ σας, εἶπε ὁ κύριος Ἥλιος. Ἐγὼ ἔχω νὰ σᾶς πῶ μόνο, ὅτι στὴν ιδρυτικὴ πράξη πρέπει ν' ἀναγράφεται καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ σωματείου, πού ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι κερδοσκοπικός.

— Καλά, κύριε Ἥλία. Στὸ γκαράζ ἐδῶ κοντὰ γράφει «Γιαννόπουλος, Γιαννάκης καὶ Σία» καὶ ξέρουμε ὅτι τὸ ἔχουν τέσσερες μαζί, εἶπε ὁ Περικλῆς. Τί εἶναι αὐτὴ ἡ συνεργασία; Εἶναι σωματεῖο;

— Ὁχι, Περικλῆ, εἶναι μία ἐμπορικὴ ἐταιρεία, ὅπου δουλεύουν τέσσερα ἄτομα μαζί καὶ μοιράζονται τὰ κέρδη. Ἀκριβῶς εἶναι τὸ ἀντίθετο τοῦ σωματείου, πού ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ ἔχῃ σκοπὸ τὰ κέρδη. Ἀλλὰ ἂς γυρίσουμε στὸ σωματεῖο. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ σκοπὸ, θὰ γράψετε καὶ τὴν ἔδρα, δηλαδὴ σὲ ποιά πόλη τῆς Ἑλλάδας εἶναι ἐγκατεστημένο τὸ σωματεῖο. Καὶ τὴ διάρκεια, δηλαδὴ γιὰ πόσον καιρὸ ἔχει συσταθῆ.

— Μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ ἑκατὸ χρόνια; θέλησε νὰ μάθῃ ὁ Γιαννάκης.

— Βέβαια, ἀπάντησε ὁ κ. Ἥλιος. Συνήθως ὁμως γράφουν γιὰ ἄοριστο χρόνο. Τὰ σωματεῖα μαζεύουν συνδρομὲς ἀπὸ τὰ μέλη τους ἢ κάνουν γιορτὲς καὶ ἐράνους γιὰ νὰ συγκεντρώσουν χρήματα, ὥστε νὰ ἐξυπηρετήσουν τὸ σκοπὸ τους.

— Ἔτσι κι ἐμεῖς πρέπει νὰ βροῦμε χρήματα, γιὰ νὰ διορθώσουμε τὸ γήπεδὸ μας, φώναξαν τὰ παιδιά.

— Εἶμαι βέβαιος ὅτι ὅλοι στὴ συνοικία θὰ σᾶς ὑποστηρίξουν, εἶπε ὁ δικηγόρος, μὰ πρέπει νὰ ξέρετε ὅτι, πρὶν ἀρχίσετε νὰ μαζε-

ετε χρήματα, οφείλετε να συντάξετε ένα καταστατικό του σωματείου, που θα λήη μέσα πώς διοικείται ο σύλλογός σας. Το καταστατικό είναι για τα σωματεία ό,τι είναι το Σύνταγμα για το κράτος. Αυτό θα το υποβάλετε στο δικαστήριο για να το εγκρίνη και, αφού γίνη αυτό, ο σύλλογός σας θα λέγεται έγκριμένο σωματείο ή νομικό πρόσωπο.

—'Αλήθεια, κύριε 'Ηλίας, τί είναι τα νομικά πρόσωπα; Να μιὰ εύκαιρία να τὸ μάθουμε κι αυτό τώρα!

—Νὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσω κι αυτό, εἶπε πρόθυμα ὁ δικηγόρος. Φυσικό πρόσωπο εἶναι ὁ ἄνθρωπος, νομικό πρόσωπο εἶναι μιὰ ομάδα ἀπὸ ἀνθρώπους που ἐνώνονται μὲ τὴ θέλησή τους γιὰ ἕνα σκοπό, ὅπως ἐσεῖς τώρα. Τὸ νομικό πρόσωπο ἔχει ζωὴ ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὰ πρόσωπα που τὸ ἀποτελοῦν. Μπορεῖ τὰ πρῶτα μέλη νὰ πεθάνουν καὶ νὰ συνεχίσουν ἄλλα, νεώτερα, τὸ ἔργο τους. Τὸ νομικό πρόσωπο ἔχει περιουσία ἄσχετη μὲ τὴν περιουσία τῶν μελῶν του. Ὑπάρχουν πλούσιοι που εἶναι μέλη φτωχῶν συλλόγων καὶ φτωχοὶ που συμμετέχουν σὲ πλούσια νομικά πρόσωπα. Ἄν μαζέψετε λεπτὰ γιὰ τὸ γήπεδό σας καὶ τὸ διορθώσετε καὶ γίνη ὠραίο, τὸ γήπεδο αὐτὸ θὰ εἶναι ἰδιοκτησία τοῦ συλλόγου σας καὶ ὄχι ἰδιοκτησία τοῦ Γιαννάκη, τοῦ Περικλῆ ἢ τῶν ἄλλων παιδιῶν.

— Ποιὸς ὅμως ἀποφασίζει τί θὰ κάνη ὁ σύλλογος; πετάχτηκε πάλι ὁ Γιαννάκης.

— Δὲ μὲ ἀφήνετε νὰ τελειώσω! εἶπε ὁ κύριος 'Ηλίας. Ὅπως τὸ κράτος διοικεῖται ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση, που τὴν ὑποδεικνύει ὁ λαός, ἔτσι καὶ στὸ σωματείο ἀποφασίζει τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο, που τὸ ἐκλέγει ἡ Γενικὴ Συνέλευση τῶν μελῶν, δηλαδή ὅλα τὰ μέλη τοῦ συλλόγου, μὲ τὸν τρόπο που προβλέπει τὸ καταστατικό.

— Ἐμεῖς μπορούμε νὰ γίνουμε σύμβουλοι καὶ πρόεδροι; ρώτησε ὁ Γιαννάκης.

— Ὅχι, παιδί μου, ἐξήγησε ὁ κύριος 'Ηλίας, γιατί εἴσατε ἀκόμη ἀνήλικοι. Τὸ συμβούλιο τοῦ συλλόγου σας πρέπει νὰ ἀποτελεσθῆ ἀπὸ Ἕλληνες πολίτες που εἶναι πάνω ἀπὸ 21 χρόνων. Ἐσεῖς ὅμως μπορεῖτε νὰ κάνετε μιὰν ομάδα νεολαίας μέσα στὸ σωματείο καὶ νὰ ἔχετε τὸ δικό σας πρόεδρο καὶ νὰ ἐνεργῆτε σύμφωνα μὲ τίς ὁδηγίες που θὰ σᾶς δίνη τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο.

—'Υπάρχουν πολλά σωματεία; θέλησε να μάθη ό Νίκος, ένα άπό τ' άλλα παιδιά.

— Βέβαια, υπάρχουν πολλές χιλιάδες σωματεία σε όλην τήν 'Ελλάδα και τό ίδιο πρόσωπο μπορεί να συμμετέχη σε όσα θέλει. Μπορώ δηλαδή έγώ να είμαι μέλος και σ' ένα άθλητικό και σ' ένα έκδρομικό και σ' ένα φιλανθρωπικό και σε πολλά άλλα σωματεία, ήταν ή άπάντηση. Να άποφασίσετε λοιπόν να βρήτε τά ιδρυτικά μέλη και να ξαναπεράσετε άπό δώ να σ'ς βοηθήσω για τό καταστατικό, τούς είπε τελειώνοντας.

Τά παιδιά εύχαρίστησαν και σηκώθηκαν να φύγουν.

'Εκείνη τήν ώρα μπήκε στο γραφείο ή σύζυγος του κυρίου 'Ηλία και έφερε ένα κουτί με σοκολατάκια, για να τρατάρη τήν παρέα. 'Ο Περικλής θυμήθηκε τότε να ρωτήσει άκόμη κάτι :

— Τώρα πού κατάλαβα τί είναι τά νομικά πρόσωπα, δέν μπορείτε να μου έξηγήσετε τί είναι τά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου;

Τ' άλλα παιδιά ήθελαν να φύγουν και τραβούσαν τόν Περικλή άπό τό σακκάκι. Αυτός όμως επέμενε και πραγματικά ό κύριος 'Ηλίας του έλυσε τήν άπορία του :

—'Όπως ό σύλλογός σας θα γίνη ένα νομικό πρόσωπο ανεξάρτητο άπό σ'ς, πού τόν ιδρύσατε με τή θέλησή σας, έτσι υπάρχουν και νομικά πρόσωπα πού ιδρύονται άπό τό κράτος, για να έχουν δική τους διαχείριση και ανεξάρτητη διοίκηση. Πάρτε π.χ. τό λιμάνι του Πειραιά, πού είναι τό μεγαλύτερο τής χώρας. 'Υπάρχουν ένα σωρό προβλήματα για να λειτουργήσει : πού θα ξεφορτώνουν τά καράβια, πού θα είναι οί άποθήκες για τά έμπορεύματα και τόσα άλλα. Αυτά όλα τό κράτος δε θέλησε να τά διαχειρίζεται μόνο του και ίδρυσε έναν ανεξάρτητο όργανισμό, πού δισικείται άπό ένα συμβούλιο. Αυτός ό 'Όργανισμός Λιμένος Πειραιώς ή ΟΛΠ είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, γιατί ιδρύθηκε άπό τό κράτος και μπορεί να διαλυθή άπό τό κράτος. Τό ίδιο μπορούμε να πούμε και για τόν ΟΤΕ πού φροντίζει για τήν τηλεφωνική έπικοινωνία ή για τή ΔΕΗ πού έχει αναλάβει τόν έξηλεκτρισμό τής χώρας.

— Περικλή, έλα επί τέλους! κραύγαζαν τ' άλλα παιδιά άπό τό δρόμο.

—'Εφθασα άμέσως! φώναξε ό Περικλής. Χαίρετε, κύριε 'Ηλία, και σ'ς εύχαριστούμε πάρα πολύ!

Τὰ νέα δεντράκια

κάψε ακόμη λίγο, είπε ὁ Γιαννάκης στὸν Περικλῆ.
Καὶ ἐγὼ θὰ πάω νὰ φέρω τὸ δέντρο.

Οἱ δύο φίλοι ἦταν μαζί μὲ τ' ἄλλα παιδιὰ τοῦ
σχολείου σὲ μιὰ πλαγιὰ τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ βοηθαῦ-
σαν γιὰ τὴν ἀναδάσωση.

Ἦταν πολὺ πρῶι κ' ἔκανε δροσιὰ καί, παρ' ὄλη
τὴν κούραση, τὰ παιδιὰ ἦταν εὐχαριστημένα ποὺ θὰ ἔμεναν ὄλη
τὴν ἡμέρα στὸ ὕπαιθρο.

Ὁ Γιαννάκης ἔφερε τὸ πευκάκι καὶ μαζί μὲ τὸν Περικλῆ τὸ ἔ-
βαλαν στὸ λάκκο ποὺ εἶχαν ἐτοιμάσει. Ὑστερα πῆγαν σ' ἓνα αὐ-
τοκίνητο βυτίο, ποὺ ἦταν σταματημένο ἀρκετὰ μακριὰ στὸ δρόμο,
κ' ἔφεραν δύο δοχεῖα νερὸ νὰ τὸ ποτίσουν. Ὁ Γιαννάκης ἔβγαλε
τότε ἀπὸ τὴν τσέπη του ἓνα μικρὸ κομμάτι τενεκέ. Τὰ δυὸ παιδιὰ
ἐχάραξαν τὰ ὀνόματά τους μ' ἓνα σουγιὰ στὸ τενεκεδάκι καὶ τὸ
κρέμασαν μὲ λίγο σύρμα στὸ δεντράκι.

— Ὅταν ξαναπεράσουμε ἀπὸ δῶ θὰ τὸ γνωρίσουμε! εἶπε ὁ
Περικλῆς. Νὰ δοῦμε, θὰ πιάση; Καὶ πόσον καιρὸ θὰ κάνη νὰ με-
γαλώση;

Τὸ μεσημέρι ποὺ σταμάτησαν γιὰ φαγητό, ὁ κύριος Χαρίδη-
μος τοὺς εἶπε πόση ἀνάγκη ἔχει ὁ τόπος μας ἀπὸ ἀναδάσωση —
γιατί μὲ τοὺς πολέμους καὶ ἰδίως μὲ τὶς πυρκαϊῆς καταστράφηκαν
πολλὰ δάση — καὶ τί εὐλογία ποὺ φέρνουν τὰ δέντρα. Τοὺς εἶπε
ἀκόμη ὅτι τὴ σημερινὴ ἀναδάσωση τὴν ὀργάνωσε τὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα.
Τὸ Ἰδρυμα αὐτὸ ἀσχολεῖται μὲ πολλὰ πράγματα, ἔχει τεχνικὲς σχο-
λές σὲ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδας καὶ δανεῖζει χρήματα στὶς Κοι-
νότητες νὰ κάνουν μικρὰ ἔργα.

— Αὐτὸ γίνεται καὶ τώρα. Ἡ γειτονικὴ Κοινότητα πῆρε δά-
νειο ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα γιὰ ν' ἀγοράσῃ τὰ δέντρα, τὰ φυτά-
ρια καὶ τοὺς κασμάδες καὶ ζήτησε τὴ βοήθεια τῶν σχολείων γιὰ νὰ
τὰ φυτέψῃ. Ἀνάλογα ἔργα γίνονται σὲ ὄλες τὶς ἐπαρχίες καὶ ἔτσι
τὸ Ἰδρυμα βοηθᾷ στὸν ἐκπολιτισμὸ τῆς χώρας.

— Θὰ εἶναι καὶ αὐτὸ σὰν τὸ ΙΚΑ, πετάχτηκε ἓνας μαθητῆς, ὁ

Πέτρος, που παρακολουθούσε τη συζήτηση. Ο πατέρας μου άρρώστησε το χειμώνα και το ΙΚΑ τον πήγε στο νοσοκομείο ως που να γίνη καλά.

— Δεν είναι ακριβώς το ίδιο, είπε ο κύριος Χαρίδημος. Στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανήκουν υποχρεωτικά όλοι οι εργαζόμενοι με μισθό ή ήμερομίσθιο (έκτος από τους δημοσίους υπαλλήλους). Αυτό τους φροντίζει όταν άρρωστήσουν και τους δίνει συντάξεις άμα γεράσουν και φύγουν από τη δουλειά.

— Υπάρχουν και άλλα τέτοια ιδρύματα, κύριε; ρώτησε σε μια στιγμή ο Περικλής, που ως εκείνη την ώρα άκουγε χωρίς να μιλά.

— Και βέβαια υπάρχουν. Παρατηρήσατε δεξιά στο δρόμο που έρχομαστε μια επιγραφή ΠΙΚΠΑ; Ήταν το ιατρείο του Πατριωτικού Ίδρυματος Κοινωνικής Προνοίας και Αντιλήψεως. Είδατε να περιμένουν απ' έξω γυναίκες με μωρά στην άγκαλιά;

— Αλήθεια, τις είδα. Γνώρισα μάλιστα και μια γειτόνισσά μας με το μωρό της, που το γέννησε μόλις τον περασμένο μήνα, είπε ο Περικλής.

— Γι' αυτές λοιπόν τις γυναίκες φροντίζει το ΠΙΚΠΑ. Έχει ιατρεία για τα βρέφη, παιδικούς σταθμούς για τα λίγο μεγαλύτερα παιδιά, παιδικές έξοχες και πολυϊατρεία για τα παιδιά των σχολείων και παρέχει, γενικά, κάθε είδους προστασία στη μητέρα και το παιδί. Έχει μάλιστα και αυτοκίνητα με οδοντιατρεία μέσα, που πηγαίνουν στα χωριά και κοιτάζουν όσα παιδιά έχουν χαλασμένα δόντια.

— Τί άστείο που μου φαίνεται! είπε ο Γιαννάκης. Φαντάσου να τρέχη το αυτοκίνητο και σύ να κάθεται στην καρέκλα να περιμένης να σου βγάλει ο γιατρός το δόντι!

— Τί κουτός που είσαι! τον διόρθωσε ο Περικλής. Βέβαια θα σταματήσει το αυτοκίνητο την ώρα που εργαζεται ο γιατρός...

— Να σ'ας πω και για ένα άλλο σπουδαίο ίδρυμα, που πρέπει να το ξέρετε όλοι, έξακολούθησε ο κύριος Χαρίδημος. Είναι ο Έρυθρος Σταυρός.

Τα παιδιά όμως τον ήξεραν, γιατί πολλά από αυτά είχαν ασχοληθῆ με τον Έρυθρο Σταυρό Νεότητας και το καθένα πρόσθεσε κάτι που ήξερε για να συμπληρώσει το δάσκαλο. Και να τί βγήκε από τη συζήτηση:

Ο Έρυθρος Σταυρός είναι ένας διεθνής οργανισμός που φροντί-

ζει, τὸν καιρὸ τοῦ πολέμου, νὰ περιθάλη τὸς τραυματίες καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καί, ὅταν εἶναι εἰρήνη, γιὰ τὴν ὑγεία τοῦ κόσμου. Σὲ κάθε χώρα ὑπάρχει καὶ ἓνας Ἐρυθρὸς Σταυρὸς καὶ ὅλοι μαζί συνεργάζονται στὸ Διεθνή Ἐρυθρὸ Σταυρὸ πού ἔχει τὴν ἔδρα του στὴ Γενεύη τῆς Ἑλβετίας. Ὅταν εἶναι πόλεμος, ὅλοι οἱ στρατοὶ σέβονται τὰ νοσοκομεῖα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ δὲν τὰ βομβαρδίζουν. Ἐπίσης εἶναι σεβαστοὶ οἱ γιατροὶ καὶ οἱ ἀδελφές τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

Ὁ Γιαννάκης ὅμως εἶχε μιὰ ἀπορία.

— Οἱ Τοῦρκοι ἔχουν καὶ αὐτοὶ Ἐρυθρὸ Σταυρὸ;

— Ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι χριστιανοὶ καὶ ὁ σταυρὸς δὲν εἶναι γι' αὐτοὺς σύμβολο, ἔχουν τὴν Ἐρυθρὰ Ἡμισέληνο, πού εἶναι τὸ ἴδιο ὅπως ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς στὰ ἄλλα κράτη, ἐξήγησε ὁ κύριος Χαρίδημος.

Καὶ ὕστερα τοὺς εἶπε γιὰ τὸν Ἑλληνικὸ Ἐρυθρὸ Σταυρὸ, πού φροντίζει νὰ ἐκπαιδεύη ἀδελφές, ἔχει νοσοκομεῖα, ἰατρεῖα, σταθμοὺς πρώτων βοηθειῶν καὶ τόσα ἄλλα χρήσιμα ἰδρύματα.

Τὸ διάλειμμα ὅμως εἶχε τελειώσει καὶ τὰ παιδιὰ ἔπρεπε νὰ φύτσουν καὶ τὰ ἄλλα δεντράκια. Προχώρησαν λοιπὸν τὸ καθένα πρὸς τὴ θέση του, κουβεντιάζοντας.

— Ξέρεις, τώρα ἄρχισα νὰ καταλαβαίνω αὐτὰ πού μάθαινα τόσα χρόνια στὸ σχολεῖο, πὼς κάθε ἄνθρωπος πρέπει ν' ἀγαπάη καὶ νὰ βοηθᾷ τὸ συνάνθρωπό του, εἶπε συλλογισμένος ὁ Γιαννάκης. Καὶ ὅλ' αὐτὰ τὰ ἰδρύματα πού μᾶς ἀνέφερε ὁ κύριος Χαρίδημος, τί ἄλλο εἶναι παρὰ μιὰ τέτοια βοήθεια;

— Πολὺ καλά τὸ διατύπωσες, Γιαννάκη! εἶπε ὁ δάσκαλός τους, πού τοὺς εἶχε ἀκολουθήσει ὡς τὸ μέρος πού ἔπρεπε νὰ δεντροφυτευθῇ· καὶ πρόσθεσε: Εἶναι μιὰ βοήθεια ὀργανωμένη, γιὰ νὰ μὴν πηγαίνουν χαμένες οἱ σκόρπιες δυνάμεις τοῦ κάθε ἀτόμου.

Λέγοντας αὐτὰ, ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη του δύο καραμέλες καὶ ἔδωσε ἀπὸ μία σὲ κάθε παιδί. Τόσο ἦταν εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ὠραία συζήτηση πού εἶχαν κάνει.

Ένας πρεσβευτής επιδίδει τὰ διαπιστευτήριά του

ταν διακοπές του Πάσχα. Τὰ σχολεία ἦταν κλειστά. Ὁ Γιαννάκης, ὁ Περικλῆς καὶ ἡ Καλλιόπη ξεκίνησαν ἕνα ὥραϊο πρωὶ μετὴν τὴν λιακάδα καὶ πήγαν στὸ Στάδιο, νὰ παρακολουθήσουν τὴν προπόνηση ποὺ γινόταν ἐκεῖ, γιὰ τοὺς Πανελληνίους Ἀγῶνες. Ἐμάλωσαν μεταξύ τους, γιὰ τὸ καθένα ἀπὸ τὰ δύο ἀγῶρια ἔλεγε πῶς θὰ κερδίσει ἄλλος ἀθλητὴς καὶ δὲ μπορούσαν νὰ συμφωνήσουν.

Τὴν ὥρα ποὺ γυρίζαν ἀπὸ τὴν ὁδὸν Ἑρῳδοῦ Ἀττικοῦ στὸ σπίτι, τοὺς σταμάτησαν οἱ εὐζωνοὶ τῆς Φρουρᾶς καὶ τότε εἶδαν νὰ περνᾷ ἕνα ὥραϊο αὐτακίνητο καὶ μέσα καθόταν ἕνας κύριος μετὰ ὀλόχρυση κεντημένη στολή καὶ καπέλο μετὰ φτερά.

Μὲ περιέργεια ρώτησαν νὰ μάθουν ποιοὺς εἶναι καὶ ὁ σκοπὸς τοὺς ἐξήγησε, ὅτι εἶναι ὁ νέος πρέσβυς τῆς Ὀλλανδίας, ποὺ πήγαινε νὰ ἐπιδόσει τὰ διαπιστευτήριά του στὸν Ἀρχηγὸ τοῦ Κράτους.

Τὰ παιδιά στάθηκαν νὰ ἰδοῦν περισσότερο καὶ εἶδαν τὴν Φρουρὰ νὰ παρουσιάζει τὰ ὄπλα καὶ τὸν πρέσβυ νὰ καταβαίνει μετὰ πολλὴν ἐπισημότητα.

Ὁ Γιαννάκης καὶ ὁ Περικλῆς δὲν ἤξεραν οὔτε τί θὰ πῆ πρέσβυς, οὔτε τί εἶναι τὰ διαπιστευτήρια. Ἡ Καλλιόπη ὁμῶς, σὰν πιὸ μεγάλη, κάτι εἶχε διαβάσει καὶ μπόρεσε νὰ τοὺς ἐξηγήσει :

—Ἡ Ἑλλάδα δὲν εἶναι ἀπομονωμένη χώρα μέσα στὸν κόσμον, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχη σχέσεις μετὰ ὅλα τὰ ἄλλα κράτη. Γιὰ τὸ πάντοτε ὑπάρχουν ζητήματα, ὅπως π.χ. τὸ ἐμπόριο, ἡ ναυτιλία, ἡ ζωὴ τῶν Ἑλλήνων στὰ ξένα μέρη καὶ τῶν ξένων στὴν Ἑλλάδα, ποὺ πρέπει νὰ κανονίζονται μετὰ συνεννόηση μεταξύ τῶν κρατῶν. Κάθε κράτος στέλνει στὰ ἄλλα εἰδικούς ἀπεσταλμένους του, ποὺ λέγονται διπλωματικοὶ ἀντιπρόσωποι.

—Ἄ, κατάλαβα! φώναξε ὁ Περικλῆς. Ὁ κύριος Μῆτσος ὁ σω-

φέρ μού είχε εξηγήσει προχθές, ότι τὸ Δ.Σ. πού γράφουν μερικά αὐτοκίνητα θὰ πῆ Διπλωματικὸ Σῶμα.

— Βέβαια, ἀπάντησε ἡ Καλλιόπη. Οἱ πρέσβεις εἶναι οἱ ἀρχηγοὶ κάθε ξένης ἀντιπροσωπείας στὴ χώρα μας. Ἡ κάθε Πρεσβεία θεωρεῖται ὅτι εἶναι ξένο ἔδαφος καὶ ὄχι ἑλληνικό. Γι' αὐτὸ θὰ ἰδοῦμε τώρα ἀνεβαίνοντας ἀρκετὲς ξένες σημαίες νὰ κυματίζουν στὰ γύρω μέγαρα. Αὐτὲς εἶναι οἱ σημαίες τῶν Πρεσβειῶν.

— Μὰ τὰ διαπιστευτήρια τί πράμα εἶναι; ρώτησε ὁ Γιαννάκης.
Ἡ Καλλιόπη ὅμως κι αὐτὸ τὸ ἤξερε. Ἦταν τρομερὴ!

— Εἶναι τὰ ἐπίσημα χαρτιά, μὲ τὰ ὁποῖα ἡ Βασίλισσα τῆς Ὀλλανδίας ἀναθέτει σ' αὐτὸν τὸν κύριο, πού εἶδαμε τώρα, τὴν ἐκπρωσώπισή της στὴν Ἑλλάδα.

— Καὶ οἱ πρόξενοι τί πράμα εἶναι; ρώτησε ὁ Γιαννάκης. Γιατὶ θυμᾶμαι ὅτι ὁ θεῖος πού ἦρθε ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ ἐπήγαινε στὸ Ἀμερικανικὸ Προξενεῖο.

— Καὶ αὐτὸ τὸ ξέρω, εἶπε ἡ Καλλιόπη. Δουλεῖα τῶν προξένων εἶναι νὰ φροντίζουν γιὰ τὰ συμφέροντα τῶν συμπολιτῶν τους, στὴ χώρα ὅπου βρίσκονται, δηλαδὴ τὸ Ἀμερικανικὸ Προξενεῖο γιὰ τοὺς Ἀμερικανούς, τὸ Γαλλικὸ γιὰ τοὺς Γάλλους καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Ἐκεῖ πηγαίνουν καὶ ὅσοι θέλουν νὰ θεωρήσουν τὰ διαβατήριά τους, γιὰ νὰ ταξιδέψουν στὸ κράτος πού ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὸ Προξενεῖο.

Ἡ ὥρα ὅμως πέρασε μὲ τὴν κουβέντα καί, ὅταν τὰ παιδιά ξεκίνησαν νὰ φύγουν, εἶχαν τὴν τύχη νὰ ἰδοῦν καὶ πάλι τὸν πρέσβυ πού ἔβγαινε ἀπὸ τὸ Μέγαρο καὶ νὰ θαυμάσουν τὴν ὠραία χρυσοκέντητη στολή του.

Ὅταν ἔφθασαν στὸ σπίτι, συζητοῦσαν ἀκόμη γιὰ τοὺς διπλωμάτες καὶ γιὰ τὶς σχέσεις πού ἔχουν τὰ κράτη μεταξύ τους. Καὶ ἡ συζήτηση ἐξακολούθησε καὶ στὸ τραπέζι.

Ἐκεῖ, ἀκούγοντάς τους ὁ κύριος Κώστας, βρῆκε εὐκαιρία νὰ τοὺς ἐξηγήσει καὶ πολλὰ ἄλλα πράματα γιὰ τὶς σχέσεις τῶν κρατῶν μεταξύ τους.

Τοὺς εἶπε λοιπὸν πὼς ἀπὸ τὰ παλιὰ τὰ χρόνια τὰ κράτη προσπαθοῦσαν νὰ ἰδρῦσουν, μὲ συνθήκες, διεθνεῖς ὀργανισμούς, πού θὰ ἔλυσαν εἰρηνικὰ τὶς διαφορὲς πού ἔχουν μεταξύ τους οἱ χῶρες.

Ἡ Καλλιόπη θυμήθηκε τότε πὼς εἶχε πάει μὲ τὸ Γυμνάσιο ἐκ-

δρομή στους Δελφούς και ή καθηγήτρια τους είχε μιλήσει για τις άρχαιες 'Αμφικτυονίες, πού ήταν ό πρώτος τέτοιος όργανισμός στον κόσμο.

— Και σήμερα υπάρχει ένας τέτοιος όργανισμός, είπε ό κύριος Κώστας. Τόν λένε 'Οργανισμό 'Ηνωμένων 'Εθνών και για συντομία ΟΗΕ. Αύτός ό όργανισμός ιδρύθηκε τό 1945, μετά τό τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. 'Εχει τήν έδρα του τώρα κοντά στη Νέα 'Υόρκη, στην 'Αμερική. Τόν ίδρυσαν με μιá διεθνή συνθήκη όλα τá κράτη πού είχαν πολεμήσει μαζί και πού ήθελαν νά μήν ξαναγίνη πόλεμος. 'Όταν έχουν τώρα διαφορές μεταξύ τους, καταφεύγουν στον ΟΗΕ και αύτός προσπαθεί νά τις λύση. Συχνά τό πετυχαίνει. Καί, αν καμιά φορά δέν τό κατορθώνη με τήν πρώτη, θά τό κατορθώση άργότερα. Πολλές φορές με τήν επέμβαση του ΟΗΕ σταμάτησε ένας πόλεμος, πού χωρίς άλλο θά γινόταν, αν δέν υπήρχε ό όργανισμός αυτός.

— Αύριο θά ζητήσω από τον κύριο Χαρίδημο τον Καταστατικό Χάρτη των 'Ηνωμένων 'Εθνών. Μοϋ είπε πως τον έχουμε στο σχολείο, φώναξε ό Γιαννάκης.

— 'Υπάρχουν όμως και άλλοι διεθνείς οργανισμοί, εκτός από τον ΟΗΕ, πετάχτηκε ή Καλλιόπη, πού είχε σήμερα τήν ευεργετική της, γιατί τά ήξερε όλα καλύτερα. Στο σχολείο μας μάθαμε και για τήν ΟΥΝΕΣΚΟ, πού είναι ή διεθνής όργάνωση για τήν εκπαίδευση και τά σχολεία γενικά. Τό όνομά της σχηματίστηκε από τά αρχικά γράμματα του τίτλου της στα άγγλικά. Αύτή φροντίζει νά βοηθή τά σχολεία στις πιό φτωχές περιοχές του κόσμου, νά κάνη προγράμματα για μαθήματα και εκπαιδευτικές έκδρομές, νά δίνη ύποτροφίες στους καλύτερους μαθητές κλπ. Μας είπαν μάλιστα ότι με τή μεσολάβηση τής Ούνέσκο μπορούμε ν' αρχίσουμε άλληλογραφία με τά παιδιά των σχολείων σε άλλα μέρη του κόσμου. 'Εγώ θέλω νά βρω μιá συιομήλική μου στη Σουηδία και θ' αρχίσω νά τής στέλνω γράμματα και νά μου στέλνη κ' εκείνη. Θά τής γράψω στα γαλλικά, πού είναι και για κείνην και για μένα ξένη γλώσσα. Νά δής τί ώραία πού θά μάθω έγώ πως ζούν οι άνθρωποι στη Σουηδία κι εκείνη θά μάθη ό,τι τήν ενδιαφέρει για μας τους 'Ελληνες.

— Μπράβο, Καλλιόπη! είπε ό πατέρας. Νά ξέρης πως αυτό είναι ή άρχή για ν' άναπτυχθί τό αίσθημα τής φιλίας μεταξύ των

Αίγυπτος
Αιθιοπία
'Ακτή 'Ελεφαντοστού
'Αλβανία
'Αλγερία
'Ανω Βόλτα
'Αργεντινή
Αυστραλία
Αυστρία
'Αφγανιστάν
Βέλγιον
Βενεζουέλα
Βιρμανία
Βολιβία
Βουλγαρία
Βραζιλία
Γαλλία
Γερμανία Δυτική
Γερμανία 'Ανατολική
Γιουγκοσλαβία
Γκάμπια
Γκαμπόν
Γκάνα
Γκρενάδα
Γουατεμάλα
Γκουϊνέα 'Ισημερινού
Γκουϊνέα Μπισιάο
Δανία
Δαχομέη
Δομινικανική Δημοκρ.

'Ελλάς
'Ενωση Σοβιετικών Σο-
σιαλιστικών Δημοκρα-
τιών
Ζαΐρ
Ζάμπια
'Ηνωμ. Πολ. 'Αμερικής
'Ηνωμένα 'Αραβικά 'Εμι-
ράτα
'Ηνωμένη Δημοκρατία
Τανζανίας
'Ηνωμένον Βασίλειον
'Ιαμαϊκή
'Ιαπωνία
'Ινδία
'Ιορδανία
'Ιράκ
'Ιράν
'Ιρλανδία
'Ισημερινός
'Ισλανδία
'Ισπανία
'Ισραήλ
'Ιταλία
Καμερόν
Καμπότζη
Καναδάς
Κεντρική 'Αφρικανική
Δημοκρατία
Κένυα

Κεϋλάνη
Κίνα
Κιμέρη
Κόγκο
Κολομβία
Κόστα Ρίκα
Κούβα
Κουβέιτ
Κονατάρ
Κύπρος
Λάος
Λαϊκή Δημοκρατία τῆς
'Υέμενης
Λευκορωσική Σ.Σ.Δ.
Λίβανος
Λιβερία
Λιβύη
Λουξεμβούργον
Μαδαγασκάρη
Μαλαία
Μαλαισία
Μαλδιβαι Νῆσοι
Μάλι
Μάλτα
Μαρόκον
Μαυριτανία
Μεξικόν
Μογγολία
Μπάγκλα Ντσές
Μπαχάμας

Μπαχρέιν	Ουκρανική Σ.Σ.Δ.	Σουηδία
Μπαρμπάστ	Ούρουγουάη	Συρία
Μπουτάν	Πακιστάν	Σρί Λάνκα
Μποτσβάνα	Παναμάς	Τανζανία
Μπουρούντι	Παραγουάη	Ταϊλάνδη
Νέα Ζηλανδία	Περού	Τόγκο
Νεπάλ	Πολωνία	Τουρκία
Νιγηρία	Πορτογαλία	Τρίνιταντ - Τομπάγκο
Νίγκερ	Ρουάντα	Τσάντ
Νικαράγουα	Ρουμανία	Τσεχοσλοβακία
Νορβηγία	Σαλβαντόρ	Τυνησία
Νότιος Ἀφρική	Σαουδαραβία	Φιλιππίναι
Ὀλλανδία	Σενεγάλη	Φινλανδία
Ὀμάν	Σιγκαπούρη	Φίτζι
Ὀνδούρα	Σιέρα Λεόνε	Χαϊτή
Ούγγαρία	Σομαλία	Χιλή
Ούγκάντα	Σουδάν	Χονδούρας

Στὸν ΟΗΕ μετεῖχαν τὸν Σεπτέμβριο 1974 138 Κράτη.

λαῶν. Γιατί, ὅταν οἱ λαοὶ γνωρισθοῦν καλὰ μεταξύ τους, τότε καὶ οἱ χῶρες θὰ συνεργασθοῦν γιὰ τὴν εἰρήνη καὶ τὴν πρόοδο τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἄπο κείνη τὴν ἡμέρα ὁ Γιαννάκης καὶ ὁ Περικλῆς ἐπείραζαν συνεχῶς τὴν Καλλιόπη καὶ τὴ ρωτοῦσαν ἂν βρῆκε τὴ φίλη τῆς ἀπὸ τῆ Σουηδία καὶ πῶς τὴ λέγανε! Μήπως λεγόταν Ἰγκριδ;

Ὁ θεῖος φθάνει ἀπὸ τὴν Ἀμερική

Ὁ πλοῖο σφύριξε χαρούμενα μπαίνοντας μέσα στὸ λιμάνι καὶ οἱ ἐπιβάτες χαιρετοῦσαν τοὺς συγγενεῖς ποὺ τοὺς περίμεναν στὴν ἀποβάθρα ἔξω ἀπὸ τὰ κάγκελα τοῦ Τελωνείου. Ἐρχόταν ἀπὸ τὴν Ἀμερική καὶ οἱ περισσότεροι ἐπιβάτες ἦταν Ἕλληνες ἐγκατεστημένοι ἐκεῖ, ποὺ ἐπέστρεφαν ὕστερ' ἀπὸ πολλὰ χρόνια γιὰ νὰ ἰδοῦν τὴν πατρίδα τους καὶ τοὺς δικούς τους.

Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ἦταν καὶ ὁ θεῖος τοῦ Γιαννάκη. Καὶ ὁ Γιαννάκης μὲ τὸν πατέρα του περίμεναν κοντὰ στὸ Τελωνεῖο νὰ τὸν ὑποδεχθοῦν.

Τί χαρὲς ἔγιναν, ὅταν ὁ θεῖος, ἀπὸ τὴ γέφυρα τοῦ βαποριοῦ, τοὺς χαιρέτησε κουνώντας τὸ μαντήλι! Πρὶν ὅμως τὸν πλησιάσουν γιὰ νὰ τὸν καλωσορίσουν ἀπὸ κοντὰ, νὰ τὸν ἀγκαλιάσουν καὶ νὰ τὸν φιλήσουν ὁ θεῖος ἔπρεπε νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ Τελωνεῖο.

Ὁ Γιαννάκης, ὅλο περιέργεια, θέλησε νὰ μάθῃ τί εἶναι τὸ Τελωνεῖο καὶ ὁ πατέρας του προσπάθησε νὰ τοῦ τὸ ἐξηγήσῃ :

— Τὸ κράτος ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ λεπτὰ, Γιαννάκη, γιὰ νὰ πληρώσῃ τὸ στρατό, τὴν ἀστυνομία, τὰ δικαστήρια, τοὺς δασκάλους καὶ ὅλα τ' ἄλλα πράγματα ποὺ ζητᾶμε ἀπὸ αὐτὸ νὰ κάνῃ. Ἀπὸ ποῦ θὰ τὰ βρῆ τὰ λεπτὰ γιὰ νὰ τὰ πληρώνῃ ὄλ' αὐτά;

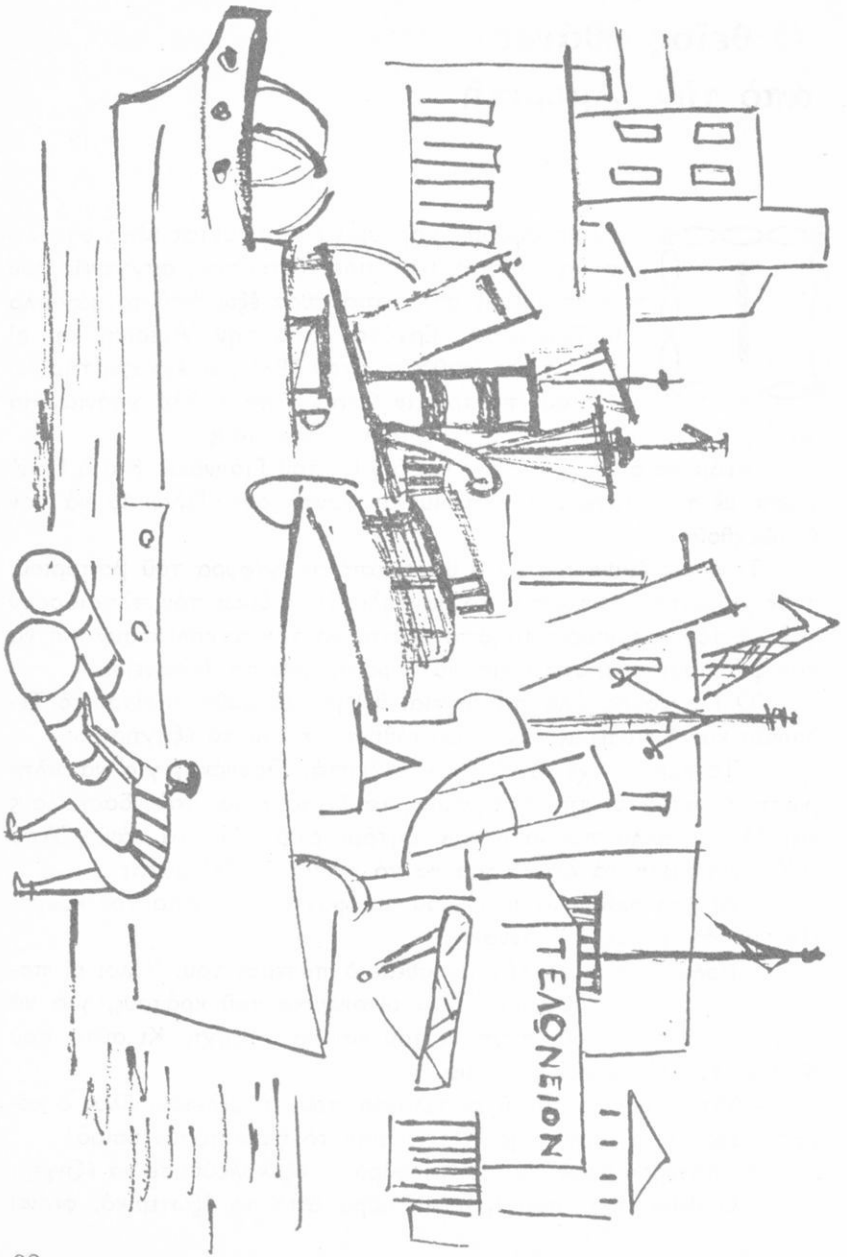
— Δὲν τὸ σκέφθηκα ποτέ μου, μὰ φαντάζομαι ἀπὸ τὸν κόσμο, εἶπε κατὰπληκτος ὁ Γιαννάκης.

— Πολὺ σωστὰ τὰ λές, πρόσθεσε ὁ πατέρας του. Ὅλοι οἱ πολίτες πρέπει νὰ συμβάλλουν στὰ οἰκονομικὰ τοῦ κράτους, γιὰ νὰ μπορῆ νὰ ἐκτελῆ τοὺς σκοποὺς του καὶ νὰ ὑπάρχῃ. Κι αὐτὸ ποὺ δίνουν, τὸ λέμε φόρο ἢ δασμὸ.

— Αὐτὴ εἶναι λοιπὸν ἡ φορολογία ποὺ τὴ μελετᾷ ὅλος ὁ κόσμος; φώναξε ὁ Γιαννάκης. Καὶ νὰ μὴν τὸ ξέρω τόσο καιρὸ!

Ὁ πατέρας ὅμως εἶχε πάρει φόρα κ' ἐξακολούθησε νὰ ἐξηγῆ :

— Ὁ θεῖος σου, ποὺ ἔρχεται τώρα ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ, φέρνει

μαζί του ένα ηλεκτρικό φυγείο και διάφορα τρόφιμα. Αὐτὰ θὰ τὰ δείξη στὸ Τελωνεῖο καὶ ὁ τελώνης θὰ τοῦ πῆ τί δασμὸ πρέπει νὰ πληρώσῃ στὸ καθένα. Βλέπεις ἐκεῖ ἀπέναντι τὸ ἐμπορικὸ φορτηγὸ πλοῖο ποὺ ξεφορτώνει κιβώτια μὲ ἐμπορεύματα; Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐμπορεύματα θὰ πληρώσουν δασμὸ στὸ Τελωνεῖο καί, ὅταν θὰ πουληθοῦν στὴν ἀγορά, θὰ ἔχουν στὴν τιμὴ τους μέσα ὄχι μόνο ὅσο κοστίζουν, ἀλλὰ καὶ ὅσα πλήρωσαν στὸ Τελωνεῖο. Ἔτσι κ' ἐσύ, Γιαννάκη, ὅταν σὲ στέλνῃ ἡ μητέρα στὸν μπακάλη καὶ δίνῃς τόσες δραχμὲς γιὰ ἓνα πακέτο καφέ, ἓνα μέρος ἀπ' αὐτὲς εἶναι τὸ κόστος τοῦ καφέ κ' ἓνα ἄλλο ὁ δασμὸς ἢ, ὅπως τὸν λένε, ὁ ἔ μ μ ε σ ο ς φ ὀ ρ ο ς.

— Ἄ, κατάλαβα! εἶπε ὁ Γιαννάκης. Ἔ μ μ ε σ ο ι φόροι εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς πληρώνουμε χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουμε ἀγοράζοντας τὸ πετρέλαιο, τὸν καφέ, τὴ ζάχαρη, τὸ ραδιόφωνο, τὸ ρολοῖ. Ἔνα πράμα ὅμως δὲν καταλαβαίνω. Αὐτὰ ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ πληρώνουν δασμοὺς στὸ Τελωνεῖο. Δὲν εἶν' ἔτσι;

— Βέβαια, ἀπάντησε ὁ πατέρας. Τελωνεῖα ὑπάρχουν στὰ λιμάνια καὶ στοὺς σιδηροδρομικοὺς σταθμοὺς καὶ στὰ ἀεροδρόμια.

— Καλά. Μὰ τὰ ἄλλα, ποὺ τὰ φτιάχνουν στὴν Ἑλλάδα, πληρώνουν φόρους;

— Βεβαίως πληρώνουν καὶ αὐτὰ φόρους, εἶπε ὁ πατέρας. Εἶδες ποτὲ στὰ πακέτα τὰ τσιγάρα, στίς μπουκάλες τοῦ κρασιοῦ, μιὰ ταινία ποὺ ἔχουν ἀπ' ἔξω; Αὐτὴ ἡ ταινία εἶναι ὁ φόρος γιὰ κάθε πακέτο. Κ' ἐσύ ἀκόμα, ὅταν ἀγοράζῃς ἓνα τετράδιο, θὰ δώσης στὸ κράτος τὸ μικρὸ σου μερίδιο γιὰ τὰ ἔξοδά του. Αὐτοὶ ὅμως οἱ φόροι γιὰ τὰ πράματα ποὺ βγάζει ὁ τόπος πληρώνονται μέσα στὸ ἐργοστάσιο ἢ στοὺς ἄλλους τόπους τῆς παραγωγῆς.

— Καλά. Φθάνουν ὅμως τὰ χρήματα ποὺ εἰσπράττει τὸ κράτος ἀπὸ τὰ Τελωνεῖα γιὰ ὅλα του τὰ ἔξοδα;

— Ὁχι, δὲ φθάνουν, ἀπάντησε ὁ πατέρας. Καὶ δὲν εἶναι ἄλλωστε τὸ μόνο εἶδος φόρων ποὺ πληρώνουν οἱ πολῖτες. Γιατί, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἐμμέσους φόρους, ποὺ δὲν τοὺς πληρώνουμε κατ' εὐθείαν στὸ κράτος, ἀλλὰ μέσα στὴν τιμὴ τῶν πραγμάτων ποὺ ἀγοράζουμε, ὑπάρχουν καὶ οἱ ἄ μ ε σ ο ι φόροι, ποὺ κάθε πολίτης πρέπει νὰ πληρώσῃ κατ' εὐθείαν στὰ Δημόσια Ταμεῖα, ἀνάλογα μὲ τὰ εἰσοδήματά του.

— Μὰ πῶς γίνεται αὐτό; Πῶς θὰ ξέρη τὸ Δημόσιο τὰ δικά μου εἰσοδήματα; ρώτησε ὁ Γιαννάκης.

— Νὰ σοῦ τὸ ἐξηγήσω, ἀπάντησε ὁ πατέρας. Ὑπάρχουν εἰδικές κρατικές ὑπηρεσίες πού λέγονται Οἰκονομικές Ἐφορίες καί ἐκεῖ, μιὰ φορά τὸ χρόνο, οἱ πολίτες κάνουν μιὰ δήλωση γιὰ τὰ εἰσοδήματα πού εἶχαν τὸν προηγούμενο χρόνο. Ὅσοι ἔχουν χαμηλὸ εἰσόδημα δὲν πληρώνουν φόρο εἰσοδήματος. Οἱ ἄλλοι πληρώνουν. Καί ὅσο μεγαλύτερα εἰσοδήματα ἔχουν, τόσο μεγαλύτερος εἶναι ὁ φόρος.

— Μὰ δὲν εἶναι ἄδικο αὐτό; ρώτησε ὁ Γιαννάκης.

— Ὅχι, ἀπάντησε ὁ πατέρας. Ἀπεναντίας μάλιστα. Οἱ ἄμεσοι φόροι εἶναι πιὸ δίκαιοι ἀπὸ τοὺς ἔμμεσους, γιατί τῇ ζάχαρῃ τὴν ἀγοράζουν στὴν ἴδια τιμὴ καί οἱ φτωχοὶ καί οἱ πλούσιοι, ἐνῶ στὴν Ἐφορία οἱ πλούσιοι πληρώνουν πολὺ περισσότερα ἀπὸ τοὺς φτωχότερους καί οἱ ἐντελῶς ἄποροι δὲν πληρώνουν καθόλου.

Ἐνῶ γινόταν αὐτὴ ἡ συζήτηση, φάνηκε κι ὁ θεῖος ἀπὸ τὴν Ἀμερική, πού εἶχε στὸ μεταξύ περάσει τὰ πράματά του ἀπὸ τὸ Τελωνεῖο.

Ἀρχισαν ἀμέσως τ' ἀγκαλιάσματα καί οἱ συγκινήσεις. Φόρτωσαν τὰ πράματα τοῦ θεῖου σ' ἓνα αὐτοκίνητο καί, κοντὰ στίς ἄλλες κουβέντες πού ἔγιναν ὡς πού νὰ τὰ φορτώσουν, ὁ κύριος Κώστας ἀνάφερε στὸ θεῖο καί τίς ἀπορίες τοῦ Γιαννάκη γιὰ τοὺς φόρους. Κι ὁ θεῖος ἐνδιαφέρθηκε ἀμέσως γιὰ τὸ θέμα καί πρόσθεσε κι αὐτὸς τὰ δικά του :

— Στὴν Ἀμερική μᾶς μαθαίνουν ὅτι καλὸς πολίτης εἶναι ἐκεῖνος πού πληρώνει τακτικά τοὺς φόρους καί δὲν προσπαθεῖ νὰ γελάση τὸ κράτος. Καί πολλοὶ λένε ὅτι ἡ Ἀμερική εἶναι γι' αὐτὸ μεγάλο κράτος καί πάει μπροστά, γιατί οἱ πολίτες τῆς πληρώνουν κανονικά τοὺς φόρους τους, ἔχουν δηλαδή αὐτὸ πού λέμε φορολογικὴ συνείδηση. Ἀλήθεια, ὁ τελῶνης μου εἶπε νὰ κάνω μιὰ αἴτηση καί νὰ ζητήσω νὰ πάρω τὸ ψυγεῖο χωρὶς δασμὸ, ἐφ' ὅσον τὸ θέλω γιὰ προσωπικὴ μου χρῆση. Θὰ μπορέσης, σὲ παρακαλῶ, νὰ μοῦ τῇ γράψης ἐσύ, Κώστα; Ὁ τελῶνης μου εἶπε νὰ βάλω καί πέντε δραχμὲς χ α ρ τ ὅ σ η μ ο .

Ὅλοι μαζί πῆγαν στὸ περίπτερο ἐκεῖ κοντὰ καί πῆραν μιὰ κόλλα χαρτί καί τὸ χαρτόσημο. Ὁ πατέρας τοῦ Γιαννάκη ἔγραψε

τήν αίτηση ὅπως εἶχε ὑποδείξει ὁ τελώνης. Ὁ θεῖος πῆρε τὴν αίτηση καὶ πῆγε πίσω στοὺς Τελωνεῖο καὶ στοὺς μεταξὺ ὁ Γιαννάκης βρῆκε τὴν εὐκαιρία νὰ ρωτήσῃ τὸν πατέρα του τί εἶναι τὸ χαρτὸσημο καὶ γιατί πρέπει νὰ τὸ κολλᾶμε στὴν αίτηση.

Ὁ πατέρας ἐξήγησε στοὺς Γιαννάκη ὅτι καὶ τὸ χαρτὸσημο εἶναι ἓνα εἶδος ἔμμεσος φόρος, ποὺ πρέπει νὰ κολλοῦν οἱ πολῖτες στὰ ἔγγραφα ποὺ στέλνουν ἢ στὰ πιστοποιητικά ποὺ θέλουν νὰ πάρουν ἀπὸ τίς κρατικές ὑπηρεσίες. Τὰ χαρτὸσημα λέγονται καὶ τέλη, γιατί πληρώνονται σὲ ἀντάλλαγμα ὀρισμένης ὑπηρεσίας. Ἔτσι ὑπῆρχαν ἄλλοτε τὰ ἐκπαιδευτικά τέλη ποὺ πληρώνουν τὰ παιδιά στὰ σχολεῖα καὶ τὰ δικαστικά τέλη ποὺ πληρώνουν ὅσοι καταφεύγουν στὰ δικαστήρια.

Καθὼς μιλοῦσαν ὁ πατέρας κι ὁ Γιαννάκης, εἶδαν ἀπὸ μακριὰ στοὺς μπαλκόνι ἑνὸς σπιτιοῦ μιὰ μεγάλη ἐπιγραφή: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΟΡΙΑ. Ἔτσι ὁ Γιαννάκης εἶδε ἀμέσως καὶ στὴν πράξη ἐκεῖνα ποὺ τοῦ εἶχε ἐξηγήσει ὁ πατέρας του πρὶν ἀπὸ λίγο.

Ἐκεῖνη τὴν ὥρα πλησίασε στοὺς περίπτερο ἓνας Ἀμερικάνος καὶ ζητοῦσε ἀπὸ τὸν περιπτεριοῦχο «στάμπς». Ὁ Γιαννάκης, ποὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ μαθαίνει ἀγγλικά, ἐξήγησε στοὺς περιπτεριοῦχο ὅτι ὁ Ἀμερικάνος ζητάει γραμματόσημα. Καὶ, μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτή, ὁ πατέρας του τοῦ ἐξήγησε, ὅτι καὶ τὰ ταχυδρομεῖα εἶναι μιὰ ὑπηρεσία ποὺ προσφέρει τὸ κράτος, ὥστε νὰ μποροῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ ἀλληλογραφοῦν ἐλεύθερα μὲ ὁποιοδήποτε μέρος τῆς γῆς. Τὸ γραμματόσημο εἶναι ἡ συμμετοχὴ ἐκείνου ποὺ στέλνει τὰ γράμματα στὶς δαπάνες ποὺ ἀπαιτοῦνται γιὰ νὰ λειτουργήσουν ὅλα τὰ ταχυδρομεῖα.

Ὁ Γιαννάκης, ὁ πατέρας του καὶ ὁ θεῖος του, ἀφοῦ βεβαιώθηκαν ὅτι εἶχαν φορτωθῆ οἱ ἀποσκευές στοὺς αὐτοκίνητο, ξεκίνησαν γιὰ τὸ σπίτι. Ὁ Γιαννάκης ὅμως ἐξακολουθοῦσε νὰ ἔχη τὴν περιέργεια κ' ἤθελε νὰ μάθῃ, ὅχι μόνο πῶς εἰσπράττει τὸ κράτος λεπτὰ ἀπὸ τοὺς πολῖτες, ἀλλὰ καὶ πῶς τὰ ξοδεύει.

Τὸ αὐτοκίνητο περνοῦσε κείνη τὴν ὥρα ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ Γενικὸ Λογιστήριο καὶ ὁ πατέρας του, δείχνοντας στοὺς θεῖο τὸ κτίριο ποὺ δὲν τὸ ἤξερε, ἐξηγοῦσε συγχρόνως στοὺς Γιαννάκη, ὅτι τὰ ἔ-

σοδα και τὰ έξοδοα τοῦ κράτους γράφονται στὸν Κ ρ α τ ι κ ὸ Π ρ ο ὕ π ο λ ο γ ι σ μ ὸ . Τὰ έξοδοα κάθε Ὑπουργείου περινοῦνται ἐκεῖ μὲ ὄλεσ τῖς λεπτομέρειεσ, ἔτσι ὥστε καμιά κρατική ὑπηρεσία νὰ μὴ μπορη νὰ δαπανήση χρήματα, χωρὶς νὰ εἶναι γραμμένο τὸ κονδῦλι στὸν Προὔπολογοισμὸ . Ὅταν τὰ ἔσοδα και τὰ έξοδοα εἶναι περίπου τὰ ἴδια, τότε λέμε ὅτι ὁ Προὔπολογοισμὸς εἶναι ἰσοσκελισμένος . Ὅταν τὰ ἔσοδα εἶναι παραπάνω, λέμε ὅτι ἔχει περίσσευμα· και, ὅταν τὰ έξοδοα εἶναι πιὸ πολλὰ, λέμε ὅτι ὁ Προὔπολογοισμὸς ἔχει ἔλλειμμα .

Ἐο θεῖοσ διηγήθηκε τότε στὸν ἀδελφὸ του και στὸν ἀνιψιὸ του, πῶσ βρέθηκε στὸ Λονδίνο τὴν ἡμέρα ἀκριβῶσ πού ὁ ὑπουργὸσ τῶν Οἰκονομικῶν τῆσ Ἀγγλίας πήγαινε τὸν Προὔπολογοισμὸ στη Βουλή γιὰ νὰ τὸν ὑποβάλη γιὰ ἔγκριση .

— Νὰ ἰδῆτε ἐκεῖ λοιπὸν ἕνα περίεργο ἔθιμο ! Εἶδα μὲ τὰ μάτια μου τὸν ὑπουργὸ τῶν Οἰκονομικῶν νὰ πηγαῖνη πεζὸσ ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο ὡσ τὴ Βουλή, βαστώντας ἕνα βαλιτσάκι μὲ τὸν Προὔπολογοισμὸ μέσα . Κι ἀπὸ πίσω ἕνα πλῆθος κόσμου και ἀρκετοὶ δημοσιογράφοι και φωτογράφοι .

Ἐο πατέρας τοῦ Γιαννάκη ἔξακολούθησε :

— Στὴν Ἑλλάδα, ὅπως και στὶς περισσότερεσ Δημοκρατίεσ, χρειάζεται τὸν Προὔπολογοισμὸ τοῦ κράτους νὰ τὸν ἐγκρίνη ἡ Βουλή . Αὐτὸ ἀποτελεῖ μιὰ ἐγγύηση γιὰ τὸ λαό, ὅτι ξέρει πού πᾶν τὰ λεπτά πού καταβάλλει μὲ τοὺσ φόρουσ και ὅτι μπορεῖ κάθε στιγμή νὰ ἐλέγξη τὰ έξοδοα . Γι' αὐτὸ ἄλλωστε ὑπάρχουν και εἰδικέσ ὑπηρεσίεσ τοῦ κράτους, ὅπως εἶναι τὸ Γενικὸ Λογιστήριο και τὸ Ἐλεγκτικὸ Συνέδριο, πού κάνουν ἀκριβῶσ αὐτὴν τὴ δουλειά, ἐλέγχουν δηλαδὴ τὰ ἔσοδα και τὰ έξοδοα τοῦ Δημοσίου .

Μὲ τῖς κουβέντεσ ὁμως αὐτέσ φτάσανε και στὸ σπίτι, ὅπου περίμενε και ἡ Καλλιόπη πηδώντας ἀπὸ τὸ ἕνα πόδι στὸ ἄλλο ἀπὸ τὴν ἀνυπομονησία τῆσ, νὰ ἰδῆ τὸ θεῖο ἀπὸ τὴν Ἀμερική και τὰ δῶρα πού εἶχε ὑποσχεθῆ ὅτι θὰ τῆσ ἔφερνε .

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ

Ἡ « Ἀγωγή τοῦ Πολίτη » ἔχει μιὰ παράδοση ἀπὸ λίγα, σχετικὰ, χρόνια στὴν Ἑλληνικὴ Παιδεία.

Στὰ Γυμνάσια προβλέπεται τὸ μάθημα ἀπὸ τὸ Ἐπίσημο Ἀναλυτικὸ Πρόγραμμα τοῦ 1931. Στὴν πράξη ὅμως ἐλάχιστα διδάχθηκε κατὰ τὴν περίοδο 1932 - 1936, καὶ ἀπὸ τὴν 4ῃ Αὐγούστου 1936 ὡς τὸ τέλος τοῦ Πολέμου σχεδὸν καθόλου.

Ἀπὸ τὸ 1949 καὶ ἔστερα ἄρχισε πάλι ν' ἀποδίδεται σημασία στὴν « Ἀγωγή τοῦ Πολίτη » καὶ σὲ πολλὰ Γυμνάσια διδάχθηκε ἀπὸ τοὺς — δυστυχῶς ἐλάχιστα προπαρασκευασμένους ν' ἀπαντήσουν στὶς ἀπορίες τῶν μαθητῶν — φιλολόγους, καθηγητὲς τῆς ἱστορίας καὶ τῶν ἐλληνικῶν.

Ὅσο γιὰ τὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα θεωροῦνταν, ὡς πρὸ ὀλίγου, περιττὸ νὰ διδαχθοῦν τὰ μικρὰ Ἑλληνόπουλα τὰ καθήκοντα καὶ τὶς ὑποχρεώσεις ποῦ θὰ ἔχουν ὅταν θὰ γίνουν πολῖτες καὶ γιὰ ὅλη τους τὴ ζωὴ.

Στοιχειώδεις γνώσεις γιὰ τὴ μορφή τῆς χώρας ὅπου γεννήθηκαν καὶ ὅπου πρόκειται νὰ ζήσουν, γιὰ τοὺς νόμους ποῦ θὰ κυριαρχήσουν στὶς πράξεις τους, γιὰ τὸ πολίτευμα τῆς πατρίδας τους, γιὰ τὴν Κυβέρνηση καὶ τὰ ὄργανα τοῦ Κράτους, γιὰ τὴ Δικαιοσύνη καὶ τὴν ἀπονομή της, γιὰ τοὺς φόρους καὶ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους, γιὰ ὅλα ἐκεῖνα τέλος πάντων ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ ἐξαρτηθῆ στὸ μέλλον ἡ ἀσφάλεια, ἡ συντήρηση καὶ ἡ ἐλευθερία τους, θεωρήθηκαν ἐπὶ πολλὰ χρόνια ὅτι δὲν χρειάζονται γιὰ τὰ παιδιά τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ μόνο παρεμπιπτότως καὶ στὰ γρήγορα μάθαιναν μερικὲς ἀπὸ τὶς γνώσεις αὐτὲς στὸ περιθώριον ἄλλων μαθημάτων.

Πολὺ ἀργότερα, ψηλαφητὰ, μὲ τὴν ἐμπειρία τῆς ζωῆς καὶ ἀφοῦ περάση καιρὸς πολὺτιμος καὶ σπαταληθῆ χρόνος καὶ χρῆμα, θὰ πληροφορηθοῦν κάποτε ἐκεῖνοι οἱ πολῖτες, ἄντρες καὶ γυναῖκες, ποῦ δὲν ἔχουν τὴν τύχη νὰ προχωρήσουν ὡς τὴ Μέση Παιδεία, ὅσα θὰ ἔπρεπε νὰ γνωρίζουν ἤδη ἀπὸ τὸ σχολεῖο.

Ἐδῶ καὶ μερικὰ χρόνια ἄρχισε μιὰ κίνηση γιὰ τὴ διδασκαλία τῆς « Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου » στὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα.

Ἡ ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ἀριθ. 37 τῆς 3ης Ὀκτωβρίου 1955 ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς πρακτικῆς διδασκαλίας καὶ δίνει ἐντολὴ στοὺς διευθυντὲς τῶν Δημοτικῶν Σχολείων νὰ διδάσκουν τὸ μάθημα τῆς « Ἐθνικῆς Ἀγωγῆς » στὴ ΣΤ' τάξη.

Τὸ « Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τοῦ ὠρολογίου προγράμματος τῶν πατριδογνωστικῶν μαθημάτων τῶν Δημοτικῶν Σχολείων », ποὺ δημοσιεύθηκε στὶς ἀρχὲς τοῦ 1957 (Ἐφ. Κυβ. τευχ. Α', ἀριθ. 14) 1957), καθιερῶνει πιά καὶ ἐπίσημα τὸ μάθημα.

Ὁλη αὐτὴ ἡ κίνηση ὁδήγησε τὴν συγγραφέα στὴν α' ἔκδοση τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, ποὺ ἀποτελεῖ κατὰ κάποιον τρόπο συνέχεια καὶ συμπλήρωμα τῆς ἐργασίας ποὺ ἄρχισε μὲ τὸ βιβλίο τῆς « Τί πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὁ πολίτης », ποὺ προορίζονταν γιὰ τοὺς μαθητὲς τῆς ΣΤ' τοῦ Γυμνασίου.

Τὸ βιβλιαράκι αὐτὸ ἔχει σκοπὸ νὰ βοηθήσῃ τοὺς δασκάλους στὴ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτη καὶ τοὺς μαθητὲς στὴν κατανόηση τῶν ἐνοιῶν ποὺ ἀποτελοῦν τὸ περιεχόμενον τοῦ μαθήματος. Ἐπειδὴ ὁμως ὀρισμένα θέματα γνωστὰ στὰ παιδιά τῶν μεγάλων πόλεων, ὅπως π.χ. ἡ Βουλὴ, τὰ Ὑπουργεῖα, ὁ Ἄρειος Πάγος κλπ., θὰ ἦταν δύσκολο νὰ ἐξηγηθοῦν μὲ τὸν ἴδιον τρόπο σὲ παιδιά μιᾶς ἀγροτικῆς περιφέρειας, προτίμησα νὰ κάνω μιὰ πρώτη ἀπόπειρα μὲ ἐξηγήσεις ποὺ ἀποτείνονται στὰ παιδιά τῶν πόλεων, μὲ τὴν ἐπιφύλαξη ν' ἀκολουθήσῃ καὶ δεύτερο βιβλίο γιὰ τὰ παιδιά τῆς ὑπαίθρου, ὅπου θὰ τονίζονται περισσότερο τὰ κεφάλαια γιὰ τὴν αὐτοδιοίκηση καὶ τοὺς συνεταιρισμοὺς καὶ ὅπου οἱ ἐννοιες « Βουλὴ », « Κυβέρνηση » κλπ. θὰ παρουσιάζονται μὲ εἰκόνες προσαρμοσμένες στὶς προσλαμβανούσες παραστάσεις τῶν παιδιῶν τοῦ χωριοῦ.

Στὴν κατάταξη τῆς ὕλης ἀκολούθησα τὸ « Ἀναλυτικὸ Πρόγραμμα τῶν Πατριδογνωστικῶν Μαθημάτων διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου », τοῦ 1957.

Γλῶσσα τοῦ βιβλίου εἶναι ἡ ἀπλὴ δημοτικὴ. Ἡ ὀρθογραφία βασίζεται στὴν « Γραμματικὴ » τοῦ Μανόλη Τριανταφυλλίδη. Κάθε κεφάλαιον ἔχει τὴν αὐτοτελείαν του καὶ παρουσιάζεται μὲ τὴ μορφὴ ἀφηγήματος, μὲ τίτλον ποὺ νὰ μὴ θυμίζῃ διδασκαλίαν καὶ μὲ ἐπεισόδια εὔθυμα, ὥστε νὰ δίνονται οἱ τόσο δύσκολες θεωρητικὲς ἐννοιες μὲ

τρόπο έπαγωγό και νά διευκολύνεται ή διδασκαλία τους χωριστά και ανεξάρτητα από τά άλλα κεφάλαια.

Έδω άς μου έπιτραπή νά προσθέσω ένα μέρος από τήν « Έξομολόγηση » πού είχα προτάξη σάν πρόλογο στις Α και Β έκδοση του βιβλίου αυτού :

« Από τό 1933, όταν για πρώτη φορά δίδαξα τήν « Αγωγή του Πολίτη » στους διδασκαλιστές του Μαρασλείου, και αργότερα τό 1934, όταν έβγαξα τήν πρώτη έκδοση του βιβλίου μου « Τί πρέπει νά γνωρίζη ό πολίτης », είχα πάντοτε στό νοῦ μου νά καταπιαστώ μ' ένα αντίστοιχο βιβλίο για μικρότερα παιδιά.

» Αφορμή νά πραγματοποιήσω τό σχέδιό μου μου έδωσε ένα επεισόδιο στό Πήλιο. Λίγα χρόνια μετά τή διδασκαλία μου στό Μαράσειο, ξεκίνησα για μιάν έκδρομή εκεί. Τό λεωφορείο σταμάτησε σ' ένα χωριό και στό καφενείο πού κάθησα με πλησίασε μιá νέα και μου είπε :

«— Δέν με γνωρίζετε; » Ημωνα μαθήτριά σας στό Μαράσειο και τώρα είμαι δασκάλα του χωριού. Νά ξέρετε πόσες φορές θυμάμαι αυτά πού μάς μάθατε και πώς προσπαθώ τώρα νά τά διδάξω, με τή σειρά μου, στα παιδιά τής τάξης μου!

» Τή στιγμή εκείνη μου φάνηκε πώς άκουγα χορό άγγέλων νά ψάλλη! Τόσο πολὺ είχα συγκινηθῆ. . .

» Από τότε αποφάσισα νά γράψω κάτι πού νά βοηθήση και τά παιδιά και τούς δασκάλους.

» Υστερα από πολλές άπόπειρες, πού βάσταξαν δυό χρόνια, κατέληξα στη σημερινή μορφή, με τήν αυτοτέλεια κάθε κεφαλαίου πού έχει τή μορφή μικροῦ διηγήματος. Προσπάθησα με τό διάλογο, με τά πρόσωπα πού παρεμβαίνουν, νά ζωντανέψω τις ξερες γνώσεις.

» « Αν μπορέσω με τό βιβλιαράκι αυτό νά βοηθήσω τούς δασκάλους στό δύσκολο έργο τους, καθώς και τά παιδιά στό ν' απορροφήσουν ευχάριστα και νά συγκρατήσουν τις γνώσεις πού διδάσκει ή « Αγωγή του Πολίτη », θά έχη εκπληρωθῆ ό πόθος πού αισθάνθηκα εκείνη τήν ήμέρα στό Πήλιο, κοντά στη δασκάλα μαθήτριά μου. Γι' αυτό και τό βιβλίο τουτο

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΑΠΟΦΟΙΤΟΥΣ ΤΟΥ ΜΑΡΑΣΛΕΙΟΥ 1933 - 1934».

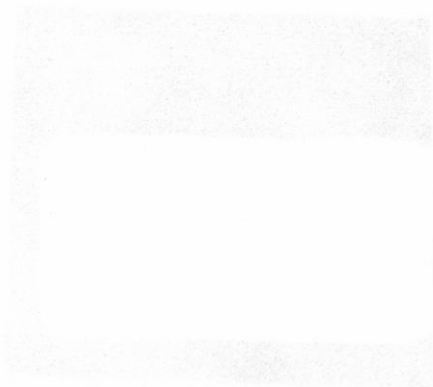
ΑΓΝΗ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	<i>Σελ.</i>
Έλληνόπουλα από διαφορετικές χώρες (Κράτος και Έθνος)	5
Οί φυλακές του Σωκράτη (Ύπακοή εις τους Νόμους)	8
Μπρός από τη Μητρόπολη (Η Έκκλησία)	10
Ένας περίπατος στην πλατεία του Συντάγματος (Το Σύνταγμα της Ελλάδος)	14
Άπρόοπτες διακοπές (Έκλογεις — Έκλογαι — Νομοθετική έξουσία)	18
Η Βουλή συνεδριάζει (Βουλή — Βουλευται — Κυβέρησις — Αντιπολίτευσις — Εφημερίς Κυβερνήσεως — Άγνοια νόμου άπαγορεύεται)	24
Ο ύπουργός έρχεται στο σχολείο (Έκτελεστική έξουσία — Πρωθυπουργός — Υπουργοί)	29
Ο κύριος τμηματάρχης (Υπουργεία — Δημόσιοι υπάλληλοι)	34
Ένα αυτοκινητιστικό δυστύχημα (Δικαστική έξουσία — Ποινικά δικαστήρια)	39
Στο καφενείο της στοᾶς (Τά πολιτικά δικαστήρια)	44
Ένα καλοκαίρι στον Παρνασσό (Αυτόδιοίκησις)	48
Παρακολουθώντας την παρέλαση Τά πολιτεύματα)	53

	Σελ.
«Εἰς οἰωνὸς ἄριστος»	57
(Φιλοπατρία)	
Ὁ μεγάλος ἀδερφὸς	59
(Στρατιωτικὴ ὑποχρέωσις)	
Ἐπίσκεψη στοὺς Μουσεῖο	63
(Σεβασμὸς πρὸς τὰ μνημεῖα τέχνης)	
Οἱ δύο φαντάροι	64
(Ἰσότης)	
Μιά ξαφνικὴ κληρονομιά	66
(Κληρονομία, διαθήκη, προστασία ἰδιοκτησίας)	
Ἡ θεία φεύγει γιὰ τὰ λουτρά	68
(Ἐλευθερία ἐργασίας – Ἀνάπαυσις)	
«Καὶ ὅμως κινεῖται»	70
(Ἐλευθερία σκέψεως)	
Ἡ γιορτὴ τοῦ πατέρα	72
(Ἀπόρητον ἐπιστολῶν – Ἄσυλον κατοικίας)	
Τὰ παιδιὰ συναντοῦν ἓνα δημοσιογράφο	74
(Ἐλευθερία τοῦ Τύπου)	
Ἀθλητικὸς ὄμιλος «Ὁ Ἀριστογείτων»	78
(Τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι)	
Τὰ νέα δεντράκια	84
(Φιλανθρωπία – Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου)	
Ἕνας πρεσβευτὴς ἐπιδίδει τὰ διαπιστευτήριά του	87
(Διεθνεῖς σχέσεις)	
Ὁ θεῖος φθάνει ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ	91
(Φόροι, δασμοί, τέλη κλπ.)	
Ὁδηγίαι γιὰ τοὺς δασκάλους	97

Μέσα σὲ παρενθέσεις ἀναφέρονται τὰ ἀντίστοιχα Κεφάλαια τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἐντίτυπον σπερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ Νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

Πρακτικὸν
ἐπιπέδου
ἐπιπέδου
ἐπιπέδου

024000019763

ΕΚΔΟΣΗ 1974 — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 220.000

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΥΠΟΥΡΓ. ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΑΠΟΦ. ΥΠ. ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚ. - Φ. 309.22/166/76919/2-9-74

